

Univerzita Karlova  
Pedagogická fakulta  
Katedra občanské výchovy a filozofie

## DIPLOMOVÁ PRÁCE

Prezidentští kandidáti v televizi: (re)konstrukce mediálního obrazu přímé  
volby

Presidential candidates on television: the (re)construction of the media image  
of direct elections

Bc. David Halamíček

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Samek, M.A., Ph.D.

Studijní program: Učitelství základů společenských věd pro 2. stupeň základní školy a  
střední školy

Studijní obor: N ZSV-D

2024

Odevzdáním této diplomové práce na téma *Prezidentští kandidáti v televizi: (re)konstrukce mediálního obrazu přímé volby* potvrzuji, že jsem ji vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 13. 6. 2024

Rád bych poděkoval svému vedoucímu diplomové práce, Mgr. Tomáši Samkovi, M.A., Ph.D., za jeho neocenitelnou podporu, vedení a trpělivost během celého procesu psaní. Jeho odborné rady a lidský přístup byly klíčové pro úspěšné dokončení této práce.

## **ABSTRAKT**

Práce za pomoci konverzační analýzy zkoumá šest vybraných televizních debat před prezidentskou volbou v roce 2023. Nejprve jsou zde reflektovány fenomény spjaté s televizním vysíláním prezidentské volby, jako je politická komunikace, vliv podnikatelských struktur spolu s oligarchizací a regulací médií. Následně je zde přiblížen způsob, jakým tři největší tuzemské televize vytvářely obraz prezidentských kandidátů, jaké postupy a prvky v debatách používaly a jaký prostor poskytovaly jednotlivým kandidátům. Dále je analyzováno vystupování moderátorů, které je zasazeno do kontextu celé debaty, čímž je nastíněn specifický obraz o průběhu pořadů. Pomocí této analýzy je možné částečně posoudit, zda byly odvysílané debaty divákům podávány vyváženou formou s objektivním vyobrazováním přítomných prezidentských kandidátů, a především zda a případně jak podle názoru autora práce došlo k porušení principu nestrannosti ze strany televize, ať už prostřednictvím vystupování moderátora, nebo dramaturgickým pojetím. Pro lepší pochopení celé inscenace je zde předložena také důkladná analýza scénografických řešení a detailní popis prostředí, ve kterém se debaty odehrály. Prostřednictvím pečlivého zkoumání zmiňovaných prvků dochází autor práce k závěru, že z pohledu zkoumaných aspektů se nejproblematictější jeví debaty odvysílané Českou televizí, a naopak za nejvyváženější považuje debaty odvysílané televizí Prima.

## **KLÍČOVÁ SLOVA**

konverzační analýza, média, prezidentská volba, televizní debata

## **ABSTRACT**

The thesis uses a conversation analysis to examine six selected televised debates ahead of the 2023 presidential election, first reflecting on phenomena associated with the televised presidential election, such as political communication, the influence of business structures, along with oligarchisation and media regulation. Then, the way in which the three largest domestic TV stations created the image of the presidential candidates, what practices and elements they used in the debates and what space they gave to the individual candidates are presented. Next, the performance of the moderators is analysed and set in the context of the whole debate, thus sketching a specific picture of the course of the programmes. Through this analysis, it is possible to partially assess whether the debates were presented to the audience in a balanced way with an objective portrayal of the presidential candidates present, and above all, if and how the principle of impartiality was violated by the television, either through the moderator's performance or the dramaturgical approach. For a better understanding of the entire production, the following is presented also a thorough analysis of the scenographic solutions and a detailed description of the environment in which the debates took place. Through a careful examination of the elements mentioned, the author of the thesis concludes that, in terms of the aspects examined, the debates broadcast by Czech Television appear to be the most problematic, and on the contrary, he considers the debates broadcast by Prima TV to be the most balanced.

## **KEYWORDS**

conversation analysis, media, presidential election, televised debate

## Obsah

Úvod .....	7
1 Politická komunikace a média .....	9
2 Mediální vliv podnikatelských struktur .....	11
3 Televize a interpretace reality .....	12
4 Oligarchizace médií .....	13
4.1 Dopad na česká média a jejich politizace .....	14
5 Regulace médií .....	15
6 Nestrannost .....	17
7 Televizní vysílání .....	18
7.1 Legislativa ČR .....	18
7.1.1 Rada pro rozhlasové a televizní vysílání .....	18
7.2 Evropská legislativa .....	19
7.3 Duální televizní vysílání .....	19
7.3.1 Soukromoprávní vysílání .....	20
7.3.2 Veřejnoprávní vysílání .....	20
8 Metodologie .....	22
8.1 Role moderátora .....	23
8.2 Zkoumaný vzorek .....	24
8.3 Rozdělení debat .....	24
8.4 Konverzační analýza .....	24
8.4.1 Konverzační analýza a transkript .....	25
8.4.2 Replika .....	27
8.4.3 Turn taking .....	28
8.4.4 Překryvy replik .....	29

8.4.5	Přerušování replik.....	29
9	Pořady věnované prezidentské volbě na ČT.....	31
9.1	Průběh debaty 8. ledna 2023 ve 20:00.....	32
9.1.1	Analýza.....	33
9.1.2	Sumarizace.....	42
9.2	Průběh debaty 22. 1. 2023 od 20:10 na ČT.....	43
9.2.1	Analýza.....	45
9.2.2	Sumarizace.....	50
10	Pořady věnované prezidentské volbě na TV Prima.....	52
10.1	Průběh debaty 11. ledna 2023 ve 20:15.....	52
10.1.1	Analýza.....	54
10.1.2	Sumarizace.....	60
10.2	Průběh debaty 25. ledna 2023 ve 20:15 hodin.....	61
10.2.1	Analýza.....	62
10.2.2	Sumarizace.....	67
11	Pořady věnované prezidentské volbě na TV Nova.....	68
11.1	Průběh debaty 12. ledna 2023 ve 20:00.....	69
11.1.1	Analýza.....	71
11.1.2	Sumarizace.....	78
11.2	Průběh debaty 26. ledna 2023 ve 20:00.....	79
11.2.1	Analýza.....	81
11.2.2	Sumarizace.....	87
	Závěr.....	88
	Zdroje .....	90

## Úvod

V pořadí třetí přímá prezidentská volba vyústila ve zvolení Petra Pavla prezidentem. Provázela ji dlouhá a vyčerpávající prezidentská kampaň, která podle mnohých pozorovatelů reflektovala hluboké rozdělení české společnosti,<sup>1</sup> na kterém se podepsala mimo jiné covidová pandemie, válka na Ukrajině, energetická krize a s ní spjatá bezprecedentní inflace. V takové situaci se proti sobě ve volbě postavili hodnotově odlišní kandidáti. Všechny tři největší tuzemské televizní stanice odvysílaly několik prezidentských debat, které se od sebe lišily dramaturgicky, tematickým složením i zvolenými prostory pro debatu. Měly však – přinejmenším na deklaratorní úrovni – stejný cíl, a sice podat ucelený, objektivní a co možná nejvíce nestranný obraz všech kandidátů.

K hlubšímu zkoumání problematiky mě přivedla mediální smršť, která následovala po každé proběhlé debatě mezi kandidáty na různých zpravodajských serverech, v denících, rozhlasových a koneckonců znovu i televizních stanicích v rámci neustálého informování o prezidentské volbě. Po několik týdnů na přelomu roku 2022 a 2023 to bylo naprosto klíčové téma, kterému se nebylo možné vyhnout. Brzy jsem si uvědomil, že propírání každé jednotlivé debaty znovu a znovu není jen dalším snadným tématem, které může zaměstnat celou mediální scénu na několik týdnů, ale že každá debata slouží jako zdroj informací o budoucím prezidentovi, jelikož jsou to právě televizní debaty, které nutí kandidáty, aby představili své vize v konfrontaci s oponenty. Prokazuje se rétorická zdatnost, hodnoty a znalosti uchazečů o prezidentský úřad. Zájem o téma ve mně ještě posílil rozdílný přístup televizi k debatám. Zároveň jsem už při jejich sledování zaznamenal několik pochybení. Rád bych je v práci podrobněji rozebral a na jejím konci uvedl, zda daná pochybení vedla k porušení principu nestrannosti.

Přínosnost této práce by měla spočívat v alespoň dílčím objasnění toho, co se v průběhu jednotlivých přenosů na televizních obrazovkách odehrálo. Tedy nejen jak televize vyobrazovaly jednotlivé kandidáty, ale také to, co hosté do debat přinášeli. Jaká témata zdůrazňovali, na jaké emoce diváků, respektive voličů apelovali a také to, co nebylo okem

---

<sup>1</sup> TACHECÍ, B. *Společnost je hluboce rozdělená. Až tak, že se z názorových oponentů stávají nepřátelé, varuje statistik Herzmann*. Online. Praha: Český rozhlas. 2023. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/spolecnost-je-hluboce-rozdelena-az-tak-ze-se-z-nazorovych-oponentu-stavaji-8962161>.



na první pohled snadno rozpoznatelné: jaké společenské nálady kandidáti svými výstupy ztělesňovali, což může poskytnout jiný a tolik potřebný pohled na stav současné společnosti.

Mým cílem je zaměřit se především na to, jak dané televize utvářely obraz hostů debat a zda se jim dařilo dodržovat princip nestrannosti, případně jakým způsobem byl tento princip porušován nebo alespoň oslabován. Pokusím se tak podat specifický obraz způsobu prezentace kandidátů v debatách. Pro autentické zachycení proběhlých diskusí použiji konverzační analýzu, prostřednictvím které se pokusím zaznamenat nejpodstatnější fenomény postihující jednotlivé debaty. Zkoumány budou vždy debaty na jednotlivých televizích před prvním a před druhým kolem prezidentské volby, čímž získám reprezentativní a porovnatelný vzorek šesti debat.

Ještě před samotným analytickým zkoumáním bych rád přiblížil způsob, jakým je takový obraz prezidentských kandidátů tvořen, respektive faktory, které zde mohou hrát podstatnou roli. Práce by tak měla nastínit mimo jiné to, jak televize interpretuje realitu, a to, jaký má vliv na diváka. Dále bude potřeba přiblížit vzrůstající ekonomický význam podnikatelských struktur na média a s tím související vlastnickou strukturu stojící zejména za komerčními televizemi, které debaty odvysílaly. Zaměřím se proto rovněž na fenomén oligarchizace médií a s tím související proměnu žurnalistiky. Kapitola má posloužit lepšímu porozumění současné situaci panující ve světě médií, která se odráží na práci redaktorů a moderátorů, a to nejen v televizních stanicích. Zároveň následující kapitoly načrtnou, proč zájmy mediálních gigantů vzbuzují legitimní obavy ohledně nezávislosti médií a ohledně jejich podávání objektivních informací spolu s hrozícím nebezpečím spočívajícím ve vlivu těchto impérií na veřejné mínění, a především proč mohou být komerční televize snáze zneužívány k posilování moci určitých skupin. Práce by také měla představit instituci, která vykonává dohled nad televizním vysíláním: co je jejím úkolem, jak vznikla a proč v očích veřejnosti mnohdy selhává. Pokusím se načrtnout legislativní ukotvení televizního vysílání v Česku, vysvětlit nejpodstatnější právní předpisy upravující televizní vysílání, a to včetně tzv. duálního systému, jak se u nás etabloval.

## 1 Politická komunikace a média

Politická komunikace, jak je analyzována v odborné literatuře, je spojena s funkcí politiky, politické sféry a souvisejícími rozhodovacími procesy, které jsou zvláště charakteristické pro postindustriální společnost. Jde o proces, při kterém dochází k přijímání, zpracování a šíření zpráv a informací. Politická komunikace je součástí širší veřejné komunikace a tato interakce má kořeny v konstituování politické moci od 16. století a v rozvoji tisku jako relativně nezávislého prostředku pro prosazování lidských svobod.<sup>2</sup>

V současnosti se ve veřejném prostoru ozývají hlasy poukazující na slábnutí tradičních médií včetně televize ve prospěch nových médií.<sup>3</sup> I přesto však nesmíme opomíjet významný vliv, který média mají na jejich příjemce a politické instituce, na které má podstatný dopad. Účast médií na procesu politické socializace jednotlivce lze přirovnat k roli dominantního výrobce na trhu. V tomto smyslu můžeme hovořit o dvojí povaze médií v politické sféře: na jedné straně jsou média podřízená a závislá na politických událostech, zároveň však mají manipulativní vliv na jejich adresáty, kterými jsou veřejnost, občané a také politici.<sup>4</sup>

Dnes je zjevné, že oblast politické komunikace má více než kdy jindy vliv na současné světové i domácí události. Tento vliv se projevuje jak na povrchové úrovni, kterou označujeme za mediálně viditelnou, tak i na úrovni skryté, která ovlivňuje mediální příjemce, tedy konzumenty politických sdělení. Způsoby, jakými tato oblast politiky komunikuje, se stále zdokonalují. To zahrnuje technologický a technický vývoj komunikačních prostředků, evoluci jazyka, změny v myšlenkových směrech a ideologiích a také proměny v morálním a etickém kontextu, včetně kodexů chování. Kromě toho dochází v moderní společnosti ke značným změnám v samotném politickém procesu, které Andrew Heywood popisuje jako „větší sociální a prostorovou mobilitu a rozšiřování individualistických a konzumních hodnot.“<sup>5</sup>

Média se za posledních padesát let stala výrazným nástrojem ovlivňujícím veřejnost a jejich význam rapidně narostl. V této proměně sehrála zvláště televize, ještě před nástupem nových

---

<sup>2</sup> SVOBODOVÁ, H. *Politická komunikace, její nástroje a důsledky*. Slovak Journal of Political Justice. Online. Trnava: University of Trnava. 2005. s. 3. Dostupné z: <http://sjps.fsvucm.sk/index.php/sjps/issue/view/50>.

<sup>3</sup> ERBAY, M. *The Downfall of Mass Media Public Relations and the Rise of Social Media*. Lyon: Livre de Lyon. 2022. s. 7.

<sup>4</sup> JIRÁK, J. a ŘÍCHOVÁ, B. *Politická komunikace a média*. Praha: Karolinum. 2000. s. 5.

<sup>5</sup> HEYWOOD, A. *Politologie*. Praha: Eurolex Bohemia. 2004. s. 225.

médií, významnou roli. To především díky schopnosti přenášet dění prostřednictvím pohyblivých obrazů, které každý den vyvolávají tisíce dojmů, emocí a posouvají hranice běžného života. Média (zejména televize) fungují tak, že divák, který v našem případě sleduje prezidentskou debatu z pohodlí domova, se nechtěně stává součástí dění, které se odehrává v jiné části země a svými emocionálními i racionálními reakcemi ovlivňuje charakter budoucí reality. V tomto smyslu hovoříme o virtuální realitě.<sup>6</sup>

---

<sup>6</sup> SVOBODOVÁ, *Politická komunikace, její nástroje a důsledky*. s. 4.

## 2 Mediální vliv podnikatelských struktur

Růst vlivu médií pokračoval během 20. století především s rozšířením televizního vysílání, kdy televize začala ovlivňovat každodenní život obyvatel. Tento fenomén ještě více akceleroval s nástupem internetu a platformami jako je například YouTube. Mnoho teoretiků se tak začalo zaměřovat na vzrůstající ekonomický význam a vliv mediálních vlastnických skupin. Tato mediální sdružení představují jakési ekonomické mocnosti v rámci vlivných průmyslových odvětví médií, a tím mají značný vliv na současný mediální trh. Jejich vliv nemůže být opomíjen žádnou politickou reprezentací, jelikož ovlivňují charakter nejen politických, ale také společenských hodnot spolu s postoji a rozhodováním lidí ve volbách.<sup>7</sup>

V kontextu prezidentské volby je nutné si připomenout, že za televizními stanicemi, které jednotlivé prezidentské debaty vysílaly, stály velké mediální společnosti jako je FTV Prima u stanice Prima vlastněná miliardářem Petrem Zachem.<sup>8</sup> Naopak u televize Nova to byla skupina PPF patřící rodině Kellnerových.<sup>9</sup> Oproti komerčním televizím, které mají vlastní zájmy a čerpají finance z privátních zdrojů, je příjem ČT tvořen z veřejných prostředků, především koncesionářskými poplatky. Cíl televize je odlišný od obou předchozích dvou stanic v tom, že by toto médium mělo fungovat jako tzv. čtvrtý pilíř demokracie.<sup>10</sup>

V té souvislosti zmíním podstatnou perspektivu nahlízející na roli médií, která zdůrazňuje jejich pevné propojení s ekonomickými a politickými strukturami. Jsou známy studie a analýzy filozofa a lingvisty Noama Chomského, který zastává kritický postoj vůči vlivu podnikatelských subjektů na informace šířené skrze média. Například v jeho knize „Tajnosti, lži a demokracie“ zmiňuje stupeň demokratičnosti společnosti v závislosti na tom, že stát je ovládán skupinami investorů, kteří se spojují kvůli společným zájmům. K vstupu do politického prostoru je třeba vlastnit dostatek zdrojů a soukromé moci abyste se mohli stát členy takového sdružení.<sup>11</sup>

---

<sup>7</sup> SVOBODOVÁ, *Politická komunikace, její nástroje a důsledky*, s. 10.

<sup>8</sup> TRAPPEL, J. a TOMAZ, T. *Euromedia Ownership Monitor: CZECHIA (2022)*. Online. Salzburg: University of Salzburg. Dostupné z: <https://media-ownership.eu/findings/countries/czechia/>.

<sup>9</sup> Tamtéž.

<sup>10</sup> *Kodex České televize*. Online. Praha: Česká televize. 2003. s. 48.

<sup>11</sup> CHOMSKY, N. *Secrets, Lies and Democracy*. Tucson: Odonian Press. 1994. s. 7.

### 3 Televize a interpretace reality

Vzhledem k odvysílání prezidentských debat na kanálech třech největších tuzemských stanic je nutné se zastavit u vlivu televize na diváka. Podobně jako v období, kdy knihtisk přesunul vzdělání do středu pozornosti a přisoudil mu tržní hodnotu, znamenala televize klíčový mezník v rostoucím vlivu médií. Od svého zrodu až po nástup internetu se stala nejrychleji šířeným prostředkem informací a díky satelitní technologii umožnila téměř okamžité rozšíření vizuálního zpravodajství. Unikátní schopnost televize pracovat s živým obrazem otevřela dveře ke sledování reality přímo a bezprostředně. Televize dokáže diváka vtáhnout do děje a poskytovat mu vizuální podobu reality, kterou mnohdy přijímá jako její pravdivou reprezentaci. Avšak tato pravdivost nenutí diváka používat nové metody a znalosti, spíše mu nabízí emocionální prožitky, aby rozproudila jeho vlastní pocity. Ignacio Ramonet popisuje tuto hru tak, že televize je nástrojem reprodukce událostí, nikoliv produkce informací. Cílem se stává snaha z diváků vytvořit svědky události, a ne jim určité situace vysvětlit.<sup>12</sup>

Tento interaktivní způsob vzájemného kontaktu vytváří dvojí účinek. Na jedné straně konstruuje téměř dokonalý obraz reality, na druhé straně vzbuzuje iluzi, že právě sledovaný obraz je tím nejpodstatnějším, co se v daném okamžiku děje. Člověk ve skutečnosti prožívá to, co vidí. Smyslový zážitek převažuje nad racionálním hodnocením událostí, které by obvykle vyžadovalo aktivní hledání nových faktů a souvislostí ze strany diváka. Ramonet poznamenává, že činnost informování se může být unavující a společně s přístupností informací se zmenšuje prostor pro hledání souvislostí ze strany příjemce.<sup>13</sup>

---

<sup>12</sup> RAMONET, I. *Tyranie médií*. Praha: Mladá fronta. 2003. s. 52.

<sup>13</sup> Tamtéž.

## 4 Oligarchizace médií

Po událostech listopadu 1989, které přinesly pád komunistického režimu, byl obnoven demokratický politický systém a trh se stal klíčovým faktorem ovlivňujícím mediální sféru. Ekonomický zisk byl hlavním hnacím prvkem pro činnost médií. Odloučení médií od politických stran ve spojení s trhem přineslo změnu, kdy se média stala politickými subjekty s vlastními politickými zájmy a potenciální politickou mocí. O oficiálním spojení médií s politickými stranami nebylo možné znovu mluvit až do června 2013, kdy Andrej Babiš zakoupil vydavatelství MAFRA. Vlastnil ho přes deset let do roku 2023 a jeho koupí od základů proměnil tuzemskou žurnalistiku. Je na místě si připomenout, že už v době finalizace této akvizice byl Andrej Babiš jak vlastníkem jednoho z největších českých konglomerátů, tak zároveň předsedou největšího politického hnutí v Česku.<sup>14</sup>

Od samého počátku zdůrazňoval Andrej Babiš, že nákup mediální skupiny MAFRA pro něj byla především výhodná investice jako podnikatele. Avšak v době, kdy tuto mediální skupinu získal, procházela média úpadkem a jejich zisk se každým rokem snižoval. Babiš tak primárně získal obrovskou, avšak často nekritickou mediální pozornost. V roce 2019 zveřejnila Evropská federace novinářů zprávu, která poukázala na vlastníkův vliv na média v období, kdy byla ve vlastnictví trustu.<sup>15</sup> Podle komise mu vlastnictví MAFRY napomohlo i v parlamentních volbách v roce 2013.<sup>16</sup> Nárůst pozitivních a pokles negativních článků o vlastníkově médiu, o kterém se zároveň píše obecně častěji, připomíná situaci bývalého italského premiéra Silvia Berlusconiho, který rovněž vytvořil rozsáhlé mediální impérium, jež se stalo základem jeho vlivu na veřejné mínění.<sup>17</sup>

---

<sup>14</sup> PEŠEK, A. *All Eyes on New Czech Media Mogul: Andrej Babiš*. Online. Londýn: University of London. 2013. Dostupné z: <https://en.ejo.ch/ethics-quality/all-eyes-on-new-czech-media-mogul-andrej-babis>.

<sup>15</sup> Jedná se o formu hospodaření s majetkem, kdy Andrej Babiš převedl formálně akcie své společnosti na svěřenecký fond, který jím byl de facto kontrolován a ovládán. Takto vytvořený trust mu umožnil udržet kontrolu nad společností a zároveň umožnil přenesení majetku na jeho děti.

<sup>16</sup> SÝKOROVÁ, L. *Fact-finding mission to Czech Republic, 7th-8th October 2019*. Online. Brusel: European journalists. 2019. Dostupné z: <https://europeanjournalists.org/wp-content/uploads/2019/10/Czech-Republic-fact-finding-mission.pdf>.

<sup>17</sup> PADOVANI, C. *Berlusconi's Italy: the media between structure and agency*. Online. Cambridge: Cambridge core. 2015. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/13532944.2014.988605>.

## 4.1 Dopad na česká média a jejich politizace

Babiš nebyl prvním vlivným podnikatelem vlastním médiem v našem prostředí, před ním to byl Zdeněk Bakala, který v roce 2008 zakoupil a dodnes vlastní vydavatelství Economia, jehož součástí je kupříkladu český celostátní deník Hospodářské noviny zaměřený na ekonomiku a politiku.<sup>18</sup> Až prodej MAFRY však spustil v České republice vlnu oligarchizace médií. Nelze mluvit o výhodné investici, ale spíše o rozšíření a posílení vlivu. Tradiční česká média začala nejen ztrácet svoji nezávislost, ale také kvalitní novináře, kteří po desítkách podávali výpovědi a v lepším případě se přesouvali do jiných médií, jako je Týdeník Echo či zakládali nová, jako v případě Magazínu Reportér.<sup>19</sup>

I přes výše zmíněné si většina české veřejnosti stále udržuje poměrně vysokou důvěru v informace poskytované tradičními médii. Do jaké míry však mohou být média se značným vlastnickým podílem českých miliardářů důvěryhodná, zůstává nadále otázkou. Politizace médií zahájená skloňovaným rokem 2013 je jasně zřetelná a nestojí mimo politiku, nýbrž se stává její nedílnou součástí, což nepopíratelně ovlivňuje důvěryhodnost médií v očích veřejnosti.<sup>20</sup> Prodej MAFRY v reakci na zpřísněnou legislativu sice znamenal, že Andrej Babiš již nemohl ovládat tuto mediální skupinu prostřednictvím svěřeckých fondů. Nicméně je stále nejisté, zda česká žurnalistika dokázala obnovit svou nezávislost a vrátit se do stavu před rokem 2013. V současné době je politická situace natolik polarizovaná, že to může být nereálné. Média jsou často vnímána veřejností jako spojená s politiky a politickými názory a málokdo na ně nyní nahlíží jako na zcela nezávislá nebo nestranná.<sup>21</sup>

---

<sup>18</sup> ŠTĚTKA, V. *Between a rock and a hard place? Market concentration, local ownership and media autonomy in the Czech Republic*. Online. International Journal of Communication. 2010. s. 865-885. Dostupné z: <https://ijoc.org/index.php/ijoc/issue/view/5>.

<sup>19</sup> WASCHKOVÁ-CÍSAŘOVÁ, L. a KOTIŠOVÁ, J. *Crumbled autonomy: Czech journalists leaving the Prime Minister's newspapers*. Sage Journal. Online. European Journal of Communication, 2022. s. 529-544. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/02673231221082242>.

<sup>20</sup> *Level of people's trust in the media in Czechia from 2018 to 2022*. Online. New York: Statista. 2024. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/1281549/czechia-people-s-trust-in-the-media/>.

<sup>21</sup> *Babiš, nejmocnější osoba tuzemské mediální sféry*. Online. Praha: ČT24. 2015. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/babis-nejmocnejsi-osoba-tuzemske-medialni-sfery-137567>.

## 5 Regulace médií

S narůstajícím vlivem médií tak přirozeně vzniká potřeba je regulovat. Média se nikdy úplně neemancipovala na strukturách, jež napomáhaly jejich vzniku. Z jedné strany sledují své vlastní zájmy, z druhé pak prosazují zájmy státu a mocenských skupin. Po odchodu zahraničních vlastníků patří téměř všechna významná domácí média, kromě veřejnoprávní České televize a Českého rozhlasu, českým miliardářům. Mediální sektor, včetně televizních stanic, je tak ovládán malou skupinou jednotlivců.<sup>22</sup> Tento fenomén definujeme jako oligarchizaci médií.<sup>23</sup>

Zájmy mediálních gigantů a jejich vliv na politickou scénu vzbuzují legitimní obavy, zejména co se týče nezávislosti médií a práva na objektivní informace. V reakci na to byla vytvořena řada předpisů na národní i nadnárodní úrovni.<sup>24</sup> Snahy o vytvoření těchto opatření jsou motivovány ochranou veřejného zájmu. Mnohá z opatření zdůrazňují zájem společnosti jako celku, avšak při pohledu na tuzemskou mediální scénu nedokážou dostatečně potlačit vliv určitých zájmových skupin. To samé však lze tvrdit i o dalších státech, jako je Itálie, kde takto normativně stavěná legislativa posilující v globálním měřítku nestačí na překonání vlivu zájmových skupin, které manipulují veřejným míněním ve snaze o kontrolu informačního prostoru či zisk politického vlivu. Mnohdy tyto společnosti vlastní média k odvádění pozornosti od svých podnikatelských aktivit.<sup>25</sup>

Regulace médií je tak stále propíraným tématem. Někteří argumentují tím, že postačující zárukou je panující různorodost ve výběru média, nicméně ta pravděpodobně není dostatečná v situaci, kdy téměř třetinu médií donedávna vlastnil jeden člověk působící ve vrcholné politice. Další pohled se soustředí na silnější státní kontrolu, kdy by posílení

---

<sup>22</sup> SATTLER, R. *Čeští miliardáři a jejich média. Komu u nás patří klíčové stanice, vydavatelství a weby?* Online. Praha: MediaRey. 2020. Dostupné z: <https://forbes.cz/cesti-miliardari-a-jejich-media-komu-u-nas-patri-klicove-stanice-vydavatelstvi-a-weby/>.

<sup>23</sup> Více k tématu viz ŠLERKA, J. a WICHTERLOVÁ, M. *Oligarchizace médií není mýtus*. Online. Praha: Nadační fond nezávislé žurnalistiky. 2020. Dostupné z: <https://www.nfnz.cz/oligarchizace-medii-neni-mytus/>.

<sup>24</sup> *Předpis 231/2001 Sb.: Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů*. Praha: Parlament České republiky. 2001. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=231&r=2001>; *Directive 2010/13/EU of the European Parliament and of the Council of 10 March 2010 on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services (Audiovisual Media Services Directive)*. Online. Brusel: Evropský parlament. 2023. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2010/13/oj>.

<sup>25</sup> MCQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál. 2009. s. 247-248.



veřejnoprávního vysílání mělo vést k tomu, aby se u nás hůře zaváděly maďarské poměry,<sup>26</sup> kde se v současnosti nedá hovořit o nezávislých veřejnoprávních médiích. V České republice se vede řada podobných debat. Je známo, že politické subjekty se snaží ovlivňovat čas a charakter vysílání v rámci svých zájmů. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, která má tuto problematiku regulovat, někdy působí ve svých krocích nejistě a její pozici oslabují kauzy kolem členů rady a jejich politické angažovanosti. V nedávné době se jednalo především o Daniela Köppla, který byl odvolán kvůli údajnému porušení nestrannosti ve prospěch hnutí ANO. Podobné kontroverze také vyvolala radní Marta Smolíková, která se objevila na tiskové konferenci jednoho z členů TOP 09.<sup>27</sup>

---

<sup>26</sup> POLYÁK, G. *Media in Hungary: Three pillars of an illiberal democracy*. London: Palgrave Macmillan. 2019. s. 279-303.

<sup>27</sup> HRDLIČKA, J. *Radní RRTV vystoupila na konferenci poslance TOP 09. ANO chce odplatu za odvolaného Köppla*. Online. Praha: Echo24.cz. 2023. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/HRD4y/zpravy-domov-radni-rrtv-konference-top-09-ano-odplata-koppl>.

## 6 Nestrannost

Nestrannost je z hlediska této práce klíčovým aspektem zkoumání. Neobsahuje pouze způsob prezentace zprávy moderátorem. Chápu ji jako opak předpojatosti, jako překonávání osobních nechtů a předsudků. Vyznačuje se otevřeností vůči poznání všech skutečností.<sup>28</sup> Novinářské řemeslo si vyžaduje profesionální odstup. Nestrannost znamená vzít v potaz povahu a význam věci, očekávání recipientů a našeho přístupu k ní. Za nestrannost obsahu je zodpovědné vždy médium, jelikož nelze předpokládat, že novináři nebo osoby, kterým je dáván v pořadech prostor, jsou nestranní. Moderátoři mohou vyjádřit odborný postoj, ale nemohou uplatňovat osobní mínění v politických záležitostech. Recipient by v politických diskusích neměl jejich osobní názor rozeznat. V češtině by tak redaktorky a redaktoři měli dbát velké opatrnosti při užívání jakýchkoliv adjektiv, jelikož v sobě často obsahují hodnotící nádechy.<sup>29</sup>

V debatách také hraje podstatnou roli neverbální složka lidské komunikace. Moderátor musí být schopen ovládnout řeč těla včetně paralingvistické složky řeči, aby nevědomky vlastním přístupem nepoškodil sdělenou zprávu, respektive celý pořad. Na neprofesionalitu ukazuje také osobní přístup, který může zadat důvodné podezření ke zneužívání pozice redaktorem. Na recipientovi musí být ponecháno vyhodnocení podané zprávy. Důraz by měl být kladen na celkové vyznění, kdy novinář zodpovídá nejen za to, co řekl, ale především za to, jak to bude pochopeno. Provozovatel pořadu tak nemá právo se vymlouvat, že pořad byl špatně pochopen. Požadavek nestrannosti je nezávislý na žánru, respektive formě a týká se jak zpravodajství, tak diskusních a jiných pořadů, ke kterým televizní prezidentské debaty patří. Porušení zásad nestrannosti může spočívat v neznalosti novinářiny, nebo v záměrné manipulaci. Z pohledu recipienta to nemusí být rozeznatelné. Pokud tedy prezentovaná zpráva není v celkovém vyznění nestranná, je to její nedostatek a moderátor nevykonává svou práci kvalitně.<sup>30</sup>

---

<sup>28</sup> *Editorial guidelines – BBC Values and Standards (Impartiality)*. Online. London: BBC. 2019. Dostupné z: <https://www.bbc.com/editorialguidelines/guidelines/impartiality/guidelines/>.

<sup>29</sup> MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. 2010. s. 118.

<sup>30</sup> Tamtéž, s. 119.

## 7 Televizní vysílání

### 7.1 Legislativa ČR

Legislativní ukotvení pro rozhlasové a televizní vysílání v ČR vzniklo roku 1991 *zákonem č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání*.<sup>31</sup> To vedlo k vzájemné koexistenci veřejnoprávního sektoru s privátním sektorem. Regulace vysílání i s právními problémy týkajícími se vysílání je řešena především *zákonem č. 231/2001 Sb. o provozování rozhlasového a televizního vysílání*. Zákon stanovuje práva a povinnosti provozovatelů rozhlasového i televizního vysílání a jejich zákonnou registraci. Dále stanovuje regulační orgán, způsob jeho volby a vymezuje jeho specifické postavení. Podrobným způsobem určuje pravidla udělování licencí provozovatelům vysílání terestrického,<sup>33</sup> kabelového a satelitního. Také reguluje obsah a stanovuje případné sankce, jež může regulační orgán udělit jednotlivým provozovatelům při porušení zákona a jiných norem.<sup>34</sup>

#### 7.1.1 Rada pro rozhlasové a televizní vysílání

Dodržování má na starosti Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, která touto právní normou byla zřízena jakožto správní úřad v oblasti rozhlasového a televizního vysílání. Jejím úkolem je dohlížet na rozvoj pluralitní nabídky programů a informací ve vysílání, a především dbát na obsahovou nezávislost. Dále dohlíží na dodržování právních předpisů a monitoruje obsah v oblasti televizního i rozhlasového vysílání. Rada je tvořena 13 členy, již jsou jmenováni na návrh Poslanecké sněmovny předsedou vlády s funkčním obdobím na 6 let. Zákon umožňuje i jejich odvolání předsedou vlády. Radě také umožňuje ukládat sankce v případě, že provozovatelé vysílání poruší povinnosti stanovené tímto zákonem. Ty mohou vyústit až v odnětí licence k provozování vysílání.<sup>35</sup>

---

<sup>31</sup> *Předpis 468/1991 Sb.: Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání*. Online. Praha: Parlament České republiky. 1991. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=468&r=1991>.

<sup>32</sup> *Předpis 231/2001 Sb.: Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů*. Online. Praha: Parlament České republiky. 2001. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=231&r=2001>.

<sup>33</sup> Tzv. vysílání vzduchem.

<sup>34</sup> MUSIL. *Sociální a mediální komunikace*, s. 205.

<sup>35</sup> Tamtéž, s. 202-205.

## 7.2 Evropská legislativa

V souvislosti s provozováním televizního vysílání nelze nezmínit nejpodstatnější právní předpisy EU upravující společné parametry televizního vysílání. Od roku 1989 byla základním dokumentem Evropské unie v oblasti televizního vysílání *Směrnice Rady č. 89/552/EHS*.<sup>36</sup> Tato směrnice měla za hlavní cíl uskutečnit volný přechod televizních programů přes hranice států. Stanovila minimální standardy pro televizní vysílání, jako je regulace reklamy a ochrana dětí a mládeže, zároveň upravila mezinárodní aspekt vysílání definováním jurisdikce členských států nad provozovateli vysílání a zaručila jejich příjem. V českém právním řádu byla tato směrnice implementována výše zmíněným *Zákonem o rozhlasovém a televizním vysílání*. Směrnice byla v následujících letech několikrát revidována.<sup>37</sup>

## 7.3 Duální televizní vysílání

V kontextu televizního vysílání je potřeba přiblížit koncept duálního vysílání, jelikož v této práci zkoumáme debaty vysílané jak veřejnoprávním médiem, tak komerčními subjekty. Tento pojem vznikl v 80. letech 20. století, kdy komerční média vstoupila do evropského prostoru a začala konkurovat veřejnoprávním médiím, která do té doby měla v zásadě monopolní postavení. V zemích bývalého východního bloku byl vývoj oproti západu pochopitelně odlišný. Spočíval v rychlém přechodu od státního vysílání ke spontánnímu vzniku komerčních rádií. Tento proces doprovázený pomalejším vznikem komerčních televizí vyústil v legislativní ukotvení duálního systému vysílání.<sup>38</sup>

Oproti vývoji na západě se jednalo o zcela jiný proces v tom, že se odehrál mnohem rychleji a zároveň ve zcela jiných politických podmínkách. První soukromé rozhlasové stanice se v Česku objevily už v prosinci 1989. Rychle začala také legislativní příprava, která vyvrcholila v přijetí výše popsaného *Zákona o rozhlasovém a televizním vysílání*. Ten zavádí

---

<sup>36</sup> *Směrnice Rady ze dne 3. října 1989 o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících provozování televizního vysílání*. Úřad pro publikace Evropské unie. Online. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:31989L0552>.

<sup>37</sup> *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/65/ES ze dne 11. prosince 2007*. Úřad pro publikace Evropské unie. Online. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32007L0065>; *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU ze dne 10. března 2010*. Online. Štrasburk: Evropský parlament, 2010. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:095:0001:0024:CS:PDF>.

<sup>38</sup> MUSIL. *Sociální a mediální komunikace*, s. 49-50.

duální systém vysílání, jenž spočívá v koexistenci komerčního a veřejnoprávního vysílání. V tomto systému by tak neměl mít ani jeden ze subjektů na mediálním trhu převahu. Také je možné se setkat kromě pojmu duální vysílání s tzv. smíšeným vysíláním.<sup>39</sup>

### **7.3.1 Soukromoprávní vysílání**

Hlavní rozdíly mezi soukromými a veřejnoprávními médii spočívají v zákonných požadavcích, financování, cílovém publiku a nezávislosti daných televizních stanic. Nejlépe lze komerční televize charakterizovat v kontrastu k veřejnoprávním, jelikož nemusejí ze zákona splňovat tolik povinností, mezi které patří kupříkladu přispívání k právnímu povědomí obyvatel či rozvíjení jejich kulturní identity. Dalším podstatným rozdílem je financování, jelikož jako veřejnoprávní médium, kterým je například Česká televize, nezískávají své příjmy prostřednictvím koncesionářských poplatků, ale převážně z reklamy.<sup>40</sup>

Soukromoprávní televize také cílí na jiné publikum než veřejnoprávní média, jelikož ta mají za povinnost tvořit vyváženou nabídku pro všechny skupiny obyvatel. Nelze také opomenout závislost soukromých televizí na finančních prostředcích svých majitelů. Komerční televize tak mohou být snadněji zneužívány k posilování moci určitých skupin. V našem prostředí nejsou komerční televize schopny plnit veřejnou službu a nabízet potřebnou variabilitu a plejádu pořadů tak, aby dokázaly zacílit na všechny věkové kategorie, jako tomu je u ČT. Kvůli plnění potřeb svých inzerentů a snahou o co nejvyšší sledovanost toho ani nikdy schopny nebudou.<sup>41</sup>

### **7.3.2 Veřejnoprávní vysílání**

Veřejnoprávní televizní vysílání plní klíčovou roli v uspokojování kulturních, společenských a sociálních potřeb společnosti. Ve vyspělých zemích jsou média veřejné služby vnímána jako nedílná součást moderní společnosti. Jejich úkoly jsou formulovány na základě principu univerzálnosti, které definujeme jako jedno celkové poslání směřující k uspokojování individuálních zájmů celé společnosti. V době, kdy se trh poskytovatelů rychle fragmentuje, významné veřejnoprávní médium slouží jako referenční bod a prostředek sebeidentifikace

---

<sup>39</sup> MUSIL. *Sociální a mediální komunikace*, s. 49-50.

<sup>40</sup> HVÍŽDALA, K. *Moc a nemoc médií*. Praha: Máj. 2003. s. 236-239.

<sup>41</sup> Tamtéž, s. 240-242.

pro občany celého státu.<sup>42</sup> Veřejný vysílací systém má náležitosti, mezi které patří zakládací listina, financování prostřednictvím veřejných zdrojů, mechanismy odpovědnosti vůči publiku a společnosti, stejně jako nezávislost na vládě.<sup>43</sup>

Zásadní roli ve veřejnoprávním vysílání u nás hraje Česká televize, která působí dle zákona jako provozovatel vysílání se zvláštními povinnostmi veřejné služby. Tato instituce je nezávislá na státu a nedostává žádné státní subvence. Její činnost je financována prostřednictvím rozhlasových a televizních poplatků, stejně jako příjmů z vlastní podnikatelské činnosti. Mezi tyto příjmy patří zejména prodej reklamního času, výnosy z autorských práv, pronájem techniky a další. Česká televize plní svou veřejnou službu tvorbou a šířením televizních programů a dalšího multimediálního obsahu spolu s doplňkovými službami. Kontrolní orgán, který zajišťuje právo veřejnosti na dohled nad činností České televize, je Rada České televize. Mezi její pravomoci patří například jmenování a odvolávání generálního ředitele České televize, schvalování rozpočtu a závěrečného účtu a další relevantní záležitosti.<sup>44</sup>

---

<sup>42</sup> MUSIL. *Sociální a mediální komunikace*, s. 52.

<sup>43</sup> MCQUAIL. *Úvod do teorie masové komunikace*, s. 192.

<sup>44</sup> MUSIL. *Sociální a mediální komunikace*, s. 53.

## 8 Metodologie

Celkově se v analýzách zaměřím hlavně na formu a způsob zpracování debat. Obsahové poselství budu reflektovat toliko okrajově, převážně u moderátorů. Zkoumám zejména rovnoměrnou distribuci rozhovoru mezi všechny jeho účastníky, tj. konverzačněanalytické hledisko formy, jen s občasnými doprovodnými obsahovými přesahy, neboť ty nepředstavují těžiště mé práce. Zkoumání politického obsahu především u jednotlivých prezidentských uchazečů má nepochybně potenciál být zajímavým výzkumným tématem: mnohé výroky hostů debat by bylo na místě fakticky ověřit s cílem rozpoznat jejich věcnou správnost, respektive pravdivost, tedy provést tzv. fact-checking (po takové verifikaci přímo volají vyrocené výroky typu „Budu-li zvolen, tuto vládu odvolám“<sup>45</sup>; „Umíte jenom válku“<sup>46</sup>) a obecně se téma obsahu nabízí k zevrubné politické analýze, ale z hlediska stanovených cílů to pro tuto práci není, jak již bylo řečeno, centrální.

V analýze se budu zabývat prostorem poskytnutým ve vysílání jednotlivým kandidátům a tím, v jakém kontextu se pracovalo s informacemi, které televize měly k dispozici. Částečně se zaměřím i na to, zda provozovatelé oddělovali fakta od komentářů. Zkoumat budu míru konfrontace, jež může být projevem podjatosti. Pozornost věnuji doložitelným prvkům v debatách, které televize mohly využít k manipulaci za účelem poškodit někoho z kandidátů. Tato analýza by měla částečně rozkrýt, zda byly odvysílané debaty podávány divákům vyváženou formou s nestranným vyobrazováním přítomných uchazečů o prezidentský úřad.

Zabývám se rovněž disciplinovaností jednotlivých hostů – tím, jak přerušovali jiné hosty, a především moderátora v diskusích, i s tím souvisejícími náležitými či vhodnými reakcemi na otázky moderátora, a to všechno pro dokreslení co možná nejucelenějšího obrazu o chodu debaty. Nezanedbávám ani scénografické řešení debat a s tím související detailní popis prostředí, kde se mimo jiné zaměřuji na to, zda jednotlivé televize znevýhodňovaly některé kandidáty rozestavením hostů v prostoru studia. Věnuji se také tomu, jakým způsobem

---

<sup>45</sup> Pro přehlednost uvádím čas od konce debaty, který je u stopáže na debatách ČT vždy v pravém dolním rohu: *Superdebata*. iVysílání. Online. Praha: ČT. 8. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033110112/>, 01:53:00.

<sup>46</sup> *Superduel: Bitva o Hrad*. CNN Prima News. Online. Praha: TV Prima. 2023. 25. 1. 2023. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/sledujte-zive-predvolebni-superduel-bitva-o-hrad-dvojice-kandidatu-na-hrad-197869>, 0:49:18.

některé televize upřednostňují zaměření na pořadí kandidátů v předvolebních sociologických průzkumech a jak tato snaha ovlivňuje průběh debaty na úkor věcného referování o volebních programech uchazečů o prezidentský úřad a na úkor toho, co mohou tito kandidáti voličům nabídnout.

## 8.1 Role moderátora

Obzvlášť pečlivě se zaměřím na roli moderátorů v debatách. Pokusím se rozkrýt to, zda nejednali podjatě a snažili se vést nestrannou debatu bez zaujímání vyhraněných stanovisek vůči kandidátům. Zaměřím se na verbální i neverbální komunikaci vysledovatelnou v možných znevýhodňujících aspektech vedení diskuse ze strany moderátora. Zkoumám i to, zda moderátor neporušil princip nestrannosti – s tím souvisí také zkoumání takových redaktorových výroků, které vzhledem ke kontextu diskuse mohly – ať již vědomě nebo nezáměrně – zvýhodňovat někoho z hostů. Všechny zmíněné prvky se snažím sledovat propojeně a ve vzájemné souvislosti.

Za nejpodstatnější v práci moderátora považuji právě snahu o nestrannost, která spočívá v používání takových výrazových prostředků, jimiž se moderátor oprostí jak od náklonosti k nějakému kandidátovi, tak od nevraživosti vůči němu. Nestrannost spočívá v upuštění od jakékoliv zaujatosti vůči danému hostovi. Lze ji také chápat jako opak předsudečnosti, přízně a tendenčnosti.<sup>47</sup> Sám moderátor totiž v debatách nastoluje témata a pravidla, na jejichž dodržování dohlíží, i to tudíž je předmětem mého rozboru. Stejně také беру v potaz to, že je to právě moderátor, kdo debatu zasazuje do pomyslného scénáře a často ji ovlivňuje explicitně nebo implicitně. Při zkoumání politických debat je pro mě nejpodstatnější to, kdy je kandidát stavěn do výhodnější pozice například tím, že dostane delší čas na odpověď.<sup>48</sup> Jako snahu zvýhodňovat některého z kandidátů vnímám mimo jiné tyto situace: odebrání jejich možnosti reagovat na jiného kandidáta, evaluaci jejich odpovědi či neustálé zasahování do jejich výpovědí, pokládání vyloženě nepřátelsky zaměřených nebo návodných dotazů.

---

<sup>47</sup> Více k tématu: LUHMANN, N. *Realita masmédií*. Praha: Academia. 2014. s. 143.

<sup>48</sup> MAZOR, J. *International Rights Violations and Media Coverage: The Case for Adversarial Impartiality*. Philosophy documentation center. Online. London: London School of Economics, 2013. s. 226-228. Dostupné z: [https://www.pdcnet.org/ijap/content/ijap\\_2013\\_0027\\_0002\\_0225\\_0249](https://www.pdcnet.org/ijap/content/ijap_2013_0027_0002_0225_0249).



## 8.2 Zkoumaný vzorek

Konkrétně budu zkoumat šest prezidentských debat. Zaměřím se na debaty vysílané před prvním a druhým kolem na nejsledovanějších televizích, tedy na ČT, TV Nova a TV Prima, respektive CNN Prima News. Vzhledem k tomu, že televize Nova a Prima před prvním kolem poskytly vždy dvě debaty, tedy rozdělily debatu se všemi kandidáty podle předvolebních průzkumů na jednu s těmi favorizovanými a jednu s nefavorizovanými kandidáty, zaměřím se u těchto provozovatelů vysílání pouze na debaty s méně účastníky zahrnující pouze favorizované kandidáty, a to pro přehlednost a lepší srovnatelnost s debatami ve druhém kole, kterých se účastnil i Andrej Babiš, což v debatách před prvním kolem kvůli jím zvolené strategii nebylo pravidlem. Zároveň je na těchto šesti předložených debatách zajímavé, jakým způsobem byli Babiš, Nerudová a Pavel televizemi stavěni do role favoritů. Jednotlivé debaty vždy analyzuji pomocí rozčlenění do tří částí.

## 8.3 Rozdělení debat

V první části každé kapitoly o debatě s názvem *průběh debaty* rámcově nastiňuji obsahovou skladbu, tematické složení a to, jaké dotazy moderátor převážně volil. Daný segment by měl také reflektovat a přibližovat atmosféru ve studiu. Druhá část neboli *analýza* se skládá ze samotného rozboru proběhlé debaty, ve kterém prostřednictvím metody konverzační analýzy přibližuji na předložených sekvencích možné předpojatosti moderátora, implicitní či explicitní snahu poškodit některé hosty, objektivní či neobjektivní prezentaci jednotlivých kandidátů, moderátorovo vedení diskuse a podobně. To vše proto, abych podal ucelený obraz o případné nestrannosti či podjatosti provozovatele v debatě. V *sumarizaci*, tedy ve třetí části, dělám závěry z jednotlivých debat a shrnuji tak kvůli vyšší přehlednosti do několika odstavců ta nejpodstatnější zjištění.

## 8.4 Konverzační analýza

Za nejpodstatnější považuji v práci řádně popsat výpovědi mezi jednotlivými účastníky debat, a proto je popisuji prostřednictvím konverzační analýzy (dále jen k. a.), jejíž pomocí je možné zachytit jakoukoliv pauzu, grimasu, povzdech či odmlčení účastníků, a tím zmapovat daný konverzační akt. K. a. také umožňuje se více zaměřit na to, jak byli hosté debat přerušováni a zda to mělo negativní důsledky na jejich prezentaci směrem k divákům

a na celkový průběh diskuse. Přirozeně netvrdím, že by kandidáti neměli být ve svých výpovědích přerušováni; když se hosté nedrželi stanoveného rámce komunikační situace, je to naopak žádoucí. Avšak nevhodné přerušování a případné komentáře na účet kandidáta s sebou mohou nést riziko vytvoření negativního obrazu o něm.

Práce je vystavěna na příkladech dialogů, které jsou zpracovány prostřednictvím zmiňované k. a. Zaznamenávám v nich veškeré jevy od mírného úsměvu až po přerušování, a to prostřednictvím specifického transkripčního systému. Přepsanými segmenty z debaty podporuji vyznamenané jevy, na nichž stojí veškerá analýza. Prezentované jevy by však samy o sobě nemohly poskytnout celkový obraz debaty. Další jevy proto postihují citacemi jednotlivých vět, které však již nejsou přepisovány pomocí transkripčního systému, ale jsou oproštěny od různých přerušování či heziticí, protože slouží právě pro ozdrojování určitého fenoménu vyskytujícího se v debatě, a záleží tak především na jeho obsahovém vyznění. Jednotlivé výroky jsou pak dohledatelné pomocí citace odkazující na přesný čas promluvy. Odstavce zpracované k. a. jsou citovány vždy v poslední větě, kde je odkazováno na celý proběhlý segment a není tak citována každá věta zvlášť.

V k. a. se vnímá rozhovor a v něm obsažené repliky jako způsob interakce, potažmo sociální jednání, a ne jako pouhá výměna informací. Soustřeďuji se tak na detailní rozbor a zároveň popis řečové interakce dialogů. Její specifičnost tkví v prepisech záznamů, které neobsahují fonetickou transkripci, jelikož cílí na celistvý zásah zvukových rysů výpovědí. Hlavní zásada spočívá v nepředbívání vývoje interakce zásadnějšími hypotézami o jejich výsledcích a s tím související snaha postupovat kontinuálně. Jednoduše lze metodu popsat jako výzkum prostředků užitých mluvčími při komunikaci.<sup>49</sup>

#### **8.4.1 Konverzační analýza a transkript**

Transkript je podstatnou součástí analýzy debat. Jedná se o přepsání rozhovorů do grafické podoby, jež je vhodná pro interakční ztvárnění dialogů.<sup>50</sup> Přepisovatel transkript provádí prostřednictvím transkripčního systému, jehož podoba je závislá na výzkumném záměru. Obecně platí – a tato práce není výjimkou –, že se zachycují pouze jevy související s cíli

---

<sup>49</sup> HIRSCHOVÁ, M. *Pragmatika v češtině*. Olomouc: Univerzita Palackého. 2006. s. 202.

<sup>50</sup> ASHMORE, M. a REED, D. *Innocence and Nostalgia in Conversation Analysis: The Dynamic Relations of Tape and Transcript*. Forum Qualitative Social Research. Online. Loughborough: Loughborough University. 2000. s. 3. Dostupné z: <https://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/1020>.

analýzy. Transkripční systém, který je kvalitní, by měl být jednoduchý a snadno osvojitelný. Zároveň však robustní<sup>51</sup> a kompatibilní s dalšími transkripčními systémy. Jsou v něm obsaženy transkripční značky a využívá jejich ikoničnost. Přepis dle daného systému by také měl být snadno čitelný.<sup>52</sup>

V nejprostší podobě je transkript přepisem toho, co si diskutující v dialogu sdělili. Náročnější podoba transkriptu, kterou použiji i já, představuje věrný přepis toho, co si účastníci hovoru řekli, jak spolu jednali, kdy řeč zrychlili, zasmáli se, klesli hlasem nebo se otočili k dalšímu diskutujícímu. Přepis obsahuje jak verbální a interakční složku, tak nejazykové a parajazykové jevy. Přepis jednotlivých slov pak spočívá v použití běžných pravopisných pravidel, stejně jako v zachycení jakýchkoliv odchylek od standardního vyjadřování. Zaznamenána jsou i přerušování, nedokončené promluvy, opakování výroků. Z prozodických jevů zachycuji zdůraznění slabik, pauzy ve výpovědích a intonace.<sup>53</sup> Už ze své podstaty není přepis objektivní, ale je to vždy výsledek interpretace přepisovatele.<sup>54</sup> Pro jednotlivé jevy neexistuje univerzálně platná zásada transkripce a každý přepisovatel si tak uzpůsobuje přepis vlastnímu tématu a stylu.<sup>55</sup> Tradiční transkripční systém používá zpravidla znaky, kterých se budu také držet.

Mluví o [válce] [není] mým úkolem	simultánně pronesené pasáže
RK/TT/TŘ/PS	zkratky moderátorů
AB/PP/DN	zkratky pro kandidáty
?	stoupavá intonace
.	klesající intonace

<sup>51</sup> To znamená, že by měl být nezávislý například na různých technologických změnách.

<sup>52</sup> ČMEJRKOVÁ, S. a JÍLKOVÁ L. *Mluvená čeština v televizních debatách: korpus Dialog*. Praha: SaS. 2004. s. 248-249.

<sup>53</sup> Více o mezilidské komunikaci a jejím zkoumání: HEATH, Ch., a HINDMARSH, J. *Video in Qualitative Research: Analysing Social Interaction in Everyday Life*. Londýn: Sage. 2010. s. 184.

<sup>54</sup> HESTER, S. a EGLIN, P. *Culture in Action: Studies in Membership Categorization Analysis*. Washington: University Press of America. 1997. s. 49.

<sup>55</sup> MÜLLEROVÁ, O. a HOFFMANNOVÁ, J. *Mluvená čeština v autentických textech*. Jinočany: H & H. 1992. s. 220-224.

,	pokračovací intonace
ale: a::	protažení hlásky (kratší, delší)
=	okamžité nasazení následujícího výrazu, repliky
(.)	krátká pauza
(..)	delší pauza
( )	nesrozumitelné slovo
(dejte)	předpokládaný ne dobře srozumitelný výraz
((dívá se na moderátora))	komentář přepisovatele
neza-	nedokončení slova
<pravda>	replika pronesená se smíchem
<u>z</u> novu	zdůraznění slabiky, slova
ee eh, mh	responzní zvuky, hezitační zvuky

Tabulka č. 1: Značky použité v přepisu<sup>56</sup>

#### 8.4.2 Replika

Základní zkoumanou jednotkou rozhovoru je replika, proto je potřeba si přiblížit její význam. Jedná se o řečový úsek, v němž mluvčí nebyl vystřídán a můžeme ji tak charakterizovat jako neukončený příspěvek mluvčího. Chápeme ji jako základní jednotku

<sup>56</sup> KADERKA, P. a SVOBODOVÁ, Z., *Jak přepisovat audiovizuální záznam rozhovoru? Manuál pro přepisovatele televizních diskusních pořadů*. Praha: AV. 2006. s. 19-20.

dialogu. Pro k. a. jsou repliky relevantní hlavně v momentech střídání mluvčích. Primární vlastností replik je jejich projektivita, která plynule umožňuje výměnu mluvčích v dialogu. Repliku vymezujeme zejména syntakticky a významově, jelikož se může jednat o slovo, slovní konstrukci, větu či souvětí, současně však replika může vyjadřovat neverbální jednání prostřednictvím vykonání určitého úkonu.<sup>57</sup>

Zpravidla se jedná o projev reagující nebo navazující na ten předchozí. Celky, ze kterých jsou repliky vystavěny, umožňují zbylým diskutujícím vstupy, jež není nutné chápat hned jako přerušeni. Jedná se například o přitakávání nebo o pokládání doplňujících dotazů. Repliky lze rozeznat zejména podle zvukové charakteristiky. V souvislosti se střídáním replik hovoříme o tzv. konverzačních švech, kdy jeden diskutující ukončí svou repliku a pro jeho partnery se tak naskytá příležitost do dialogu vstoupit svou replikou. Repliky jsou v rozhovoru uspořádány do jednotlivých sekvencí.<sup>58</sup>

### 8.4.3 Turn taking

Pro k. a. je to výchozí koncept a podstatný mechanismus, jehož pomocí si řečníci koordinovaně vyměňují repliky. Hlavním rysem je střídání řečníka s jinými, kdy z podstaty mluví jen jeden diskutující. Z bližšího zkoumání replik v dialogu je patrné, že jsou mezi nimi převážně malé pauzy, jejichž délka je v řádech desetin sekundy. Delší pauzy ani překryv replik nejsou častými jevy. To platí pro rozhovory nejen tváří v tvář, nýbrž i pro ty, ve kterých se diskutující nemají možnost vidět, tedy například hovory odehrávající se přes telefon. Rozhovor tak není banální záležitostí, ale jedná se o vzájemnou a systematickou koordinaci činnosti mluvčích.<sup>59</sup>

Mechanismus střídání replik je nezbytnou součástí organizace rozhovoru představující pro rozhovor podstatnou infrastrukturu. Střídání v diskusi a s tím spojená snaha o to, aby hovořil převážně jeden mluvčí, je možná pouze za pomoci systému pravidel. Pravidla se uplatňují v místech vhodných pro vystřídání mluvčích. Mezi tato pravidla patří například to, že dosavadní mluvčí položením otázky, nebo požadavku vůči dalšímu účastníkovi rozhovoru

---

<sup>57</sup> HIRSCHOVÁ. *Pragmatika v češtině*, s. 209.

<sup>58</sup> Tamtéž.

<sup>59</sup> SACKS, H. *Simplest Systematics for the Organization of Turn-Taking for Conversation*. Language. New York: Linguistic Society of America. 1974. s. 696-697.

zvolí jiného mluvčího. Anebo to, že jeden z mluvčích začne hovořit i přes to, že nebyl zvolen, respektive vyzván k hovoru.<sup>60</sup>

#### 8.4.4 Překryvy replik

V analytické části práce se zabývám také překryvem replik. Za překryv replik se považují situace, kdy se v komunikaci překrývají dvě nebo více replik vyřknutých různými mluvčími.<sup>61</sup> Dochází k němu zpravidla buďto úmyslným vstupením do řeči stávajícímu mluvčímu, nebo neúmyslným překrytím repliky dosavadního mluvčího s replikou recipienta, který se tím stává aktuálním mluvčím. K neúmyslnému překrytí replik zpravidla dochází v místě relevantním pro střídání replik. Pokud recipient vstupuje do repliky mluvčího záměrně, má to buď kooperativní důvody, kterými může být pomoc nalézt vhodný výraz, přes který aktuální mluvčí nedokáže v konverzaci pokračovat, nebo to má kompetitivní důvody, tedy přerušení mluvčího s cílem dosavadního recipienta získat repliku pro sebe.<sup>62</sup>

Většina překryvů replik bývá vyřešena zpravidla velmi rychle, protože účastníci rozhovoru nemají zájem mluvit přes sebe. Pokud zrovna mají mluvčí potřebu získat repliku oba, musí o ni soupeřit. Podstatný je také vývoj dialogu po překryvu replik. Posuzování úspěchu pouze dle získání repliky v rámci soupeření o ni může být zavádějící. Mnohdy je výhodnější pro mluvčí přenechat prostor komunikačnímu partnerovi a nechat ho dokončit výpověď. V momentě, kdy svou promluvu dokončí, má první mluvčí možnost diktovat další směřování dialogu.<sup>63</sup>

#### 8.4.5 Přerušování replik

Pro práci je podstatné přerušování diskutujících v prezidentských debatách, proto fenomén přibližuji v následující kapitole. Přerušení replik se definuje jako vstup do řeči tam, kde mluvčímu není vhodné vzít slovo. Ten pronáší repliku a než ji stihne dokončit, tak mu do řeči skočí druhý mluvčí. První mluvčí má možnost druhého ignorovat a pokračovat ve své promluvě, nebo mu postoupit slovo. Rozhovor s přibývajícimi přerušováními zpravidla nabývá

---

<sup>60</sup> HIRSCHOVÁ. *Pragmatika v češtině*, s. 210.

<sup>61</sup> V angličtině se užívá termín „overlaps.“

<sup>62</sup> SCHEGLOFF, E. *Overlapping Talk and the Organization of Turn-Taking for Conversation*. Language in Society. Cambridge: Cambridge University Press. 2000. s. 1.

<sup>63</sup> Tamtéž, s. 2.

konfrontačního charakteru.<sup>64</sup> I přes to, že je přerušování vnímáno jako nezdvořilé, nemusí ho zákonitě provázet překryv replik. Zároveň je vnímáno jako významný příznak agresivity tazatelů.<sup>65</sup>

Na přerušení v diskusi moderátor mnohdy reaguje pokáráním mluvčích. To se však vždy nemusí vztahovat na přerušení, které je vědomé. Vzkročení do promluvy mluvčího se mnohdy jeví jako snaha tuto promluvu přerušit. Pokárání jiným účastníkem diskuse lze reflektovat jako snahu získat si repliku pro sebe a zároveň jako prostředek neslušného komunikačního jednání. Havlík mluví o několika typech přerušení, kdy jako první mluví o tzv. jednoduchém přerušení, tedy souběžném mluvení spolu s přerušením promluvy mluvčího.<sup>66</sup> Druhým je tzv. překryv, kdy jeden mluvčí sice dokončí promluvu, ale druhý ještě před jejím koncem začne hovořit. Třetím je vskočení do promluvy, při níž ten, který repliku přeruší, ji nepřevzme, ale pouze ukončí. Posledním typem je tzv. tiché přerušení, kdy mluvčí převzme repliku po výrazné prodlevě.<sup>67</sup>

---

<sup>64</sup> MÜLLEROVÁ, *Mluvená čeština v autentických textech*, s. 101.

<sup>65</sup> ČMEJRKOVÁ, S. a HAVLÍK, M. *Styl mediálních dialogů*. Praha: Academia. 2013. s. 196.

<sup>66</sup> Tamtéž, s. 197.

<sup>67</sup> Tamtéž.

## 9 Pořady věnované prezidentské volbě na ČT

Česká televize se prezidentské volbě věnovala velice rozsáhle především v pořadu *90' ČT24*, kdy v živém vysílání divákům nabídla vstupy s politickými komentátory, politology a odborníky na marketing, kteří přibližovali možné taktiky jednotlivých prezidentských kandidátů a analýzu možných voličských bašt napříč republikou. Dále televize prostřednictvím pořadu odvysílala reportáže s kandidáty, prezentovala hlavní témata prezidentské volby a i to, na jaké voliče daní kandidáti konkrétně cílí. Hosté pořadu mimo jiné prezentovali a rozebírali způsob, jakým kandidáti vedli svou kampaň a hodnotili jejich průběžné kroky. Ve zpravodajské relaci *Události* reportéři televize strávili s každým kandidátem jeden den v rámci kampaně a v pořadu *Interview ČT24* byly vysílány podrobné rozhovory s jednotlivými kandidáty.

V pořadu *Volební studio* reportéři poskytovali informace ze štábů prezidentských kandidátů včetně pohledů do zákulisí. Hosté pořadu se snažili předpovědět procentuální úspěchy kandidátů ve volbě. Moderátoři dále přiblížili prezidentské pravomoci a to, jak je využívali předešlí prezidenti, například kolik milostí udělili, kolik zákonů vetovali nebo jak vyhlašovali amnestie. Pořad přinesl reportáže o tom, co spojovalo československé prezidenty, o volebním systému a o nejbližších spolupracovnících uchazečů o prezidentský úřad. Zatímco TV Prima před prezidentskými volbami nepřijala žádný kodifikovaný dokument a TV Nova pouze *volební kodex*, který měl upravovat chování zaměstnanců během voleb, tak Česká televize z povahy provozovatele televizního vysílání poskytujícího veřejnou službu věnovala období před prezidentskou volbou značnou pozornost, jak ostatně uvedla v *Pravidlech předvolebního a volebního vysílání*.<sup>68</sup> Tento dokument měl v souladu s *Kodexem ČT*<sup>69</sup> představovat pro diváky závazek určité kvality, kdy se televize hlásila k poskytování nestranného a nezávislého zpravodajství. Dokumenty kladly důraz na objektivitu tak, aby nebyli zvýhodňováni jednotliví kandidáti.

---

<sup>68</sup> DVOŘÁK, P. *Pravidla předvolebního a volebního vysílání České televize v souvislosti s volbou prezidenta republiky, která se koná dne 13. a 14. ledna 2023 (a případné druhé kolo volby 27. a 28. ledna 2023)*. Online. Praha: ČT. 2022. Dostupné z: <https://img.ceskatelevize.cz/boss/pages/vse-o-ct/zakony/prezidentske-volby/pravidla-predvolebniho-a-volebniho-vys%C3%ADlani-CT-prezident-2022.pdf>.

<sup>69</sup> *Kodex České televize*, s. 48.



## 9.1 Průběh debaty 8. ledna 2023 ve 20:00

Debatu vysílala Česká televize na programech ČT24 a ČT1 v historické budově Národního muzea v Praze. Moderoval ji Martin Řezníček, který už na začátku uvedl, že debata bude rozdělena na dvě části: v té první budou diskutovat všichni hosté a ve druhé budou tázáni pouze favorizovaní kandidáti. Pozvání do debaty přijali Jaroslav Bašta, Karel Diviš, Pavel Fischer, Marek Hilšer, Danuše Nerudová, Petr Pavel, Josef Středula a Tomáš Zima. Andrej Babiš se rozhodl nepřijít, z čehož se stalo jedno z hlavních témat večera. Na začátku debaty přivítal Řezníček také podporovatele jednotlivých kandidátů, kterých v hledišti bylo několik desítek. Poté uchazečům o prezidentský úřad kladl personalizované dotazy, které k některým byly mírnější než k jiným. Josefa Středuly se například zeptal, jakým způsobem bude hájit práva živnostníků<sup>70</sup> a Marka Hilšera na jeho působení v Senátu.<sup>71</sup> Naopak Jaroslava Baštu zkritizoval za způsob vedení kampaně a následně se ho zeptal, jestli bude respektovat výsledek prezidentských voleb, když nerespektoval výsledek těch parlamentních.<sup>72</sup> Následně měli kandidáti hlasovat o nejlepším prezidentovi v historii Česka a vyjádřit se k funkčnímu období Miloše Zemana. Většina kandidátů Zemana kritizovala.

Moderátor kladl otázky ohledně bezpečnosti státu, prezidentských pravomocí a snažil se o to, aby měl každý kandidát stejný prostor na reakci. Vzhledem k počtu účastníků debaty se v této části hosté rychle střídali u slova. Dále diskutovali o případném zpřesnění Ústavy u prezidentských pravomocí a zneužívání moci. Padl například návrh zjednodušit odvolání prezidenta v momentě, kdy překročí své pravomoci. Moderátor hosty s úsměvem ve tváři požádal o to, aby se více otevřeli a pokud možno na sebe prozradili i citlivé informace. Jeho výzva však zůstala bez odpovědi, a tak diskusi stočil k ceremoniálním povinnostem prezidentské funkce, kdy se hostů ptal především na státní symboly a svátky.

Zpestření debaty přinesl segment, ve kterém moderátor obcházel kandidáty s obálkami, v nichž byly dotazy od ústavních činitelů a veřejně známých osobností. Hosté pak měli otevřít obálku, přečíst její obsah a zodpovědět položený dotaz. Diskutéři postupně

---

<sup>70</sup> Pro přehlednost budu v debatách na ČT uvádět čas od konce debaty, který je u stopáže vždy v pravém dolním rohu: 01:54:50. Superdebata. iVysílání. 8. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033110112/>.

<sup>71</sup> Tamtéž, 01:56:16.

<sup>72</sup> Tamtéž, 01:53:32.

zodpovídali otázky ohledně vojenské pomoci Ukrajině, okomentovat měli odkaz prvního Československého prezidenta, nebo směřování zahraniční politiky v lidskoprávní agendě. V poslední třetině debaty Řezníček představil část, kdy se společně s ostatními hosty ptal Danuše Nerudové a Petra Pavla. Hosté, kteří nebyli podle předvolebních průzkumů označeni za favorizované, museli být opakovaně vyzýváni, aby se svými dotazy vydrželi.

Zbylé hosty moderátor k položení dotazů vyzval až po téměř čtvrt hodině. Většina z nich však prostor využila k vyjádření nespokojenosti s nerovnými podmínkami panujícími v debatě. Téma Andreje Babiše rezonovalo i v závěrečných minutách, a tak například Pavel Fischer namísto pokládání otázek Pavlovi či Nerudové hovořil o probíhajícím vyšetřování francouzských úřadů týkajícím se možných Babišových daňových úniků. Středula opakovaně žádal moderátora, aby dotazy nepokládal jen Nerudové a Pavlovi, ale také nepřítomnému Babišovi. Následovala krátká reportáž, ve které tlumočnický do znakového jazyka Jaroslav Švagr znakoval symboly pro dosavadní tři prezidenty České republiky a poté ukázal znaky označující favorizované prezidentské kandidáty. Po tomto netradičním vstupu se měli Pavel a Nerudová popsat nejprve nevidomému a poté neslyšícímu člověku. V závěrečných minutách dostali kandidáti 30 vteřin pro oslovení potenciálních voličů. Josef Středula ve vyhrazeném čase oznámil odstoupení z prezidentské kandidatury a vyjádřil podporu Danuši Nerudové.

### **9.1.1 Analýza**

Debata na České televizi 8. ledna 2023 vykazovala známky asymetrického přístupu k přítomným kandidátům. Nejprve se však zaměřím na nedostatky, které byly ve dvouhodinové debatě nejviditelnější, a až poté ukáži, jak se nerovný přístup v debatě projevoval. Za nešťastné považuji už zvolení samotných prostor pro debatu a celé její pojetí jako jevištní inscenace, která byla zasazena do historické budovy Národního muzea. Na kraji jeviště zády k divákům stál moderátor, zatímco kandidáti byli po trojicích postaveni do půlkruhu naproti němu, což moderátora postavilo do role dirigenta, za jehož zády v hledišti seděli diváci. Kulisy, na které rezie promítnula Pražský hrad a z jejichž oken na hosty zářily reflektory, byly stejně jako celá místnost nasvícené modrou barvou. Osvětlení celkově bylo další slabou stránkou debaty stejně jako povrch pódia, ze kterého se zrcadlily pulty diskutérů a jejich odrazy se na nabízených záběrech neustále míchaly se stíny dalších kandidátů

z několika směrů, což spolu s malou jasností a panujícím šerem v místnosti působilo chaoticky. Jasně vidět naopak bylo postavy jednotlivých hostů, jejichž zpoceně tváře byly mimořádně přesvícené. Suboptimální byla volba místnosti i z hlediska akustiky.

Co se týče rozestavení kandidátů, prostřední stůl paradoxně patřil nepřítomnému Andreji Babišovi. Ústřední trojici pultů doplňovaly ty, které patřily Danuši Nerudové a Petru Pavlovi, což značilo významnější postavení těchto kandidátů oproti zbylým dvěma trojicím natočeným po boku Nerudové a Pavla, které bylo možné vnímat na základě takového rozmístění tak, že jsou zde jen do počtu. Postavení hostů v debatě vyjadřovalo výsledky voličských preferencí z průzkumů společností DataCollect a KANTAR CZ z 2. až 5. ledna 2023.<sup>73</sup> Rozdělení již od začátku poukazovalo na kandidáty předem označené za vítěze, kteří stanuli ve prostředech těch zbylých. Pozice uprostřed vybranou trojici, respektive dvojici zvýhodňovala především v tom, že se Nerudová ani Pavel k divákům a ostatním kandidátům nemuseli otáčet tak jako zbylí hosté, kteří daný přístup také několikrát kritizovali. Marek Hilšer například uvedl: „Myslím, že není dobré rozdělovat prezidentskou debatu na ty, co podle volebních průzkumů mají hodně a na ty co mají málo, protože to řekl bych neodpovídá rovnému právu a myslím si, že je to i neúcta.“<sup>74</sup>

Pozici druhořadých účastníků debaty posílila i práce kameramanů v poslední dvacetiminutovce, kdy šestice nefavorizovaných kandidátů pokládala dotazy Nerudové a Pavlovi. Režie například při otázce Karla Diviše rozhodla o tom, že se na polovině obrazovky diváků objevil chápavý výraz Nerudové, zatímco v druhé polovině byly pod sebe vyobrazeny dvě trojice nefavorizovaných kandidátů včetně Diviše, který se natáčí směrem k Nerudové.<sup>75</sup> Zbylí hosté tak oproti Nerudové vypadali směšně miniaturně, zatímco její postavení lze vnímat jako privilegované. Podobně si pak režie počínala v následujících pěti minutách při zobrazování Pavla v kontrastu k ostatním hostům.

Moderátor dané rozdělení kandidátů opakovaně vysvětloval a hájil, každopádně zobrazení volebních průzkumů na začátku poslední čtyřicetiminutovky spolu s volebním potenciálem jednotlivých kandidátů a následné pokládání otázek pouze dvěma přítomným favoritům se

---

<sup>73</sup> *Superdebata*. iVysílání. 8. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033110112/>, 00:39:48.

<sup>74</sup> Tamtéž, 00:25:31.

<sup>75</sup> Tamtéž, 00:19:13.

u zbylých hostů nesetkalo s přílišným pochopením. Řezníček nejprve uvedl: „Teď dostanou prostor ti z vás, kteří se v průzkumu volebního potenciálu umístili na prvních třech místech. To ovšem ale neznamená, že vás ostatní z téhle debaty vylučujeme. V žádném případě. Dostanete možnost se téhle dvojice ptát a samozřejmě diskutovat.“<sup>76</sup>

Jaroslav Bašta daný postup později zpochybnil: „Víte, volby rozhodují voliči, nikoli agentury pro výzkum veřejného mínění. Není možné se odvolávat na údajné průzkumy veřejného mínění, které jsou nepřekoumatelné a snadno zfalšovatelné. Považuju tento postup, který nás v průběhu kampaně rozdělil za jistý typ segregace.“<sup>77</sup> I přes Baštovo záměrné přehánění s cílem zdůraznit závažnost situace je pravda, že Nerudová a Pavel do té doby patřili spíše k méně výrazným diskutujícím a až to, že poslední třetina pořadu byla koncipována ve stylu pokládání dotazů pouze favoritům prezidentské volby, mohlo nezaujatého diváka přimět k hlubšímu uvažování o dané dvojici. Názory všech hostů se totiž ve valné většině shodovaly a Nerudová ani Pavel tak ve svých výpovědích nijak nevyčnívali nebo nepřevyšovali ostatní hosty. Zároveň se ani neprojevali jako výraznější rétoři na rozdíl od senátorů Hilšera a Fischera. Například Pavlův projev lze v celé debatě označit za mdlý až fádňí, což se však v průběhu dalších prezidentských debat měnilo k lepšímu, pravděpodobně kvůli značné aktivitě jeho týmu.

Je nutné se ještě vrátit k práci s kamerovými záběry, které znehodnocovaly celou debatu. Například po prvních deseti minutách moderátor položil hostům otázku: „Můžete zvednout ruku ti, kteří považovali za nejlepšího prezidenta Miloše Zemana?“<sup>78</sup> Následně zvednutá ruka Jaroslava Bašty je z pohledu televizního diváka téměř nerozpoznatelná kvůli vzdálenému pohledu z rohu místnosti, kterým kamera zabírá zároveň jeviště, hlediště i kulisy, a tak podstata daného momentu, tedy to, kdo zvedl ruku, a kdo ne, mine i pozorného diváka. Moderátor nejprve ani nezmněl, kteří hosté hlasovali pro konkrétní prezidenty, což hluchost segmentu ještě prohloubilo. O dalších deset minut později, kdy kamera pomalu kroužila po studiu, reflektory ozařovaly celý záběr. Takto zamlžený pohled režie poskytla

---

<sup>76</sup> *Superdebata*. iVysílání. 8. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033110112/>, 00:40:43.

<sup>77</sup> Tamtéž, 00:24:45. Ve stejném duchu se v čase 01:43:08 vyjádřil i Karel Diviš.

<sup>78</sup> Tamtéž, 01:48:20.

ještě několikrát, což působilo mimořádně rušivě; podobné umělecké zpracování je vhodné spíše pro natáčení hudebních videoklipů než pro prezidentskou debatu.<sup>79</sup>

Jak jsem psal výše, tak akustika v historické budově byla naprosto nevhodná. Kandidáti se navzájem moc dobře neslyšeli a ozvěna se rozlehlou budovou nesla s každým vneseným slovem, stejně jako nejmenší známky potlesku z míst příznivců jednotlivých kandidátů, kteří naštěstí byli zastoupeni ve velmi malém počtu. Ozvěna nebyla jen jedním z dalších rušivých prvků, ale také mnohdy znesnadňovala komunikaci mezi samotnými účastníky diskuse, jako například, když moderátor v polovině debaty položil Pavlovi otázku, kterou zastínil vlažný potlesk na předešlá Divišova slova:

MŘ: ((tichý potlesk)) pane pavle jak si vás má zapamatovat historie. až úřad opustíte, pokud byste se stal prezidentem?

PP: =můžete prosím: zopakovat jenom začátek.

MŘ: jak si vás má pamatovat historie?<sup>80</sup>

Tento úsek mohl v divákovi evokovat pocit, že Pavel trpí nedoslýchavostí nebo že je nepozorný, a vyvolat otázky ohledně jeho zdravotního stavu, a tudíž vhodnosti jeho osoby pro prezidentský úřad. Přitom na vině byl prostor, v němž se debata odehrála. Největší problém akustika dělala zřetelně Jaroslavu Baštovi, který pravděpodobně odpovídal mimo dotazy moderátora nejen kvůli tomu, že nerozuměl položeným otázkám, ale také proto, že se chtěl přímé odpovědi vyhnout.

Nedostatky spojené s akustikou místnosti mohl pro televizní diváky zčásti vynahradit mikrofon, který měl každý z diskutujících. Mnohdy se však stávalo, že některý z kandidátů domluvil a následně chtěl něco dodat, nicméně už mu byl zvukaři vypnut mikrofon, a tak byla slyšet jenom dunivě tlumivá ozvěna, která zasahovala do slov jiného z účastníků. Jako vše vypovídající zde zmíním segment z poslední půlhodiny, kdy moderátor reagoval na slova Marka Hilšera ohledně nespravedlivého postavení v debatě. Hilšer pak moderátorovi

---

<sup>79</sup> *Superdebata*. iVysílání. 8. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033110112/>, 01:48:20. Podobné záběry, kdy reflektory osvětlují kameru je dále možné spatřit v časech 01:00:08 a 01:31:53.

<sup>80</sup> Tamtéž, 01:04:04-01:03:56.

skočil do řeči, avšak jeho slova je možné rozklíčovat až z opakovaného záznamu, protože v momentě, kdy moderátora přerušil, měl vypnutý mikrofon:

MŘ: = všichni ste dostali úplně stejný prostor v rámci interview ((ČT)) 24 (.) půlhodiny. hodinu a půl ste strávili všichni jednotlivě v rámci hajd párku (.) kde vám kladli otázky i ostatním ((kandidátům)). česká televize má velmi striktní a jednoznačná (a) transparentní pravidla, pravidla pro volební vysílání. pro všechny pořady, které: se toho týkají. pane fišere, prosím?

PF: [děkuji]

MH: ((tlumeně s vypnutým mikrofonem)) [v tom s vámi] naprosto souhlasím, ((se zapnutým mikrofonem)) [pokud jde o tuto debatu]

MŘ: ((ukazuje na hilšera)) [prosím pane hilšere] dovolte, ano dovolte prostor panu fišerovi. prosím.

PF: děkuji.<sup>81</sup>

Pozitivně nevnímám ani snahu ČT o ozvláštnění debaty pomocí čtvrt hodinového segmentu, ve kterém hosté odpovídali na otázky položené významnými osobnostmi a politiky.<sup>82</sup> Vybrané osobnosti se totiž z valné většiny řadily spíše na pravou stranu politické škály: předseda vlády z ODS, předsedkyně TOP 09, bývalý předseda TOP 09, předseda Senátu z ODS. Zatímco za vyložení levicové politiky lze považovat pouze dva tazatele, kteří v minulosti byli členy ČSSD.<sup>83</sup> Ostatní není tak snadné zařadit (rektor Masarykovy univerzity a profesor AVU). Zjevná politická nevyváženost při volbě rozhodně k představě o objektivně koncipované debatě nepřispívala.

Jedním z nejslabších prvků debaty byl podle mého názoru výkon moderátora Řezníčka. Spravedlivé dělení slova mezi osm kandidátů je pro jakéhokoliv moderátora pochopitelně náročné, avšak pokud ČT neměla jistotu, že to Řezníček dokáže, neměla se uchýlit k vysílání jedné debaty se všemi kandidáty, ale mohla přistoupit ke stejnému pojetí jako televize Prima a Nova, tedy rozdělit debatu na dva samostatné celky. Nepřehlednosti a nesoudržnosti debaty si všímali i její účastníci. Například Marek Hilšer, který sám několikrát nehleděl na slova moderátora a neodpovídal na položené dotazy, případně překračoval udělený prostor, uvedl:

---

<sup>81</sup> *Superdebata*. iVysílání. 8. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033110112/>, 00:23:47-00:23:12. Podobná situace se odehrála pár minut předtím, kdy Nerudová chtěla dodat něco k obvinění Andreje Babiše v kauze Čapí hnízdo, ale už k tomu neměla příležitost, 00:33:22.

<sup>82</sup> Tamtéž, 00:54:05-00:40:43.

<sup>83</sup> Od června 2023 se strana přejmenovala na Sociální demokracii.

„Pojďme se nepřekřikovat, pojďme hovořit nějak kultivovaně. A vás (moderátora) bych požádal, abyste zkusil dávat všem podobný prostor.“<sup>84</sup>

Za nejproblematictější v debatě považují moderátorův neprofesionální přístup k některým kandidátům. Především na Jaroslava Baštu byl Řezníček daleko ostřejší než na ostatní. Typická je v tomto směru výměna mezi Baštou a moderátorem hned při první Řezníčkově otázce. Ostatním kladl z počátku velice nekonfrontační a snadné dotazy, které zkušeným rétorům pravděpodobně vyhovovaly: „Pane Zimo, jaký by podle vás být prezident neměl?“<sup>85</sup>; „Pane Fischere, stojíte i vy osobně o voliče, kteří se výrazně rozcházejí s vašimi hodnotami a politickými názory?“<sup>86</sup> Zatímco otázka pro Baštu začínala hodnocením jeho úsudku a celkově implikovala jeho nekompetentnost:

MŘ: =pane bašto:: na billordech máte heslo že: odvoláte vládu. (eh:) to je s prominutím nesmysl protože podle ústavy prezident nemá: pravomoc ji odvolat jak se mu zlíbí, a jednalo by se o puč, nebo o státní převrat, ale z jiné:ho pohledu téhle otázky mě zajímá když nemáte: respekt k výsledkům těch (.) voleb sněmovních parlamentních budete respektovat výsledek těch prezidentských ať už bude jakýkoli?

JB: já v tomto případě (b:s:) hájím zájmy dvou třetin našich občanů, kteří: si myslí, že tato vláda je asociální a působí proti nim. proto říkám že buduli zvolen, tuto vládu odvolám. á: nesmysl to není, v ústavě je to napsáno velmi jednoznačně v článku šedesát dva je naprosto jasně že prezident jmenuje a odvolává premiéra.

MŘ: to znamená: že vláda se nezodpovídá poslanecké sněmovně, protože ten ten problém je trochu složitější, kdybyste tu ústavu dočetl dál, tak byste se dočetl podmínky za jakých vzniká: vláda a za  kterých  končí, prezident nemůže jen tak z ničeho nic jak se mu zlíbí odvolat vládu.

JB: prezident prezident musí působit také: jako poslední pojistka a jestliže tady máme vládu která zadluhuje zem (.) takovým způsobem že nám hrozí dluhová spirála, která může skončit krachem, tak musí: být nějaká síla, která ho zastaví.<sup>87</sup>

Stejně vyznívá i druhá Řezníčkova věta, ve které obvinuje Baštu z toho, že nečetl Ústavu. Podobných komentářů se moderátor dopustil opakovaně. Například když po půlhodině debaty Bašta využil dotaz na to, jakým by byl prezidentem, ke kritice současné vlády,

---

<sup>84</sup> *Superdebata*. iVysílání. 8. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033110112/>, 01:21:28.

<sup>85</sup> Tamtéž, 01:51:53.

<sup>86</sup> Tamtéž, 01:57:17.

<sup>87</sup> Tamtéž, 01:53:32-01:52:33.

Řezníček mu skočil do řeči, a aniž by ho nechal domluvit, se zeptal, zda působí aktivisticky i ve sněmovně. Otázku Bašta několikrát přeslechl a dál kritizoval vládu, což Řezníček sarkasticky komentoval: „Odpovíte mi na tu otázku? Neodpovíte, dobře.“<sup>88</sup> Podobný moment se odehrál po čtvrt hodině debaty, kdy Bašta opět neodpovídal na otázku a začal s kritikou vlády, načež mu Řezníček skočil do řeči se slovy: „Pane Bašto, víte, jak zněla otázka?“<sup>89</sup> Moderátor nepřerušoval ve výpovědích pouze Baštu, avšak pokud přerušoval jiné kandidáty, tak zpravidla zdvořile a proto, aby vyjasnil, respektive zjednodušil tvrzení daného kandidáta divákům, jako například v čase 01:38:08, kdy tak učinil u Nerudové. Moderátorovo ostřejší vystupování vůči Baštovi by na první pohled mohlo být omluveno Baštovou nedisciplinovaností. Řezníček však nezdřídka své komentáře doprovázel grimasami a z jeho dikce byla v téměř každé replice zřetelná podrážděnost.

Pokud chtěl moderátor zasahovat do zavádějících nebo nepravdivých výroků, kterých se Bašta dopouštěl, tak je měl pouze uvádět na pravou míru, a ne je sarkasticky komentovat. I na první pohled přijatelné otázky po několika podobných výměnách mezi Baštou a moderátorem tak z Řezníčkových úst zněly posměšně: „Pane Bašto, volil jste sám sebe, volil jste SPD?“<sup>90</sup> Následující výměna mezi Baštou a Řezníčkem vypovídá o výsměšném postoji, který moderátor vůči Baštovi zaujal a o špatně ozvučených prostorách, stejně jako o nedoslýchavosti zmíněného kandidáta:

MŘ: pane bašto, co považujete za největší hrdinský čin českého případně československého národa?

JB: no: v tomto. ((odkašle si)) největší úspěch: nebo?

MŘ: ano největší úspěch, pardon.

JB: největší:?

MŘ: ((podrážděně zvyšuje hlas)) největší úspěch (.) nebo největší hrdinský úspěch českého, případně československého národa.

JB: nó: tak v tomto případě je to samozřejmě počínání legií: za první světové války, eh které vybojovaly za hranicemi náš stát, a to je jedna z věcí která: je nedocenená, zcela.

MŘ: připomínáte si tenhle okamžik nějakým [způsobem?]

---

<sup>88</sup> *Superdebata*. iVysílání. 8. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033110112/>, 01:28:56.

<sup>89</sup> Tamtéž, 01:45:45.

<sup>90</sup> Tamtéž, 01:16:28.



JB: [připomínám] si, mimo jiné proto že jsem tam měl dědečka v legiích a: to je první moment a když ste se ptal na to vyvěšování vlajky, tak e: naposled jsme ji vyvěšovali včera v chomutově když jsme měli (.) (jako jsem měl) autogramiádu a besedu s občany.

MŘ: ((ironický úsměv)) to je asi něco trošku jiného, než na co jsem se ptal.<sup>91</sup>

Bašta se v průběhu debaty choval nedisciplinovaně, neodpovídal na otázky, které mnohdy přeslechl, a pokud už odpovídal, velice často začal opakovat heslo své volební kampaně o odvolání vlády.<sup>92</sup> Zároveň by však zkušený moderátor veřejnoprávní televize neměl zaujímat předpojatý a citově zjevně notně zabarvený postoj, který rozhodně nelze označit za nestranný, byť je mu host sebevíc nesympatický.

Spíše nepřátelský postoj ve studiu panoval i vůči Andreji Babišovi, jehož nepřítomnost kritizovali ostatní kandidáti stejně jako moderátor, který se nezdržel útočných poznámek. Jak jsem už zmínil, tak na základě volebních průzkumů byl Babišovi přisouzen pult naproti moderátorovi, který vzhledem ke své pozici přímo uprostřed všech kandidátů lze považovat za nejvýznamnější.

Nikoli neutrální (byť věcně možná správná) byla už první poznámka na účet Babiše, kdy Řezníček označil jeho nepřítomnost v debatě za strategii, pomocí které ignoruje ostatní kandidáty i vlastní voliče. Dále moderátor pokračoval s upozorněním na soudní líčení spjaté s kauzou Čapí hnízdo, které mělo proběhnout den po konání debaty, tedy 9. 1. 2023, a s ní spojená obvinění. Také upozornil na to, že Babiš by v případě odsouzení čelil tříleté podmínce a několikamilionové pokutě.<sup>93</sup> Připomínání výše trestu a samotné kauzy den před vynesením rozsudku navádí posluchače k opomenutí toho, že obviněný nebyl pravomocně odsouzen a dle práva je na něj nahlíženo jako na nevinného.<sup>94</sup>

---

<sup>91</sup> *Superdebata*. iVysílání. 8. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033110112/>, 01:09:48-01:08:46.

<sup>92</sup> Více o Baštově předvolební kampani zde: PÍKA, T. *OVĚŘOVNA: Spor o výklad Ústavy. Kandidát SPD by chtěl odvolat vládu, podle expertů to ale není možné*. Online. Praha: Český rozhlas. 2023. Dostupné z: [https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/prezident-kandidat-volba-pravomoci-odvolani-vlady-spd-hoax\\_2301040620\\_pik](https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/prezident-kandidat-volba-pravomoci-odvolani-vlady-spd-hoax_2301040620_pik).

<sup>93</sup> *Superdebata*. iVysílání. 8. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033110112/>, 01:59:22.

<sup>94</sup> Babiš byl navíc nadvakrát zproštěn viny. Nejdříve 9. 1. 2023 a poté také 14. 2. 2024. GURYČOVÁ, K. a KUBANT, V. *Odesláno. Rozsudek v kauze Čapí hnízdo je napsaný, po doručení začne běžet lhůta na odvolání*. Online. Praha: Český rozhlas. 2024. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/hotovo-rozsudek-v->

S poněkud teatrální posměšností pak moderátor vystupoval v momentě, kdy rozdal všem kandidátům otázky a poté předstoupil před kameru s obálkou adresovanou Babišovi: „Počítáme se všemi eventualitami. A ano, tohleto je poslední otázka (ukazuje obálku všem kandidátům), která nebude zodpovězena. (Přístupuje k pultu Andreje Babiše a slyšitelně obálkou plácne o pult).“<sup>95</sup> Do jisté míry ostentativně a teatrálně působila podle mého názoru rovněž Řezníčková slova dvě minuty před koncem debaty, kdy dal nepřítomnému Babišovi původně třicetivteřinový prostor, což spolu s několikasekundovým záběrem kandidátova pultu působilo shazujícím dojmem: „Připomínám, že do dnešní debaty byl pozván i kandidát číslo sedm, Andrej Babiš. Je to prostor, do kterého nechceme nijak vstupovat. To znamená, že následující sekundy jsou tichem Andreje Babiše. (Osmivteřinový záběr na Babišův pult.) Asi je nám všem jasné, že Andrej Babiš tenhleto prostor nevyužije.“<sup>96</sup>

Babiše vzpomínali ve svých výpovědích i přítomní hosté. Například Josef Středula uvedl: „Ale taky budu poukazovat na chování některých darebáků a v tomto případě jsem rád, že při jedné superdebatě, kterou jsme měli s našimi spolukandidáty, jsem poukázal na společnost Agrofert, zde nepřítomného člověka, který nechce ani s občany mluvit.“<sup>97</sup> Pavel Fischer uvedl: „Stát není soukromá firma, jak se nám někteří (míněn Babiš) snažili namluvit.“<sup>98</sup> O poznání silnější slova pak volil Karel Diviš: „Sešli (jsme se) všichni kvůli tomu, abychom se konečně začali bavit o tom podstatném. Kdo z nás a proč by se měl stát prezidentem České republiky. Má to být ten, který tady měl být a nepřišel? A odpusťte mi jedno ostřejší slovíčko. To je skutečně takový srab, že se bojí přijít do celostátní televize země, které má jednou vládnout? To je pohrdání všemi námi, co tady stojíme.“<sup>99</sup>

To, že na Babiše útočili ostatní diskutující, lze považovat za pochopitelnou a legitimní součást kampaně. O objektivní debatu by se však ČT měla snažit už ze samotné podstaty

---

[kauze-capi-hnizdo-je-napsany-po-doruceni-zacne-bezet-lhuta-na-2404081216\\_vtk?\\_ga=2.47120167.1278569635.1712838344U.](https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033110112/)

<sup>95</sup> *Superdebata*. iVysílání. 8. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033110112/>, 00:53:20.

<sup>96</sup> Tamtéž, 00:02:09.

<sup>97</sup> Tamtéž, 01:54:20.

<sup>98</sup> Tamtéž, 00:48:36. Jedná se o odkaz na Babišovo heslo: „řídít stát jako firmu.“ POKORNÝ, J. *Chci vést stát jako soukromou firmu, zopakoval Andrej Babiš na Radiožurnálu*. Online. Praha: Český rozhlas. 2013. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/chci-vest-stat-jako-soukromou-firmu-zopakoval-andrej-babis-na-radiozurnalu-6307056>.

<sup>99</sup> *Superdebata*. iVysílání. 8. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033110112/>, 01:51:00.

bodů 6.5 Kodexu ČT, který říká, že „moderátoři mají povinnost zachovávat nestrannost a z jejich vystupování by tak nemělo být zřejmé, jaký k hostům diskusních pořadů zaujímají postoj.“<sup>100</sup> To bylo monitorovatelné skrze výroky, které vůči hostům moderátor vyřknul, avšak za nestrannou v každém ohledu debatu považovat spíše nelze, aspoň podle mého soudu. Jako jedno z pozitiv v debatě však vidím to, že Řezníček řádně citoval a informoval diváky o zdrojích, ze kterých čerpal své informace. To, že moderátor citoval zdroje, na základě kterých následně hostům kladl otázky, považuji za vhodné.

### 9.1.2 Sumarizace

Debata na ČT vykazovala určitá pochybení dramaturgie a některé prvky nerovného přístupu vůči jednotlivým hostům. Koncepce debaty vypovídala o jasném vítězství inscenačních postupů nad jakoukoliv snahou o vedení racionální debaty. Za chybné považuji už zvolení samotných prostor Národního muzeu. Místnost, v níž se odehrává prezidentská debata, by měla podtrhávat zaměření dramaturgie na účastníky diskuse, a nikoliv se snažit situovat debatu do nejmonumentálnějších historických prostor pro oslnění diváků. Obecně sklon ČT k dramatizaci politiky byl podle mého názoru v debatě kontraproduktivní a spíše by zde bylo na místě s tolika účastníky minimalistické pojetí jako v debatách vysílaných na TV Nova. Sál sice působil reprezentativně, avšak cíl dramaturgie by měl být naopak vybrat prostory s dobrou akustikou, ve kterých se klade důraz především na vzájemnou slyšitelnost účastníků debaty. Pokud už televize zvolila dané místo, měla se postarat o to, aby minimalizovala disruptivní prvky. Všudypřítomné reflektory mířící mnohdy přímo do záběrů kamer, které kroužily kolem vyvýšeného jeviště, na němž se mísily stíny s odrazy jednotlivých kandidátů, vnímám jako snahu o co nejuněmělejší pojetí, které však není vhodné a spíše ukazuje na nedomyšlenost celé koncepce.

Přesvícené tváře hostů, prostorám dominující šero, špatná slyšitelnost kvůli ozvěně a vypínání mikrofonů kandidátům nedostatečnou propracovanost jen potvrzují. Volba debaty s účastí všech kandidátů se může zdát na první pohled jako nestranné a nejvhodnější řešení, avšak tento záměr se ne zcela naplnil kvůli chybám, jichž se televize dopustila.

---

<sup>100</sup> *Kodex České televize*, s. 17.

Vymezení celé třetiny pořadu pouze favorizovaným kandidátům nepovažuji za šťastné řešení.

Další pochybení z produkce televize tkvělo v nerovném přístupu při pokládání dotazů hostům. Personalizovat otázky tolika účastníkům v jedné debatě je pochopitelně dramaturgicky náročné, ale pokud už o tom televize rozhodla, není přípustné, aby většině kandidátů moderátor neutrálně položil jako první takřikajíc rozehrívací otázky, které jsou přáním všech politiků, a pak jednoho z účastníků zkritizoval za hesla zvolená ve volební kampani, načež ho po zbytek debaty líčil jako nekompetentního. S tím souvisí podle mého názoru nevhodný výběr moderátora, který svůj ostře konfrontační styl uplatňoval pouze vůči vybranému hostu a nedokázal spravedlivě vést debatu ve smyslu distribuce podobného časového prostoru všem účastníkům diskuse. Teatrální upozornování na nepřítomnost jednoho kandidáta v podobě statických záběrů řečnického pultu spolu s připomenutím možné výše jeho trestu ještě před vynesením rozsudku v dotační kauze Čapí hnízdo, uškodilo celému pořadu stejně jako určitá nedomyšlenost při výběru významných osobností z hlediska pravolevého politického spektra.

## **9.2 Průběh debaty 22. 1. 2023 od 20:10 na ČT**

ČT odvysílala druhou televizní debatu, stejně jako tu první, z Národního muzea. Tentokrát však televize zvolila prostory Panteonu. Debatu mezi Andrejem Babišem a Petrem Pavlem moderoval Martin Řezníček, který na jejím začátku konfrontoval Babiše s dotazem na jeho účast, jež byla potvrzena pár desítek sekund před zahájením debaty. Diskuse se velice rychle zadržela na tématu vyslání vojáků na Ukrajinu, přičemž se hosté vzájemně napadali a osočovali ze lži. Babiš na otázky moderátora odpovídal vyhýbavě a spíše je využíval k útoku na svého protikandidáta, jako při dotazu na své jednání s politikem Josefem Skálou: namísto odpovědi konfrontoval Pavla s údajným tvrzením, že ve svém životopise vítal armády Varšavské smlouvy v srpnu 1968. V této fázi debaty (a žel ne jen v této fázi) jsme byli svědky častého odbíhání od tématu především z Babišovy strany.

Po zklidnění debaty se oba hosté měli vyjádřit k milostem udělovaným Milošem Zemanem a k tématu výbuchů muničních skladů ve Vrbětících. V tomto segmentu nepanovala tak konfrontační atmosféra, jelikož se oba kandidáti v názorech shodovali: oba by nařídili ve věci audit a Vrbětickou kauzu označovali za akt státního terorismu. Babiš pak měl reagovat

na svůj předvolební billboard, ve kterém stálo, že zastaví vládu. Následně označil politiku Fialovy vlády za asociální, což vedlo k roztržce mezi oběma hosty, která spočívala především v rozcházejících se názorech na růst státního dluhu. Moderátor nechal diskusi plynout. Pavel tak bez udělení slova Babišovi vyčítal chaotický způsob vedení země, zatímco Babiš se snažil přesvědčit publikum o Pavlově nekompetentnosti. Do debaty přinesla opětovné zklidnění až výzva k tomu, aby si hosté zvolili jedno důležité téma pro tuto debatu. Konfrontační atmosféru moderátor opětovně navodil otázkami na minulost obou kandidátů, a ještě více ji pak umocnil požadavkem, aby hosté vysvětlili rozdíl mezi svou komunistickou minulostí a minulostí svého protikandidáta.

Místo širší výměny názorů nastala přetahovaná o slovo mezi Babišem a Řezníčkem v souvislosti s Babišovou spoluprací s StB, což kandidát na prezidenta opakovaně popíral. Moderátor tak přešel k dalšímu segmentu, jehož hlavním tématem byla podpora Ukrajiny. Babiš na otázky moderátora opětovně neodpovídal a kritizoval kroky současné vlády, zatímco Pavel vyjádřil podporu Ukrajině i za cenu dočasného snížení životního komfortu českého obyvatelstva. Diskutovaným tématem se stal také stav tuzemské ekonomiky, kdy se hosté rozcházel v otázce navýšení daní.

Debata se opět na několik minut zastavila u jedné otázky, kdy se moderátor Babiše celkem čtyřikrát dotazoval na to, jak přiblížit prezidentský úřad mladým lidem. Podobným udělováním prostoru po celou debatu se Babišovy promluvy oproti Pavlovým disproporčně navyšovaly co do své časové délky. Identická situace nastala i v následujícím bloku otázek, kdy hosté měli posoudit výkon prezidenta Miloše Zemana v prezidentské funkci, pro což Babiš neviděl důvod. Panteonem Národního muzea rezonoval bezmála desetiminutový segment, ve kterém se debatovalo o tématu rozdělené společnosti. Moderátor do výměny názorů a vzájemného osočování nijak nezasahoval a sám to následně komentoval slovy: „Tak pánové, já jsem si užíval teď chvíli role diváka tenisového zápasu, ale zas vám do toho chvíli vstoupím, byť jsem rád za tuhle výměnu přirozeně.“<sup>101</sup> Na závěr měli hosté třicet

---

<sup>101</sup> Pro přehlednost opět uvádím časy od konce debaty. *Prezidentský duel*. iVysílání. Online. Praha: Česká televize, 22. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033250122/>, 00:12:45.

vteřin pro oslovení diváků. Limit oba překročili, avšak Babiš přestal mluvit až po opakovaném přerušení moderátorem.

### 9.2.1 Analýza

Téměř dvě hodiny trvající debata mezi dvěma prezidentskými kandidáty v Panteonu Národního muzea mohla kvůli vybraným prostorům evokovat jisté emoce spjaté s tak reprezentativním a důstojným prostorem, jakým symbol české státnosti a kultury je. Vzhledem k počtu účastníků televize upustila od jevištní inscenace a přistoupila k rovnocennějšímu pojetí, kdy postupující kandidáti Andrej Babiš a Petr Pavel usedli naproti sobě ke stolu a mezi nimi seděl moderátor. Rozmístění židlí v prostoru zdůrazňovalo stejné postavení kandidátů i moderátora a nikdo z účastníků tak nebyl svou pozicí zvýhodněn, jako tomu bylo v první diskusi. Oba kandidáti byli zabíráni kamerami mírně ze strany, místy z podhledu, jako by divák sledoval představení na pódiu. Pro větší dramatický efektu byla obrazovka několikrát rozpůlena a bylo možné zároveň sledovat vzájemné výpady obou hostů, grimasy i posměšky, které si vzájemně adresovali.<sup>102</sup>

Ozvučení debaty bylo také o poznání lepší, jelikož s menším počtem účastníků nebylo potřeba jednotlivým diskutérům vypínat mikrofony, což na druhou stranu vedlo k tomu, že divák dobře slyšel každé mlasknutí, odfrknutí i hlasitější funění diskutujících.<sup>103</sup> Rozlehlé prostory Panteonu nutně provázela hlasitá ozvěna a z hlediska akustiky to ani tentokrát nebylo ideálně zvolené prostředí. A tak se debatě nevyhnul moment, ve kterém někomu z režie spadl neznámý předmět a několik málo sekund se daný zvuk rozléhal na televizních obrazovkách diváků.<sup>104</sup> Celkově však slyšitelnost, ozvučení prostoru, světelnost a inscenaci pořadu lze považovat za poněkud vhodnější a v porovnání s první debatou byl vidět značný posun především ve vyobrazování jednotlivých hostů, které bylo rovnocennější, přinejmenším co se týče scénografických řešení.

V debatě nicméně opakovaně chyboval moderátor. Martin Řezníček už při první interakci s Babišem nedokázal vystupovat nestranně a hned v úvodní Babišově větě mu skočil do řeči,

---

<sup>102</sup> Neverbální reakce obou hostů takovým způsobem můžeme sledovat v časech 01:06:04, 00:23:13 a 00:18:59. *Prezidentský duel*. iVysílání. 22. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033250122/>.

<sup>103</sup> Například v čase 00:00:54 slyšíme hlasité posmrknutí jednoho z hostů. Tamtéž.

<sup>104</sup> Tamtéž, 00:39:00.

jako by nevěřil, že host na poslední chvíli opravdu do debaty dorazil a musel se ubezpečit, že tomu tak opravdu je. Babiš moderátora viditelně pobavil následným tvrzením, že ČT odpouští, načež se Řezníček proti jeho slovům důrazně ohradil:

MŘ: ((kamera snímá kopuly pantheonu)) pane babiši, o tom že přídete, vím několik desítek sekund. doslova ste nás překvapil když ste tak dlouho odmítal účast v české televizi. co vás přimělo změnit názor?

AB: tak my sme dneska byli (e::h) na (mši) bohoslužbě kterou praktikoval kardinál graubner á: vlastně nás vyzval (.) a říkal i ježíš vyzýval lidi začněte myslet jinak a mluvil o pravdě lásce a spravedlnosti. takže jsem začal myslet jinak, změnil jsem názor a [a ještě]

MŘ: takže [slova pana] graubnera vás přiměla k tomu přijít do debaty české televize.

AB: a ještě to dořeknu, že odpouštím české televizi <všechny ty leta různých informací: o mně.>

MŘ: <promiňte pane babiši, ale nemáte co odpouštět české televizi.><sup>105</sup>

Poté, co byl Babiš v interakci s moderátorem přerušen a ironickými poznámkami do určité míry znevěrohodněn v očích diváka, Řezníček položil druhému hostu dotaz na neférovou hru, kterou implikoval negativní vedení kampaně ze strany Babišova týmu. To ještě umocnil následující otázkou, kdy Pavla vyzval, aby zmínil konkrétní ataky vůči jeho osobě. Poté dal návodně Babišovi prostor, aby se za způsob vedení kampaně omluvil. Nepřátelské zahájení debaty určovalo její další směřování, kdy to mnohdy vypadalo, že Babiš stojí proti dvěma oponentům.<sup>106</sup>

MŘ: pane pavle: jsme v polovině kampaně zhruba před druhým kolem? před volbami ste varoval před nefér hrou, stalo se: podle vás něco takového?

PP: ((hluboký nádech)) já si myslím, že si může každý: udělat obrázek, ehm jak ta kampaň teď probíhá: že to je. v podstatě jeden nefér útok za druhým. a myslím, že si mnoho občanů oddechne, až to skončí.

---

<sup>105</sup> *Prezidentský duel*. iVysílání. 22. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033250122/>, 01:55:30-01:54:37.

<sup>106</sup> Zároveň však daný segment otevíral otázku, v čem má nestrannost televizního moderátora v takové situaci spočívat, jelikož Babišova billboardová kampaň opravdu byla mnohem neserióznější než ta Pavlova (viz demagogické vyhrožování tím, že Pavel zatáhne Česko do války). Moderátor se částečně snažil kompenzovat právě tyto podpásové útoky ze strany Babiše. Je však otázkou, zda moderátor má tuhle vyvažovací roli vzhledem k dosavadní kampani plnit, anebo zda má od začátku vstupovat do debaty, jako by žádná kampaň zatím neprobíhala.

MŘ: řekněte konkrétně jaké nefér útoky (.) máte za to, že se staly.

PP: mám teď na mysli ty billboardy, které se objevily v posledních dnech, které e:: varují před tím že: budulu zvolen tak zatáhnu zemi do války, protože mh: jsem byl voják, což vytváří v občanech obavu která, samozřejmě není opodstatněná, ale je to: e:: kalkul na: obavy, které lidé přirozeně mají a tohle zneužití mi přijde opravdu nefér.<sup>107</sup>

Babiš byl hned v první výměně s moderátorem divákovi představen jako nedůvěryhodný. Pavel naopak v první části debaty dostával minimum konfrontačních otázek a nevyváženost přístupu k oběma hostům zvlášť zpočátku debaty byla velice zřetelná. Pavla Řezníček nechával vždy domluvit a naopak Babiše, stejně jako při jeho první výpovědi, několikrát přerušil. Vyzvání Babiše k omluvě legitimuje Pavlův narativ a moderátor se tak staví na jeho stranu nejenom tím, že měl příležitost své repliky dokončit. To pak může vyvolat dojem, že Pavel je narozdíl od Babiše schopnější vydobít si prostor na moderátorovi.

MŘ: =pane babiši: máte příležitost se omluvit chcete toho využít? nebo ne.

AB: <já teda nevidím důvod proč bych se omlouval> tak: za prvé o válce tady mluví: vláda. pan pavel je provládní kandidát. pan fiála o tom mluvil (.) už před rokem paní černochová, pan lipavský a ten billbord vů:bec není (.) o panu pavlovi. to je o tom, že: já říkám, nezavleču českou republiku (.) do války. [mohl bych]

MŘ: pane babiši, na tom [billbordu je napsáno] dovolte, já vám skočím do řeči, protože neříkáte úplně pravdu. jinak vás samozřejmě nechám mluvit. ((cituje billboard)) generál nevěří v mír. volte mír, volte babiše.

AB: to je jiný, to je jiný billboard.

MŘ: to je jedno jaký je to billboard ale tenhle se objevil, to znamená, že pan generál nevěří v mír? myslíte si to vy? ((nepřehledný segment, ve kterém si babiš s moderátorem skáče do řeči ústí v následující repliky))<sup>108</sup>

AB: no ne? tak vy ((pavel)) ste chtěl zkrátka vyslat vojáky nato na ukrajinu a samozřejmě to je riziko: a pan pavel e:h:: celý život mluví o válce, celý život mluví o válce [takže tady]

MŘ: [pane babiši] není mým důvodem hájit kohokoliv z vás, nicméně slyšel jsem rozhovor s panem pavlem, kde hovořil o tom, že právě

<sup>107</sup> *Prezidentský duel*. iVysílání. 22. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033250122/>, 01:54:34-01:53:45.

<sup>108</sup> Tamtéž, 01:52:54-01:52:05.



vyslání vojáků nato na Ukrajinu by mohlo vést k rozšíření toho konfliktu, (k) eskalaci, to znamená k pravému opaku toho co tvrdíte vy ((pavel se hlásí o slovo)).<sup>109</sup>

Poslední výše popsanou větou moderátor hájí Pavla. Tato slova by však měl pronášet sám Pavel a nikoliv moderátor, který měl nechat Babiše dokončit myšlenku a pak dát Pavlovi prostor pro reakci, a nevystupovat hned na jeho obhajobu. Velice rychle tak posunul debatu do konfrontační linie nejen mezi hosty, ale i mezi sebou a Babišem. To prezidentskému kandidátovi vyhovovalo: celý zbytek diskuse upozorňoval na to, že mu není dáván prostor pro reakci a stylizoval se do role oběti, a to výroky jako: „Tak nevím, vy (Pavel) mi skáчете do řeči. Pan moderátor mě nenechá mluvit.“<sup>110</sup> ; „Dobře, je to klasika nemůžu odpovídat.“<sup>111</sup> ; „Ano, všechny média jsou pro vás a pochopitelně je to vidět i na vedení téhle debaty.“<sup>112</sup> ; „Já chápu, že Česká televize má už vybraného kandidáta, ale jste nezávislá televize, tak mě laskavě nechte na to reagovat.“<sup>113</sup> Třebaže tento typ argumentace je také v něčem pochybný, nelze si nevšimnout toho, že jistá míra moderátorovy zaujatosti, projevené hned zpočátku debaty, Babišovi umožňovala přesvědčivěji se stavět do role někoho, jemuž není měřeno stejným metrem jako těm ostatním.

V následujícím segmentu opět moderátor hájí Pavla a na místo toho, aby mu dal prostor vymezit se vůči Babišovi, zastal roli jeho obhájce, jelikož se sám pustil do konfrontace s Babišem, kterému vynadal za jeho předešlé výroky:

MŘ: =petr pavel v superdebatě tady v národním muzeu které: vy ste se odmítl zúčastnit: řekl že bude usilovat o to aby nebyla válka, vy máte přesto na těch billboardech napsáno to co jsem řekl. to znamená, že generál nevěří v [mír] [proč lžete pane babiši?]

AB: [ano,] generál nevěří v trvalý mír [na tom billboardu]

jak? na tom billboardu je to napsané. já: proč bych lhal?

MŘ: co je tam napsané?<sup>114</sup>

<sup>109</sup> *Prezidentský duel*. iVysílání. 22. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033250122/>, 01:52:54-01:51:02.

<sup>110</sup> Tamtéž, 01:44:41.

<sup>111</sup> Tamtéž, 01:45:21.

<sup>112</sup> Tamtéž, 00:17:58.

<sup>113</sup> Tamtéž, 01:40:17.

<sup>114</sup> Tamtéž, 01:49:35.

Výchovné přerušování Babiše Řezníčkem hosta chvílemi degradovalo do role nezbedného výrostka. Podobné výroky vůči Babišovi si moderátor nedokázal odpustit po celou debatu. Jako když se se zvednutým obočím a zjevnou ironií v hlase zeptal, zda ví, jak zněla otázka,<sup>115</sup> nebo když Babišovu kritiku současného rozložení sil v parlamentu glosoval slovy: to jsou demokratické volby<sup>116</sup> a následně začal Babišovi vysvětlovat, že obě komory byly zvoleny svobodně a sarkasticky mu položil otázku, jestli není na místě respektovat vůli voličů.<sup>117</sup>

Za relativně vyváženou lze debatu považovat z hlediska tematického rejstříku, kdy se moderátor ptal hostů na dotazy ohledně armády, bezpečnosti i ekonomiky rovnoměrně a daným segmentům tak bylo věnováno poměrově stejně času. Obecně se moderátorův výkon s postupující debatou zlepšoval a dokázal se oprostít od útočných výstupů vůči Babišovi a jeho nedisciplinovanost nijak ironicky nekomentoval, pouze se ho snažil vrátet k položenému dotazu, což je z hlediska moderace nejen správné, nýbrž i žádoucí:

MŘ: co byste: vy pane babiši miloši zemanovi vyčetl nejvíce: za posledních deset let. kde podle vás selhal?

AB: ale to není na mně, abych já. já myslím, že ho zhodnotí historici. (já) si nedovolím hodnotit prezidenta.

MŘ: ste výrazná politická osobnost v téhle zemi. a ptám se chcete být v: úřadě, který který zastává teď on. [tak se ptám.]

AB: [ale to] nemá nic společného, já určitě budu jiný prezident. já nechci zhodnotit ani ani:: pana: pana klause ani pana pana zemana.

MŘ: ale chcete je nahradit v téhle funkci, pravděpodobně jsou věci které byste chtěl dělat jinak.<sup>118</sup>

Moderátor v debatě kladl převážně otázky, jejichž záměrem bylo mezi hosty rozpoutat konflikt: „Tak, pane Pavle, stejná otázka, jak byste vysvětlil ten rozdíl mezi vaší komunistickou minulostí a komunistickou minulostí Andreje Babiše?“<sup>119</sup> Hojně také moderátor používal návodné dotazy například: „Myslíte, že pan Pavel může za válku na

---

<sup>115</sup> *Prezidentský duel*. iVysílání. 22. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033250122/>, 00:53:49.

<sup>116</sup> Tamtéž, 01:32:34.

<sup>117</sup> Tamtéž, 01:32:31.

<sup>118</sup> Tamtéž, 00:27:19-00:26:51.

<sup>119</sup> Tamtéž, 01:18:50.

Ukrajíně?“<sup>120</sup> Dotazy kladl oběma hostům, a jednalo se tak o další projev snahy o dramatizaci debaty.

### 9.2.2 Sumarizace

ČT opět zvolila prostory, které pro televizní debatu nejsou vhodné a spíše apelují na určité pocity diváků, než aby podkreslovaly sdělení přítomných hostů. Zvolené postupy jako přibližující se kamerový pohled k diskutujícím, nebo naopak ptačí pohled z kopule Panteonu Národního muzea odvracely pozornost diváků od toho, co bylo v debatě důležité. Vyváženější však byl přístup v expozici diskutujících, jelikož moderátor s oběma hosty usedl k jednomu stolu na stejně vysokých židlích, což nezvýhodňovalo žádného z kandidátů. Nevhodně zvoleným prostorem se však táhla s každým slovem dunivá ozvěna a daný efekt je nejlépe postřehnutelný 40 minut před koncem debaty, kdy je slyšet opakovaný pád neznámého předmětu přímo do promluvy moderátora.

Řezníčkův přístup především v první polovině debaty vedl ke zdůraznění Babišovy nedůvěryhodnosti, naopak Pavel byl moderátorem vnímán jako někdo, kdo je schopen si vymocit prostor a řádně ho využít. Řezníček ho občas přímo nebo nepřímě obhajoval. I přes častou nedisciplinovanost Andreje Babiše ho moderátor přerušoval v promluvách, kde nebylo nutné zasahovat, a navíc se stavěl na stranu Pavla. Ten se měl vůči Babišovým výroky vymezovat sám, což dělal, když k tomu dostal od moderátora příležitost. Naopak Pavel byl za celou debatu přerušen pouze jednou, když se snažil Babišovi skočit do řeči: „Pane Pavle, prosím vydržte.“<sup>121</sup> Nevraživost mezi Babišem a ČT moderátor (možná nechtěně) posiloval už od prvních minut, kdy vyzval Babiše k omluvě za svou předvolební kampaň vůči Pavlovi. Daný moment byl nejzřetelnějším výstupem na obhajobu Pavla a předurčoval následující vývoj konverzace mezi hostem a moderátorem. Ironické úsměvy moderátora při Babišových výroky ještě podporovaly hostovu podrážděnost. Ten se tak rychle stavěl do role oběti s argumentem, že mu není poskytován prostor a že ČT favorizuje Pavla. Tento dojem žel moderátor svým zdaleka ne vždy nestranným chováním – ať už vědomě či nevědomky – mohl v divákovi aspoň v některých chvílích posilovat.

---

<sup>120</sup> *Prezidentský duel*. iVysílání. 22. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033250122/>, 00:58:55.

<sup>121</sup> Tamtéž, 00:18:27.

Mentorování Babiše moderátorem ve stylu, zda ví, jak zněl dotaz, dále Babiše stavělo do pozice neposlušného dítěte. Řezníček měl v momentech, kdy se Babiš odchyloval od položeného dotazu, věcně připomenout položenou otázku a ironicky nereflektovat jeho komunikační jednání. Přitom ve druhé polovině debaty se podobného mentorování Babiše povětšinou dokázal vyvarovat a řádně ho navracel k otázkám: tím zřetelně ukázal, že vyváženější moderace je možná a že jí je sám schopen. Za nepřijatelné nebo přinejmenším problematické považuji ty momenty, kdy moderátor namísto toho, aby nechal hosty pokračovat ve výměně názorů, opakovaně vystupoval na obhajobu Pavlových pozic. Jednání moderátora tak nelze považovat za nestranné, jelikož jasně zvýhodňovalo jednoho z hostů. Dotazy moderátora celkově směřovaly k dramatizaci debaty, jelikož cílily na vyvolání sporu mezi hosty. Obsahová skladba položených otázek však byla vyvážená a prostor byl věnován ekonomice, bezpečnosti a dalším tématům zhruba ve stejné míře. Moderátor také řádně oba hosty oslovoval příjmením a nedošlo tak alespoň v tomto ohledu ke zvýhodnění jednoho z nich.

## 10 Pořady věnované prezidentské volbě na TV Prima

Předvolební zpravodajství na TV Prima nebylo příliš rozsáhlé a bylo simultánně vysíláno i na CNN Prima News. Dominovaly mu především diskusní relace; dále televize v pořadu *Nový den* odvysílala rozhovory s kandidáty na prezidenta vždy v den volby, tedy 13., respektive 27. ledna 2023. Všechny trvaly kolem osmi minut. Pořad byl opakovaně prokládán krátkými zpravodajskými bloky. Jeho publicistická část se věnovala rozhovorům s politologem a potenciálními prvními dámami. Každému rozhovoru předcházelo zběžné uvedení jednotlivých kandidátů moderátory ve studiu. Následovaly informace týkající se kandidatury spolu s mottem kampaně, jejího ohlášení a s aktualitami mezi prvním a druhým kolem. Televize nepřijala v souvislosti s prezidentskými volbami žádný kodex nebo jiný podobný dokument, který by formalizoval jednání zaměstnanců případně zakazoval jejich účast v kampaních jednotlivých kandidátů.

### 10.1 Průběh debaty 11. ledna 2023 ve 20:15

Před prvním kolem prezidentské volby televize Prima odvysílala dvě debaty s prezidentskými kandidáty. První debata proběhla 4. ledna 2023 se šesti účastníky, konkrétně Tomášem Zimou, Jaroslavem Baštou, Markem Hilšerem, Josefem Středulou, Karlem Divišem a Pavlem Fischerem. Proti tomu do debaty 11. ledna byli pozváni tři favorizovaní kandidáti.

V prvním vstupu debaty moderátorka Terezie Tománková uvítala diváky ve studiu a vzápětí druhý moderátor Petr Suchoň připomněl datum prvního kola prezidentské volby. Po výzvě Tománkové vysvětlil klíč pro pozvání hostů do debaty, který se opíral o průzkumy veřejného mínění, jež favorizovaly Andreje Babiše, Danuši Nerudovou a Petra Pavla.<sup>122</sup>

Poté Tománková představila hosty debaty v pořadí čísel, které jim vylosovala státní volební komise. Zároveň zmínila, že Andrej Babiš pozvání do debaty odmítl. Při příchodu kandidátů publikum hlasitě jávalo a přehlušovalo projev moderátorky. Sama moderátorka se pak poprvé vyjádřila k přítomným divákům a divačkám: „Jsou to podporovatelé jednotlivých

---

<sup>122</sup> GRIM, J. *Srovnání průzkumů: růst Nerudové se zastavil, vedoucí trio je vyrovnané, rozhodnou váhající voliči*. Online. Praha: Český rozhlas. Dostupné z: [https://www.irozhlas.cz/volby/pruzkumy-prezidentske-volby-2023-nerudova-pavel-babis\\_2301090500\\_jgr](https://www.irozhlas.cz/volby/pruzkumy-prezidentske-volby-2023-nerudova-pavel-babis_2301090500_jgr).

kandidátů a oni stejně jako vy budou mít možnost se do debaty aktivně zapojit.“<sup>123</sup> Tím minila možnost podporovatelů využít hlasování o to, kdo byl v debatě podle nich lepší.

První otázka na Danuši Nerudovou mířila na to, proč by voliči měli dát hlas právě jí. Při udělení slova Pavlovi začal host za značného potlesku publika namísto odpovědi s rozdáváním dárků jak nepřítomnému Babišovi, tak Nerudové. Následně Tománková předala slovo Suchoňovi, který opět připomněl pravidla pro průběžné hlasování a poprvé v debatě vyzval publikum ve studiu, aby nechalo hosty domluvit. Podobně se vyjádřila i Tománková: „Děkuji i já za to, že nám dáte prostor k té diskuzi, i když chápu, že jsou ty emoce velmi, velmi vypjaté, pár dní před volbami.“<sup>124</sup>

Poté moderátorka přistoupila ke konfrontačním dotazům: „Začnu u vás, pane Pavle, vy jste v kampani vysvětloval svou minulost. Vy jste řekl toto: (čte Pavlův výrok) Mám velký respekt ke všem, kteří na pokrytectví tehdejšího režimu nepřistoupili. Mohou vám voliči věřit, že nepřistoupíte na jiná pokrytectví?“<sup>125</sup> Tomu se Pavel zasmál a posléze se hájil svou prací po Sametové revoluci. Při obhajování své minulosti si zároveň rýpl i do své protikandidátky: „A já si právě cením těch lidí, kteří byli bývalým režimem opravdu citelně poškozeni, a přesto dokázali překročit stín té křivdy, toho ublížení a orientovat se ne podle nějakých nálepek, proti kterým nakonec vystupuje i paní profesorka.“<sup>126</sup> Po podobně konfrontační otázce na Nerudovou moderátorka předala slovo Petru Suchoňovi, který poprvé obeznámil diváky pořadu s výsledky hlasování, v němž přes sedmdesát procent hlasujících za průběžného vítěze označilo Petra Pavla.

Následovala další sada konfrontačních dotazů, kterou Tománková zahájila nařčením Pavla z politikaření ohledně vyjednávání o návratu prezidentské standarty ukradené v roce 2015 skupinou Ztohoven. Pak vyzvala Nerudovou, aby reagovala na postoj svého protikandidáta, a po její odpovědi hostům pokládala otázky vyžadující stručnou odpověď, protože byly limitovány 30 vteřinami. Dotazy, které zazněly: „Měla by se zvýšit daň z příjmu fyzických

---

<sup>123</sup> *Superdebata: Hledá se prezident.* CNN Prima News. 11. 1. 2023. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/pavel-a-nerudova-si-vymenili-daroky-v-detstvi-me-flanel-kousal-zprazila-kandidatka-general-a-197794>, 00:04:13.

<sup>124</sup> Tamtéž, 00:20:43.

<sup>125</sup> Tamtéž, 00:20:55.

<sup>126</sup> Tamtéž, 00:22:24.

osob?“<sup>127</sup> ; „Desetina domácností není schopná vyjít se svým měsíčním příjmem. Co jako hlava státu uděláte proto, aby se tito lidé neradikalizovali?“<sup>128</sup> V odpovědích se oba kandidáti povětšinou shodovali a také z hlediska využitého času na tom byli velmi podobně. Suchoň poté znovu připomněl výsledky diváckého hlasování, které opětovně přiřklo Pavlovi sedmdesátiprocentní podíl.<sup>129</sup>

Úsek s unifikovanými, ale zároveň relevantními otázkami narušila moderátorka osobním dotazem na pozitivní vlastnost kandidátů, kterou by na Hrad chtěli přinést, a naopak na negativní, kterou by se pokusili nechat stranou.<sup>130</sup> Oba kandidáti do svých odpovědí zahrnuli pouze tu pozitivní, negativní vlastnost však nezmínili. Zatímco Pavel by rád do funkce přinesl „schopnost činit rozhodnutí a nést za něj zodpovědnost,“ Nerudová by na Pražský hrad vrátila „úsměv a humor.“<sup>131</sup> Moderátorka zdůraznila opomenutí odpovědi pouze u Nerudové: „Při vši úctě (paní Nerudová) vy jste mi neodpověděla.“<sup>132</sup> Kandidáti následně dostali prostor pro poslední vzkaz voličům.

### 10.1.1 Analýza

Rozdělení debaty s sebou podobně jako na TV Nova neslo jistou míru kontroverze související s jejím pojetím. Zatímco debata se šesti účastníky byla na televizních obrazovkách vysílána více než týden před prvním kolem volby, debata s favorizovanými kandidáty proběhla dva dny před volbou. Nicméně i v některých prestižních zahraničních médiích – jako v německé veřejnoprávní ARD – se v případě voleb (jakkoli v Německu se nevolí hlava státu přímo, a jde tudíž o jiný typ voleb) debaty strukturují podobným způsobem, neboť zajistit smysluplnou televizní diskuzi mezi hlavami všech kandidujících stran je dramaturgicky obtížné a divácky neproduktivní: předvolební průzkumy veřejného mínění tak standardně ovlivňují podobu toho, kdy a v jak velkém prostoru političtí reprezentanti vystoupí.

---

<sup>127</sup> *Superdebata: Hledá se prezident.* CNN Prima News. 11. 1. 2023. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/pavel-a-nerudova-si-vymenili-daroky-v-detstvi-me-flanel-kousal-zprazila-kandidatka-general-a-197794>, 00:43:48.

<sup>128</sup> Tamtéž, 00:45:50.

<sup>129</sup> Tamtéž, 00:52:10 a 00:56:30.

<sup>130</sup> Tamtéž, 01:06:47.

<sup>131</sup> Tamtéž, 01:07:00 a 01:07:07.

<sup>132</sup> Tamtéž, 01:07:13.

Důležité je i to, že debata se šesti hosty měla stejnou stopáž<sup>133</sup> jako ta s favority, která byla určena původně pro tři účastníky; ale jak již naznačeno výše, s těmito údaji nelze nakládat mechanicky – tím spíš, že případná neúčast jednoho kandidáta může dramaturgii zamíchat s kartami. V momentě rozhodování o přístupu k debatě a jejímu pojetí se před prezidentskou volbou počítalo s devíti prezidentskými kandidáty. Na jednu debatu by se jednalo o poměrně značný počet, diskuse mezi tolika hosty by byla složitě proveditelná a neobešla by se pravděpodobně bez negativních dopadů na její průběh. Nejspíš by došlo k omezení prostoru pro vystoupení hostů a s tím by souvisel tlak na délku celého pořadu.

Přes všechny již zmíněné výhrady platí, že debata s devíti účastníky je bezpochyby proveditelná. V předvolebních průzkumech různých agentur se všichni tři kandidáti pozvaní do debaty 11. ledna stabilně umísťovali se značným předstihem na prvních příčkách. Výraznou propast činící kolem dvaceti procentních bodů, které měli favorizovaní kandidáti nad zbylou šesticí, lze vnímat jako skutečný rozdíl v postavení kandidátů.<sup>134</sup> Rozdělení debaty se tak jeví jako pochopitelné řešení i v porovnání se zahraničím, kde se jedná o běžnou praxi.

Na rozdíl od debat na Nově a ČT se Prima rozhodla pro volbu dvojice moderátorů; každý z nich měl v debatě jinou úlohu. Komunikaci s hosty a moderování celé debaty měla za úkol Terezie Tománková. Petr Suchoň naopak oslovoval diváky prostřednictvím informací o prezidentské funkci a informací o organizaci debaty. Dále uváděl informační přehledy s interaktivními prvky, jako bylo hlasování mezi diváky referující o tom, kdo z prezidentských kandidátů má v debatě navrch. Debata byla striktně řízena moderátorkou a k přímému kontaktu mezi kandidáty docházelo jen zřídka. Závěrečná pasáž poskytla výsledky diváckého hlasování o vítězi debaty. Výrazný prvek v debatě tvořili diváci, kteří se jí aktivně neúčastnili, avšak mnohdy dávali hlasitě najevo svou přítomnost a své názory a postoje. Za srovnatelnou můžeme považovat také vizuální prezentaci, která byla

---

<sup>133</sup> *Superdebata: Hledá se prezident.* CNN Prima News. Online. Praha: FTV Prima, 4. 1. 2023. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/sledujte-prezidentskou-superdebatu-v-argumentacnim-souboji-se-utka-sestice-kandidatu-196936>, konkrétně 75 minut.

<sup>134</sup> GRIM. *Srovnání průzkumů: růst Nerudové se zastavil, vedoucí trio je vyrovnané, rozhodnou váhající voliči.* Dostupné z: [https://www.irozhlas.cz/volby/pruzkumy-prezidentske-volby-2023-nerudova-pavel-babis\\_2301090500\\_jgr](https://www.irozhlas.cz/volby/pruzkumy-prezidentske-volby-2023-nerudova-pavel-babis_2301090500_jgr).



u kandidátů podobná. Celkovou koncepci pořadu považuji ze strany dramaturgie za dobře promyšlenou.

Z hlediska expozice ve studiu převládala modrá barva, kdy po levé straně moderátorky stanuli oba kandidáti; zároveň nechyběl ani třetí pult připravený pro Andreje Babiše. Pravá strana studia nabídla zvětšený portrét obou kandidátů. Vzhledem k účasti pouze dvou hostů by se jevila jako logická varianta rozmístění kandidátů proti sobě, tedy po levé a pravé straně moderátorky. K tomu však televize nepřistoupila pravděpodobně kvůli možnosti, že by si svou účast rozmyslel Andrej Babiš a na poslední chvíli by do studia dorazil. Za zády moderátorky pak byly umístěny tribuny osazené podporovateli obou přítomných kandidátů.

Publikum se podle mého názoru opakovaně projevovalo jako mimořádně rušivý prvek – například na začátku debaty, kdy po předání darů byli Pavel i moderátorka několikrát přehlušeni aplausem diváků. Následná snaha obou kandidátů dostat se ke slovu vedla k prodloužení chaotického momentu způsobeného nekázní publika. Je ovšem dlužno uznat, že přítomnost živě reagujícího diváctva debatu emočně dynamizovalo, a nakolik je taková dynamika žádoucí ve věcné politické debatě, je do jisté míry i otázka osobního vkusu toho kterého posuzovatele.

TT: =pane pavle, stejná otázka na vás. jak byste chtěl nerozhodnuté voliče přesvědčit, aby dali hlas vám, a ne paní nerudové:: nebo panu babišovi: případně jiným kandidátům.

PP: já bych si na úvod dovolil rozptýlit obavy některých ((zvedá papírovou tašku)) který tedy mají:: pocit, že bych je mohl ohrožovat tímto balíčkem ah: a zároveň bych navázal na to ženské téma které teď zvedla paní profesorka, protože (.) mě opravdu mrzí že v posledních asi dvou dnech eh: vznikla taková: vlna eh: kvůli dezinter dezinterpretaci: jednoho mého výroku, a tak bych to chtěl odčinit malým dárkem. ((aplausem)) já mám pro paní nerudovou dárek. ((s aplausem předává dar))

TT: flanelová košile? ((pavel vysvětluje volbu daru))

DN: tak děkuju moc já ((aplausem publika)) já musím říct, že flanel jsem měla:: na sobě naposledy: někdy v osmdesátých eh: letech jako malé dítě jako flanelovou košili. tenkrát jsem ji oddělala pryč protože mě strašně kousala ah úplně nevím jestli budu flanel rehabilitovat, nejsem si úplně jistá ale ((vytahuje krabičku, aplausem publika)) <ale já jsem si dovolila taky malý dárek ah: ((smích publika)) taky jsem si dovolila dárek eh:> ((přistupuje k pavlovi)) ty poslední dne kampaně, ty poslední dny kampaně jsou velmi náročné eh: všichni mají nervy na pochodu tak já jsem si dovolila čokoládu <abyste si obalil: nervy> ((aplausem, potřásají si rukou))

PP: to ste se trefila. ((hlasitý aplausem))

TT: naši hosté si rozdali dárečky. ((aplous)) pane pavle prosím: odpovězte mi na otázku.

PP: ( ) ještě jenom opravdu, našemu absentujícímu třetí:mu hostu bych měl také dárek. ((smích publika)) on má: on má rád červené čepice ((aplous publika)) tak já sem mu jednu přinesl. ((pokládá červenou čepici s nápisem generál na stolec nepřítomného babiše za stálého aplausu))

TT: ((pětivteřinový statický záběr pultu s čepicí)) snad: budeme možnost mít pana babiše někdy vidět: tady ve studiu a předat mu vaši čepici, prosím k odpovědi jestli vás můžu poprosit.<sup>135</sup>

Je zřejmé, že moderátorka v debatě vystupovala vyrovnaně a profesionálně. Správně a opakovaně vracela diskutující k položeným otázkám. Zároveň je na úryvku zřetelné, jak korektně přistoupila k nepřítomnosti Andreje Babiše. Podobně neutrálně komentovala jeho absenci už při představování kandidátů na začátku debaty: „A pozvání dostal také Andrej Babiš. Pozvání do Superdebaty, možnost mluvit k vám, našim divákům, možným voličům, pan Babiš nevyužil. Jeho stolec zůstane dnes večer prázdný.“<sup>136</sup> V podobném duchu se o Babišovi zmiňovala i na konci debaty, což je patrné v první větě následujícího odstavce:

TT: pozvání dostal ((andrej babiš)) i do dnešní superdebaty bohužel ho nevyužil (..) já jsem to slovo několikrát tady řekla sebe:reflexe, politici ho neradi slyší: když se ohlédnete mhm: za tou první částí kampaně před prvním kolem udělali byste něco jinak? co považujete za největší chybu, pane pavle.

PP: my jsme se snažili chyby nedělat. ((hlasitý smích moderátorky, aplous publika))

TT: <((úsměv)) já jsem vám dale prostor k sebereflexi a projevení pokory ((smích))>

PP: no tak já: proto říkám že jsme se snažili ne, že jsme nějaké neudělali.

TT: pojd'te mi říct aspoň jednu.<sup>137</sup>

Úryvek zachycuje výjimečné vypadnutí moderátorky z role, která se při Pavlově komentáři ohledně chyb v průběhu kampaně neudržela a hlasitě se zasmála. I přes to dokázala vzápětí Pavla navrátit k původní otázce a donutila ho, aby na ni odpověděl. Za rušivé ze strany moderátorky by bylo možné považovat její přerušování hostů uprostřed odpovědí, kdy jim mnohdy skočila do řeči, jen aby upřesnila svou otázku (to by ještě tolik nevadilo), nebo se zeptala na jinou, aniž by je nechala domluvit. Avšak obojí patří ke standardním moderátorským postupům – možná jde o otázku míry, v jaké tak činila. V první části debaty

---

<sup>135</sup> *Superdebata: Hledá se prezident.* CNN Prima News. 11. 1. 2023. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/pavel-a-nerudova-si-vymenili-daroky-v-detstvi-me-flanel-kousal-zprazila-kandidatka-general-a-197794>, 00:07:52-00:10:15.

<sup>136</sup> Tamtéž, 00:03:25.

<sup>137</sup> Tamtéž, 01:08:44-01:09:21.

moderátorka nejprve dvakrát přerušila Nerudovou, když hovořila o stereotypech ve společnosti. Pavla přerušila také dvakrát, a naopak k tomu došlo ve druhé části debaty. Jednou se tak stalo, když měl zhodnotit hypotetický případ jmenování ministra:

TT: je nějaká: bod nějaká linie kde byste řekli ne tohoto člověka už nejmenuju, nebo byste prostě jmenovali kohokoliv vám jakýkoli premiér navrhne? protože my nevíme jestli: a kdo premiérem za případného vašeho funkčního období bude pane pavle.

PP: těžko hodnotit hypotetický [případ, ale]

TT: [promiňte] já vám ho rovnou dám (.) pan premiér andrej babiš za vámi přijde a řekne tomio okamura bude ministr školství. ((smích publika))

PP: ((pokrčí obočím)) to je:: hodně silný příběh ((smích publika)) no tak eh tady bych to viděl jako: nejenom bezpečnostní riziko ale i možná jako: mravní ohrožení výchovy mládeže ((hlasitý aplaus publika))<sup>138</sup>

Celkově atmosféra hlučného otevřeného prostoru, zdálo se, víc vyhovovala Pavlovi – ten působil uvolněněji a přirozeněji než Nerudová. Často na dotazy moderátorky odpovídal humorně a ironicky. To se u přítomného publika setkávalo s hlasitým přijetím. Dobře to reprezentuje právě výše uvedený příklad z poloviny debaty. Podobně se vyjádřil ke konci debaty na otázku, jaký byl největší podraz, který zažil během kampaně: „Já jsem zatím žádný pořádný podraz nezažil. Doufám, že zítra nějaký přijde.“

Moderátorka se snažila své hosty zpravidla oslovovat příjmením, ale ne vždy se jí to dařilo. Dvakrát Nerudovou titulovala jako profesorku, zatímco Pavla vždy oslovovala pouze příjmením: „Pane Pavle, vy jste cítil z toho vyjádření paní profesorky Nerudové, že něco z toho míří na vás, jako útok?“<sup>139</sup> Titul profesorky může evokovat respekt k odbornosti daného kandidáta, určitou autoritu a váženou pozici ve společnosti a akademickém prostředí. K titulu se může vázat dojem profesionality, serióznosti a důvěryhodnosti. Proto by ho měla moderátorka používat u obou kandidátů stejně, a jelikož akademický titul „profesorka“ a vojenský titul „generál“ stejně nejsou srovnatelné, ideální by bylo se jim při moderaci vyhnout úplně. To, že titulem oslovila pouze jednoho z účastníků, je lapsus.

---

<sup>138</sup> *Superdebata: Hledá se prezident.* CNN Prima News. 11. 1. 2023. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/pavel-a-nerudova-si-vymenili-darky-v-detstvi-me-flanel-kousal-zprazila-kandidatka-general-a-197794>, 00:47:12-00:47:34. O dvě minuty později v čase 00:49:03 opět velice podobně skočila Pavlovi do řeči.

<sup>139</sup> Tamtéž, 00:14:30.

S dotazy moderátorky i přítomností publika se mnohem hůře vypořádávala Nerudová a celkově působila nervózněji a afektovaněji. To bylo zřejmé například ve chvíli, kdy přímo oslovila Pavla ohledně střetu zájmů. Zároveň je na daném úryvku opět zřetelné, jak správně moderátorka navracela hosty k položeným otázkám, které především v první polovině debaty byly silně konfrontační, místy až provokativní.

PP: =a ty pochybnosti ((ohledně kompetentnosti nerudové)) jsou: na jednu stranu eh: (.) se týkají:: zkušeností které jsou z mého pohledu poměrně jednostranně eh: orientované na akademickou obec á: druhá: jsou právě některá zbrklá prohlášení: která mohou svědčit o právě nezkušenosti.

TT: paní nerudová ((aplous)) ste nezkušená: [a zbrklá?]

DN: [mohu mít] otázku:? ((podívá se na pavla)) eh považujete svůj vstup do komunistické strany za eh zbrklé chování anebo za plánované rozhodnutí? ((pískot/aplous))

PP: já jsem nerozuměl úplně, ale asi ste se ptala, ((podívá se na nerudovou)) jestli to bylo zbrklé rozhodnutí: no to rozhodnutí jsem dělal v době kdy mi bylo jednadvacet a rozhodně jsem neměl takovou in- informaci jako mají dnešní jednadvacetiletí, takže eh to samozřejmě z tohoto pohledu považuji za chybu a mnohokrát jsem se k tomu otevřeně přihlásil.

TT: ((aplous)) paní nerudová teď prosím k mé otázce. (..) jednala ste zbrkle a nezkušeně?<sup>140</sup>

Kontrast mezi oběma hosty byl nejvíce patrný ve věci Pavlova možného střetu zájmů, kdy Nerudová působila útočně, zatímco Pavel odpověděl s humorem (čímž se ovšem vyhnul věcné odpovědi). Zároveň hlasitý nesouhlas s otázkou Nerudové projevovali Pavlovi stoupenci, kteří jasně předčili hlasy diváků z protějšího tábora, což se opakovalo i v několika dalších situacích během debaty, například v předešlém odstavci popsaném výše. V tomto případě se Pavel dopustil jasného populismu užitím humoru, kterému se publikum vděčně zasměje, což ale odvede pozornost od faktu, že neodpověděl na otázku.

DN: =ale víte? mě velmi eh překvapuje že tu řešíme střet případný: nebo možný: ani neexistující střet zájmů: mého muže, ale vůbec neklademe otázky jak by řešil střet zájmů zájmů eh: petr pavel ah: v jeho týmu je petr kolář který je: eh právníkem eh: významné americké: ((pískot publika)) když dovolíte já bych to dokončila, který je právníkem významné americké advokátní kanceláře která: lobovala proti ruským sankcím která zastupovala gaz:prom která zastupovala agrofert, on lobuje za

---

<sup>140</sup> *Superdebata: Hledá se prezident*. CNN Prima News. 11. 1. 2023. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/pavel-a-nerudova-si-vymenili-darky-v-detstvi-me-flanel-kousal-zprazila-kandidatka-general-a-197794>, 00:17:26-00:18:23.

zbrojařský průmysl v české republice a mě by zajímalo v případě že s ním máte tak velmi úzký vztah: jak byste vy zajistil když byste byl zvolen prezidentem aby ve vašem případě nemohlo docházet ke střetu zájmu. ((následuje segment, ve kterém moderátorka navrácí nerudovou k otázce a pak vyzve pavla k reakci na výše popsany výrok))

PP: ono to je docela jednoduché, my s petrem kolářem nejsme manželé: a (mám) máme striktně oddělené kariéry.<sup>141</sup>

Velmi specifickým prvkem debaty bylo použití dramatické, majestátně znějící hudby, která hrála na začátku a konci debaty, a především v každém vstupu moderátora Petra Suchoňe.

### 10.1.2 Sumarizace

Zvolený klíč pro rozdělení debaty i jeho ospravedlnění ze strany televize považují za legitimní a televizí včas komunikovaný směrem k veřejnosti. Moderátorka se v průběhu debaty dopouštěla pouze dílčích chyb, jako když jednoho z účastníků oslovila dvakrát titulem, nebo když po nezodpovězení dotazu oběma kandidáty tlačila k odpovědi pouze Nerudovou. To však nelze považovat za konzistentně nevyvážený přístup k hostům. Naopak bylo zřetelné, že se snažila přistupovat stejně k oběma kandidátům, které oslovovala ve střídavém pořadí. Nekázeň hostů byla v debatě pouze výjimečná, jako v případě, kdy si místo aby zodpověděli dotazy, rozdali dárky, nebo když Nerudová položila Pavlovi otázku i přes to, že diskuse po celou dobu probíhala výhradně tak, že otázky kladla moderátorka, která tak diktovala tempo i rytmus debaty. Některým situacím se nedalo předcházet, a jak bylo zmíněno, moderátorka hosty opětovně upozorňovala, aby její dotazy zodpověděli. Její způsob moderace lze označit za zdvořilý, ale zároveň asertivní s důrazem na to, aby z hostů dostala odpověď na položenou otázku.

Příkladně se moderátorka vypořádala i s nepřítomností Babiše, kterého nijak nehanila. Kamera přítomné kandidáty zabírala výhradně zepředu a pultu nepřítomného kandidáta věnovala na začátku debaty dvakrát pětivteřinový statický záběr. Dramaturgicky lze debatu připodobnit k duelu v aréně. Snaha o co největší dramatickosti prostřednictvím pokládání konfrontačních otázek, zvolené hudby, hlasování o vítězi debaty a přítomnosti publika bezpochyby vyústila ve větší zajímavost pořadu pro diváky a lze ji považovat za přijatelnou.

---

<sup>141</sup> *Superdebata: Hledá se prezident*. CNN Prima News. 11. 1. 2023. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/pavel-a-nerudova-si-vymenili-darkey-v-detstvi-me-flanel-kousal-zprazila-kandidatka-general-a-197794>, 00:38:14-00:40:07.

Tematickou skladbu pořadu považuji za vyváženou a nezaznamenal jsem výraznější snahu zvýhodňovat jednoho kandidáta před druhým. Role publika byla dvojznačná: vyrušovalo a zároveň ovšem dodávalo debatě jistou živelnost a dynamičnost. Mnohdy však nezřízenost publika vedla k tomu, že hosté nebyli dobře slyšet. Navzdory všem výše uvedeným výhradám lze celkově debatu označit za poměrně objektivní a vyváženou.

## 10.2 Průběh debaty 25. ledna 2023 ve 20:15 hodin

Debatu vedla ve stejném duchu jako tu před prvním kolem moderátorská dvojice Terezie Tománková a Petr Suchoň. Na jejím začátku oba připomněli, že v prvním kole nejvíc hlasů získali Petr Pavel a Andrej Babiš. Za napínavé a majestátní hudby, stejné jako v prvním kole, si Tománková vzala slovo a představila oba kandidáty. Debatě bylo opět přítomno i publikum, v němž usedli nejbližší spolupracovníci kandidátů i známé osobnosti. Před otázkami Tománkové ještě druhý moderátor požádal diváky o to, aby přispěli ke klidné a důstojné diskusi.

Po úvodních otázkách Petr Suchoň přiblížil hlavní témata obou kandidátů v kampani. Poprvé také přímo položil dotaz jednomu z kandidátů: „Pane Pavle, co nebo kdo je představitelem onoho chaosu (ukazuje na Pavlův billboard)?“<sup>142</sup> Tománková poté položila dotaz Babišovi ohledně jeho výroků souvisících s pomocí Pobaltským státům a Polsku v případě, že by tyto země byly napadeny Ruskem. Na místo odpovědi však reagoval na slova svého protikandidáta, načež se ho moderátorka několikrát neúspěšně pokusila vrátit k položenému dotazu. Následovala nepřehledná pasáž, ve které se oba hosté vzájemně napadali za své předešlé výroky. Několik dalších minut tak spíše reagovali na slova toho druhého, která moderátorka vždy shrnula do krátké otázky: „Pane Babiši, není na tom opravdu kus pravdy, že jsme ve válce kybernetické, energetické s Ruskem?“<sup>143</sup> ; „Krátká reakce pane Pavle, urážíte armádu? Myslíte to takto špatně k armádě?“<sup>144</sup>

Moderátorka se pak hostů zeptala na bezpečnostní a zahraniční politiku – například na to, zda by po svém zvolení navštívili Kyjev, nebo zda si myslí, že by vláda měla zakoupit

---

<sup>142</sup> *Superduel: Bitva o Hrad*. Online. CNN Prima News. Praha: FTV Prima, 25. 1. 2023. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/sledujte-zive-predvolebni-superduel-bitva-o-hrad-dvojice-kandidatu-na-hrad-197869>, 00:06:50.

<sup>143</sup> Tamtéž, 00:17:20.

<sup>144</sup> Tamtéž, 00:20:40.

americké bojové letouny F-35. V polovině případů Babiš překročil povolený časový limit a moderátorka ho kvůli tomu několikrát přerušila. Celkově se ale oba kandidáti ve svých odpovědích shodovali. Moderátorka se po daném bloku zaměřila na vybrané odpovědi kandidátů a doptávala se na nejasnosti. Následně předala slovo Suchoňovi, který se Babiše tázal na jeho setkání s Josefem Skálou, předním členem KSČM, a na to, zda komunistické straně za svou podporu něco slíbil. Babiš místo odpovědi stočil debatu ke kritice vlády a následně se oba diskutéři ve svých reakcích opakovaně napadali, což vedlo k dalšímu nepřehlednému segmentu.

Tománková gestikulací a zvýšeným hlasem uklidnila oba rozhořčené hosty a přešla k dotazu na víru a osobní zbožnost obou kandidátů. Poté následoval další sled rychlých otázek z domácí politiky a ekonomiky s časovým limitem. V tomto bloku se oba hosté spíše vymezovali vůči sobě navzájem. Andrej Babiš upozorňoval na Pavlovu nekompetenci: „Pane Pavle špatně vás to naučili.“<sup>145</sup> ; „Pane Pavle, zase špatně, zase vás to špatně naučili.“<sup>146</sup> Pavel odpovídal v podobném duchu: „No, já bych si pomohl tady tím, co říkal poslanec za KSČM Andrej Babiš.“<sup>147</sup> Moderátorka nechala debatu rozvolnit a pak těžko získávala slovo při několikaminutovém sporu ohledně firmy Agrofert. V závěrečné třetině debaty se vrátila k minulosti obou kandidátů, kdy Pavel musel zodpovědět dotaz na zlehčování své minulosti. Suchoň pak připomněl i složky, ve kterých je Andrej Babiš veden jako spolupracovník StB. Poslední blok s rychlými otázkami byl věnován osobním dotazům. Největším tématem byla reflexe vzájemných kvalit kandidátů, k níž se oba hosty snažila Tománková dotlačit. Závěrečnou část debaty, ve které uchazeči o prezidentský úřad dostali poslední možnost oslovit voliče, uvedl Petr Suchoň.

### 10.2.1 Analýza

Oproti první debatě televize změnila rozmístění řečnických pultů, které lépe využívalo přítomnost dvou kandidátů. Zatímco v té první před prvním kolem hosté diskutovali vedle sebe, nyní stanuli proti sobě.<sup>148</sup> K modrému podbarvení přibyla červená barva, která se

---

<sup>145</sup> *Superduel: Bitva o Hrad*. CNN Prima News. 25. 1. 2023. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/sledujte-zive-predvolebni-superduel-bitva-o-hrad-dvojice-kandidatu-na-hrad-197869>, 00:44:02.

<sup>146</sup> Tamtéž, 00:45:34.

<sup>147</sup> Tamtéž, 00:44:54.

<sup>148</sup> Tamtéž, 01:05:53

objevovala za zády Petra Pavla, tedy po levé straně studia.<sup>149</sup> Použitá barva s opětovně využitou dramatickou hudbou ve vstupech Petra Suchoňe ještě více dokreslovala konfrontační atmosféru, která ve studiu panovala.

Jako rušivý prvek pak působila spodní lišta, na které se opakovaly aktuální zprávy, což však vzhledem k povaze vysílání CNN Prima News, na které se debata vysílala, lze považovat za pochopitelné. Kamera hosty zabírala především zepředu. V případě, že se vůči sobě vymezovali, kamera zabrala hosty současně, což umožnilo divákům spatřit expresivní výrazy obou kandidátů. Publikum bylo tentokrát o poznání umírněnější než při diskusi mezi Nerudovou a Pavlem, což přispělo k lepší slyšitelnosti ve studiu, a tak se oba hosté nemuseli na položené dotazy opakovaně doptávat a diskuse byla plynulejší. Atraktivnost debaty rozhodně neutrpěla ani absentujícím diváckým hlasováním, které v té předchozí zbytečně ústilo v bobtnání časové stopáže, aniž přineslo prvek překvapení, jež si od něj dramaturgie pravděpodobně slibovala.

Debata se lišila od jiných především mírou sarkastických výpadů hostů vůči sobě navzájem. Nejpatrnější to bylo na snaze moderátorky získat od kandidátů odpověď, která by pozitivně hodnotila vlastnosti protikandidáta. Obzvláště zřejmé je to po hodině debaty, kdy se moderátorka ptá: „Je něco, čeho si na svém soupeři vážíte z minulých let?“<sup>150</sup> Zatímco Pavel ocenil, jak pracně Babiš rozmnožoval po revoluci majetek a vliv, Babiš odpověděl: „Pan Pavel je skutečně dobře vycvičený, takže on odpovídá jak robot, je chladnokrevný. Já nevím, jestli má nějaké city. Má někoho rád.“<sup>151</sup>

Babiš jako v průběhu celé kampaně opětovně sázel na to, že podle jeho slov všichni, a především Pavel, straší válkou, zatímco on je ten, kdo se zasazuje o mír: „Pan Řehka nás opakovaně straší jadernou válkou. A to je pro mě nepřijatelné. A proto já mluvím o míru.“<sup>152</sup> ; „Vy (Pavel) umíte jenom válku a umíte poslouchat příkazy.“<sup>153</sup> Téma války a „nové

---

<sup>149</sup> *Superduel: Bitva o Hrad*. CNN Prima News. 25. 1. 2023. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/sledujte-zive-predvolebni-superduel-bitva-o-hrad-dvojice-kandidatu-na-hrad-197869>. Dané rozložení lze spatřit například v časech 00:20:58, 00:36:35 a také 00:59:49.

<sup>150</sup> Tamtéž, 01:04:30.

<sup>151</sup> Tamtéž, 01:04:36.

<sup>152</sup> Tamtéž, 00:11:34.

<sup>153</sup> Tamtéž, 00:49:20.



totality“<sup>154</sup> verbalizoval opakovaně během debaty. Například: „Pan Pavel je nejúspěšnější špión, kterého trénovala Varšavská smlouva, a ještě KGBáci<sup>155</sup> a on se dostal do čela NATO.<sup>156</sup> Gratuluji (tleská).“<sup>157</sup> Nebo: „Tady pokud pan Pavel se stane prezidentem bude vlastně 46 procent voličů ovládat celou zemi. Je to nová totalita, oni už dneska omezují svobodu slova a to my nechceme.“<sup>158</sup> Tvrzení o nové totalitě moderátorka dokázala dementovat během celé diskuse:

AB: pan pavel ((ukazuje prstem)) rozděluje ten svět a co: on říká? (.) pan fiala (.) který tak podpořil pana pavla, říká že ti naši voliči jsou nedemokratický. oni eh: ta pražská kavárna říká ((grimasa zhnusení)) no to je ten ven:kov to jsou ty co to je, ta spodina. oni [urážej]

TT: [pozor] skáču do řeči promiňte pan fiala neřekl, že vaši voliči jsou [nedemokratičtí jenom pro pořádek.]

AB: [já si vyprosím:] aby pan pavel mluvil: o mých voličích ako: že jsou chaos strach a lži neskákejte mi do řeči.

PP: (vy jste chaos.)

TT: dám vám ( ) prostor ( ) reagovat pane pavle.<sup>159</sup>

Citovaná pasáž taky názorně ukazuje, jakým způsobem si moderátorka nad debatou držela hlavní slovo a jak i v těžkých situacích dokázala hosty konfrontovat ohledně nepravdivých tvrzení (pasáž s premiérem Fialou), navracet je k původní otázce a v případě, že si skákali do řeči, utnout nepřehlednou slovní přestřelku a upozornit na to, že oba budou mít prostor se vyjádřit. Na předchozí i níže uvedené pasáži je zřetelné, jak Babiš mnohdy utíká od otázky a obsírně komentuje události, na které se ho moderátorka vůbec neptá. Naopak Tománková

---

<sup>154</sup> Babiš má termínem na mysli různé mechanismy, které omezují svobodu projevu a politickou pluralitu. To může zahrnovat kontrolu nad médii, údajné politické pronásledování, manipulaci s informacemi či obecnější narůstající centralizaci moci ve společnosti. Babiš se tak staví do pozice oběti systematické kritiky, především ze strany médií což vede k narušení demokratických principů. Tento termín však nelze považovat za věrohodný popis současné politické situace, ale spíše se jedná o pokus o diskreditaci kritiky a opozice. Tvrzení o "Nové totalitě" jsou neopodstatněná a nelze hovořit o snaze o ochranu demokracie a svobody projevu, spíše termín lze chápat jako snahu o ochranu vlastních politických zájmů, jelikož dobře ví, že takový křiklavý pojem rezonuje zejména u antisystémových voličů. On se tak může stylizovat do role jakéhosi spasitele proti zkorumpovanému systému.

<sup>155</sup> V překladu Výbor státní bezpečnosti v Sovětském svazu plnil funkci tajné policie a zároveň špiónáží a kontrašpiónáží úkoly.

<sup>156</sup> Severoatlantická aliance je obranný vojenský pakt tvořen 30 evropskými a 2 severoamerickými zeměmi.

<sup>157</sup> *Superduel: Bitva o Hrad*. CNN Prima News. 25. 1. 2023. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/sledujte-zive-predvolebni-superduel-bitva-o-hrad-dvojice-kandidatu-na-hrad-197869>, 00:37:42.

<sup>158</sup> Tamtéž, 00:26:59.

<sup>159</sup> Tamtéž, 00:35:31-00:36:05.

po celých 77 minut debaty byla vždy ochotna konfrontovat hosty a vynutit si návrat k původnímu dotazu, aby tak jeden z kandidátů nedostával větší prostor, a to i za cenu, že jim pravidelně skákala do řeči. Vždy však jednala zdvořile a ve svých vstupech začínala slovy omlouvám se nebo promiňte:

TT: není: toto ukázka také: [chaosu?] [i] mezinárodního promiňte.

AB: [ne], určitě [ne] určitě ne. já bych chtěl reagovat na: na pana pavla, protože [pokud on]

TT: [promiňte] budete. zkuste mi odpovědět na tu otázku potom na sebe budete reagovat.

AB: a můžu se potom vyjádřit? jo, děkuju.

TT: ano.<sup>160</sup>

Pavel v debatě mnohdy naopak na místo zodpovídání moderátorčiny dotazů kritizoval Babišovy schopnosti: „Když jsi připraven, nejsi překvapen. To vy jste bohužel jako premiér nedělal a podle toho to vypadalo.“<sup>161</sup> ; „No bohužel v důsledku té první chaotické komunikace zemřelo mnoho lidí. Na energetickou krizi, pokud vím, tak ještě nikdo nezemřel.“<sup>162</sup> ; „To, co dělá pan Babiš, je strkání hlavy do písku.“<sup>163</sup> Charakteristická pro moderátorčinu neústupnost a Pavlovo vyhýbání se otázce spolu s kritikou Babiše je následující pasáž:

TT: ta otázka je velmi jasná pane pavle. či: chaos myslíte, proti komu se takto vyhrazujete?

PP: ((kritizuje babiše)) andrej babiš se mnohokrát prezentoval jako krizový manažer, který eh dával eh najevo jak všechno dokáže řešit esemeskami, rychlými telefony. já jsem eh se na konkrétních úrovních mohl ověřit: že právě tohle ještě tomu chaosu dál přidávalo. takže chcete-li konkrétního (.) představitele toho chaosu. je jím andrej babiš. ((ukazuje na babiše))

TT: pane pavle andrej babiš: ((aplauz)) pane pavle andrej babiš není premiérem třináct měsíců, je to opoziční politik. kovidovou krizi vystřídaly: jiné krize energetická: uprchlická: ekonomická: (.) současná vláda žádný chaos podle vás nedělá?

PP: současná vláda určitě nedělá všechno dobře o tom není pochyb.

---

<sup>160</sup> *Superduel: Bitva o Hrad*. CNN Prima News. 25. 1. 2023. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/sledujte-zive-predvolebni-superduel-bitva-o-hrad-dvojice-kandidatu-na-hrad-197869>, 00:09:35-00:09:52.

<sup>161</sup> Tamtéž, 00:19:03.

<sup>162</sup> Tamtéž, 00:09:00.

<sup>163</sup> Tamtéž, 00:16:32.

TT: bavím se o chaosu, promiňte. žádný chaos podle vás, vládní politici neudělali za tu dobu?

PP: no, chaosem bych to nenazval. nedělá určitě všechno dobře, nedělá to včas, nedělá to úplně, ale rozhodně to není chaos.<sup>164</sup>

I přes výše zdařilé segmenty se moderátorka nevyvarovala menších pochybení. Po hodině debaty tak například nejprve nedala prostor Pavlovi, aby reagoval na otázku, kterou předtím položila Babišovi, a chtěla přejít k dalšímu dotazu. Pravděpodobně však rychle dostala pokyn z režie, aby vyzvala Pavla k odpovědi:

TT: třetí otázka, změnil jste v něčem během kampaně ná:zor na vašeho protikandidáta?

AB: názor: no já já stále nechápu proč pan eh pavel kandiduje, my máme jednoho náčelníka generálního štábu (.) a my nepotřebujeme mít prezidenta dalšího náčelníka generálního štábu o to víc: že ten stávající nás stále straší: tou třetí světovou válkou takže, já myslím že: jeden náčelník stačí, no?

TT: děkuji vám za odpovědi. a poslední: otázka než vám dám prostor k názorové konfrontaci. kampaně mezi prvním a druhým kolem (.) ((zvedne hlavu, ukáže na pavla) p:romiňte pane pavle, váš prostor pro stejnou otázku omlouvám se.<sup>165</sup>

Tománková řádně předávala slovo druhému moderátorovi i svým hostům, kteří měli dostatečný prostor i k tomu, aby okomentovali výroky protikandidáta. V případech, kdy kandidáti uváděli nepravdu, je Tománková upozorňovala, aby svá tvrzení podpořili nějakým důkazem, zdrojem. Případně upřesňovala jejich výroky. Následovaly bloky otázek, ve kterých se kandidáti rychle střídali v odpovědích a na jejich konci moderátorka vždy uvolnila krátký prostor pro názorovou konfrontaci. Cílem zde bylo debatu zatraktivnit. Samotné dotazy byly relevantní a jasně položené. Z hlediska konfrontačnosti je můžeme považovat vůči oběma hostům za spravedlivé a vyvážené. Kladně vnímám i vstupy druhého moderátora, který předešlé, v kampani oběma kandidáty pronesené, výroky promítnuté na obrazovce studia přibližoval ozdrojované, a to tak, že byly viditelné pro oba kandidáty, hosty ve studiu i pro diváky u obrazovek.<sup>166</sup>

---

<sup>164</sup> *Superduel: Bitva o Hrad*. CNN Prima News. 25. 1. 2023. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/sledujte-zive-predvolebni-superduel-bitva-o-hrad-dvojice-kandidatu-na-hrad-197869>, 00:07:00-00:08:22.

<sup>165</sup> Tamtéž, 01:06:36-01:07:10.

<sup>166</sup> Tamtéž, 00:12:42 a 00:29:41.

### 10.2.2 Sumarizace

Na debatě bylo vidět, že se televize Prima snažila napravit nedostatky z debaty předcházející. Logičtěji uspořádané studio s upuštěním od neobvyklého hlasování v debatě a lepší prací s kamerami posloužilo k mnohem transparentnější a srozumitelnější diskusi. Rovněž způsob, jakým moderátoři přispěli ke zklidnění publika, které v předcházející debatě jednalo zpravidla rušivě, zaručil větší prostor pro oba přítomné kandidáty.

Moderátorka většinu času směřovala debatu správným směrem a oba diskutéry konfrontovala tehdy, když pronášeli jasně nepravdivé výroky. I přes ostře konfrontační dynamiku mezi oběma hosty dokázala zaručit, aby se významněji nepřerušovali. Hosty usměrňovala především pomocí výrazné gestikulace a zvýšeného hlasu, což oba po většinu debaty respektovali. Do střetů s hosty se pouštěla pouze v nezbytných situacích a navracela je k původním otázkám. Oběma kandidátům sice vstupovala do řeči, ale jen když to bylo nutné, neboť kdyby tak neučinila, promluvy by se natahovaly a debata by se odchýlila od tématu. O slovo se moderátorka řádně dělila s druhým moderátorem, který se ve svých dotazech opíral o zdroje České tiskové kanceláře a dával jim tak větší legitimitu. Položené dotazy byly vždy relevantní a k oběma kandidátům srovnatelně konfrontační. V debatě jsem tak nezaznamenal snahu o defavorizaci jednoho či druhého kandidáta, ale naopak se jednalo dle mého pozorování o jednu z nejvyváženějších předvolebních debat.

## 11 Pořady věnované prezidentské volbě na TV Nova

Televizní stanice se ve svých vysílacích časech věnovala prezidentské volbě v několika svých pořadech. V souvislosti s konáním voleb v lednu 2023 si provozovatel připravil rozsáhlé předvolební zpravodajství. Zaměřil se mimo jiné na speciální diskusní pořady u obou kol volby a průběžné sčítání výsledků, prostoupené analýzami a komentáři. Dále byly odvysílány rozhovory se všemi kandidáty a krátké medailonky zaměřené na osobnosti kandidátů. Podstatným pořadem televize, který zastřešoval předvolební vysílání TV Nova byla kampaň, Cesta na Hrad. Důležitou složku tvořilo také mimořádné vysílání, které provázelo vždy den volby, kdy byly nabízeny vstupy z regionů, prezentace průběžných výsledků a rozhovory s hosty.

Nova také přistoupila podle slov ředitele zpravodajství Kamila Housky k přijetí tzv. volebního kodexu, což v předvolebním režimu pro zaměstnance televize znamenalo, že se museli zdržet politicky orientovaných komentářů spolu se zákazem účasti v kampaních jednotlivých prezidentských kandidátů.<sup>167</sup> Pravidla byla stanovena i pro účast prezidentských uchazečů ve vysílání. Klíč k pozvání kandidátů do zpravodajských relací tkvěl v dosažení minimálně tří procentních bodů hlasů dotazovaných ve výzkumech několika specializovaných agentur, a to s datem od počátku října 2022.<sup>168</sup> Kandidátům na prezidenta stačilo, aby tohoto výsledku dosáhli, alespoň v jednom z osmi průzkumů. Zároveň však zastupitelé televizní stanice prohlásili, že žádný z kandidátů nedisponuje garantovaným prostorem v reportážích, jelikož o tom, zda jim bude dán prostor, rozhoduje pouze redakce.<sup>169</sup>

---

<sup>167</sup> *Prezidenta si vyberete na Nově. Tohle všechno pro vás chystáme.* TNCZ. Online. Praha: TV Nova, 2022. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/474962-prezidenta-si-vyberete-na-nove-tohle-vsechno-pro-vas-chystame>.

<sup>168</sup> Mezi dané agentury patří například CVVM, Data Collect, IPSOS, KANTAR, MEDIAN, Nielsen Admosphere, STEM, STEM/MARK, viz GRIM. *Srovnání průzkumů: růst Nerudové se zastavil, vedoucí trio je vyrovnané, rozhodnou váhající voliči.* Dostupné z: [https://www.irozhlas.cz/volby/pruzkumy-prezidentske-volby-2023-nerudova-pavel-babis\\_2301090500\\_jgr](https://www.irozhlas.cz/volby/pruzkumy-prezidentske-volby-2023-nerudova-pavel-babis_2301090500_jgr).

<sup>169</sup> *Prezidenta si vyberete na Nově. Tohle všechno pro vás chystáme.* TV Nova. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/474962-prezidenta-si-vyberete-na-nove-tohle-vsechno-pro-vas-chystame>.

## 11.1 Průběh debaty 12. ledna 2023 ve 20:00

Ještě než se zaměřím na debatu, která na Nově probíhala před prvním kolem volby 12. 1. 2023 od 20:00, je nutné se zastavit u předcházející debaty moderované Barborou Divišovou s názvem *Cesta na Hrad: Debata I.* od 17 hodin daného dne, ve které figurovali prezidentští kandidáti s nižšími šancemi na vítězství. Konkrétně se jednalo o Jaroslava Baštu, Pavla Fischera, Tomáše Zimu, Karla Diviše a Marka Hilšera. Tato debata vzbudila značné kontroverze, které souvisely i s následující debatou od osmi hodin. Za problematický se mnohým pozorovatelům jevil klíč dělicí kandidáty na ty s menší šancí uspět a ty, kteří naopak měli větší šanci na vítězství. Na tento fakt bylo upozorněno už v první debatě Markem Hilšerem, kdy ve svém proslovu poukazoval na nepřítomnost zbylých kandidátů, což považoval za „neférové vůči voličům,“<sup>170</sup> a poté ze studia odešel.

Hilšerova slova se moderátorka snažila usměrňovat celkem třikrát a po jeho odchodu uvedla, že o to více prostoru dostanou ostatní kandidáti. Podobně jako Divišová argumentoval v debatě od 20 hodin moderátor Reynolds Koranteng, který pravděpodobně i kvůli kritice prezidentských kandidátů Hilšera a Zimy v předchozí debatě konstatoval, že princip, kterým bylo přistoupeno k výběru kandidátů, byl znám dlouhodobě, byl veřejný a opíral se o výsledky průzkumů několika významných agentur.

Nyní se tedy zaměřím na průběh samotné debaty od osmi hodin večer, do které dorazil i jeden z hlavních favoritů prezidentské volby Andrej Babiš, který naopak chyběl v debatách před prvním kolem na televizích Prima a ČT. Kromě něho se debaty účastnili Danuše Nerudová a Petr Pavel. Diskuse se nejprve vedla v přívětivé atmosféře, kdy první dotaz moderátora směřoval na to, jestli se už někdy v takové konstelaci hosté sešli. Otázku kandidáti ignorovali a předali si dary. Moderátor poté začal klást relevantnější dotazy, které směřovaly na kontroverzní minulost kandidátů. Po nepřítomnosti Andreje Babiše v předchozích debatách na ČT a Primě ho ostatní hosté ihned konfrontovali s tvrzeními ohledně nekompetentnosti v průběhu covidové pandemie, kdy stál v čele země jakožto premiér: „A ten chaos provázel bohužel celou dobu covidové krize. Myslím si, že to není

---

<sup>170</sup> *Předvolební debata favoritů.* TNCZ. Online. Praha: TV Nova, 12. 1. 2023. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/484059-nejdulezitejsi-predvolebni-debata-uz-dnes-na-tv-nova-to-nejzasadnejsi-sledujeme-on-line>, 00:08:48.

úplně dobrý příklad krizového managementu.“<sup>171</sup> ; „Já si myslím, že krizový manažer by ty krize měl řešit, a nikoliv je vyvolávat.“<sup>172</sup>

V debatě tak došlo k rychlému posunu, kdy se výroky kandidátů vůči sobě navzájem stávaly vyhocenějšími. Po konkrétních dotazech na jednotlivé kandidáty moderátor představil „hodnotový test.“<sup>173</sup> Úkolem bylo napsat tři pro kandidáty nejpodstatnější hodnoty. Babiš je nenapsal, což viditelně pobavilo moderátora, který opětovně upustil od neutrálního výrazu a na chvíli se navrátil k potutelnému úsměvu ze začátku debaty. Nekonzentrovánost Babiše pak komentoval: „Vy jste nedával pozor pane Babiši, vy jste je nenapsal.“<sup>174</sup> Následně režie promítla ukazatel délky promluv všech tří hostů, ze kterého bylo zřejmé, že Babiš zbylé dva řečníky překonával o několik minut. To se moderátor snažil vykompenzovat doplňujícími otázkami, které položil Nerudové a Pavlovi. Poté byl na řadě blok, ve kterém tři vybraní občané, totiž samoživitelka, řidička z povolání a živnostník, vyjadřovali své obavy. Kandidáti měli uvést témata, která by nastolovali, aby se lidé nemuseli obávat o to, že nezvládnou svou budoucnost.

Časově stále více začal zaostávat Pavel. Moderátor se to snažil vykompenzovat doplňujícími dotazy souvisejícími s válkou na Ukrajině. Následovala hádka mezi kandidáty, která skončila Babišovým výrokem: „Já bych panu premiérovi Fialovi, který nemá čas, protože stále se věnuje Ukrajině, mohl by se věnovat i České republice...“<sup>175</sup> Tentokrát však po Babišově kritice moderátor naprosto výjimečně vyvracel nepravdivý výrok některého z kandidátů, avšak v přílišné horlivosti skočil Babišovi do řeči za což se následně omluvil: „Já se omlouvám, že jsem vám skákal do řeči, nebylo by to proto, že jsem nechtěl, aby zazněl váš názor, ale proto, že nás tlačí čas. Je potřeba tedy říci, pan premiér tady není, ale máme za sebou také předsednictví v Evropské unii. Myslím si, že se nevěnoval jenom Ukrajině, ale daleko širší agendě.“<sup>176</sup> V poslední části měli hosté třicet vteřin na poslední vzkaz voličům.

---

<sup>171</sup> *Předvolební debata favoritů.* TNCZ. 12. 1. 2023. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/484059-nejdulezitejsi-predvolebni-debaty-uz-dnes-na-tv-nova-to-nejzasadnejsi-sledujeme-on-line>, 00:07:50.

<sup>172</sup> Tamtéž, 00:08:56.

<sup>173</sup> Tamtéž, 00:34:03.

<sup>174</sup> Tamtéž, 00:37:04.

<sup>175</sup> Tamtéž, 01:26:25.

<sup>176</sup> Tamtéž, 01:26:54.

### 11.1.1 Analýza

Debata se vysílala v běžném televizním studiu přizpůsobeném prezidentské debatě, kdy naproti moderátorovi byly umístěny tři stolky pro jednotlivé kandidáty. Zvolené prostory byly dobře osvětlené a slyšitelnost v nich pravděpodobně dostatečná, jelikož se za celou debatu ani jeden z účastníků nedoptával na položený dotaz. Pozadí studia nabízelo obrazovku, na kterou byly promítány jednotlivé videonahrávky. Po představení jednotlivých účastníků debaty moderátor uvedl, že rozmístění kandidátů ve studiu televize proběhlo na základě „abecedy, tak aby nikdo nemohl být podezírán z jakéhokoliv zvýhodňování.“<sup>177</sup> Dále nastínil průběh debaty a monitorování času diskuse, kdy televize diváky průběžně informovala o tom, kolik času měli jednotliví kandidáti k dispozici. Cílem bylo, aby se časy promluv od sebe příliš nelišily. Hlavními tématy byly hodnoty kandidátů, zahraniční politika, kontroverze obklopující jednotlivé kandidáty a pravomoci prezidenta.

Za problematický považuji způsob, jakým se televize prostřednictvím moderátorů snažila ospravedlnit rozdělení kandidátů do dvou samostatných debat a s tím související kritiku jednoho z hostů. V první debatě totiž moderátorka Barbora Divišová označila opuštění studia Markem Hilšerem za teatrální, což mohlo v divákovi dojmout, že tak učinil ve snaze o zviditelnění své osoby. Z téměř dvouminutového proslovu, který kandidát přednesl, je však zřetelné, že poukazoval na podle něj nespravedlivý přístup, který televizní stanice vůči kandidátům na prezidenta zaujaly. Jízlivý komentář Hilšerova odchodu by bylo možné přejít, jelikož kandidát svým nečekaným výstupem narušil průběh a formát celé debaty, avšak návrat moderátorky k oné situaci s komentáři podobného znění<sup>178</sup> již nelze svést na to, že byla zaskočena překvapivým chováním jednoho z diskutujících.

Argumentaci, která se opakovala u obou moderátorů, tedy že jde především o snahu dát všem hostům co nejvíce prostoru ve vysílání<sup>179</sup>, lze označit za zavádějící či jasně nepravdivou. Jelikož pět kandidátů figurujících v první debatě od 17 hodin mělo znatelně méně času

---

<sup>177</sup> *Předvolební debata favoritů.* TNCZ. 12. 1. 2023. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/484059-nejdulezitejsi-predvolebni-debaty-uz-dnes-na-tv-nova-to-nejzasadnejsi-sledujeme-on-line>, 00:01:10.

<sup>178</sup> Tamtéž, 00:41:10 a 01:20:00.

<sup>179</sup> *První debata.* Online. TNCZ. Praha: TV Nova. 12. 1. 2022. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/484260-prezidentske-debaty-tv-nova-oslovily-temer-tri-a-pul-milionu-lidi>. Například moderátorka v první debatě v čase 00:10:50.



k sebezprezentaci, než tomu bylo u tří favorizovaných kandidátů, kteří se účastnili debaty od 20 hodin, jejíž stopáž byla také o 22 minut delší.<sup>180</sup> Nejenže účastníci první debaty měli méně času pro oslovení diváků, ale zároveň tato debata byla vysílána v dřívějším, a tedy méně atraktivním vysílacím čase, což opět tyto kandidáty na prezidenta stavělo do pozice, ve které měli výrazně menší šanci oslovit voliče. Ostatně to také dokládají výsledky sledovanosti, kdy debatu s pěti hosty sledovalo alespoň tři minuty v kuse téměř 1,4 milionu diváků starších 4 let, zatímco tu pozdější přes 3 miliony.<sup>181</sup> Stejný způsob dramaturgie bychom sice vyzorovali i v zahraničních politických debatách, avšak nelze poté tvrdit, že kandidáti měli stejný prostor pro vyjádření svých postojů.

Dalším faktorem, který silně ovlivnil debatu od 20 hodin na Nově, byla přítomnost Andreje Babiše, a především jeho způsob komunikace. Moderátor ho mnohdy nedokázal dostatečně, natož včasné usměrnit. To bylo patrné převážně v první části, ve které moderátor svým příliš vstřícným, až bázlivým přístupem nechal Babiše mluvit na úkor jeho protikandidátů, což vedlo k časovému rozdílu v promluvách jednotlivých diskutujících. Celkově však měl moderátorův přístup k neukázněnosti hosta vzestupnou tendenci, kdy v první půlhodině reagoval na Babišovi dlouhé promluvy stylem: „Já vás opravdu nerad přerušuju. Já jsem se chtěl zeptat, abyste reagoval na to, co říkala paní Nerudová.“<sup>182</sup> ; „Znovu opakuji, já vám nechci skákat do řeči, ale abychom dneska dodrželi nějaký čas.“<sup>183</sup> Větší jistota pak byla přítomna v moderátorově výrocích s přibývajícím časem: „Pane Babiši já jsem svůj slib dodržel, ten čas jste dostal, ale skutečně ten čas je měřen.“<sup>184</sup> Podobná situace následovala úplně na konci první vysílací hodiny, kdy se Babiš po dlouhém monologu znovu hlásil o slovo: „Můžu jednu větu?“<sup>185</sup> Načež moderátor důrazně odvětil: „Ne, ne, pane Babiši.“<sup>186</sup>

---

<sup>180</sup> *První debata*. Online. TNCZ. Praha: TV Nova. 12. 1. 2022. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/484260-prezidentske-debaty-tv-nova-oslovily-temer-tri-a-pul-milionu-lidi>. Stopáž první debaty činila téměř devadesát minut (01:29:35). Pozdější debata byla o více jak dvacet minut delší (01:51:25).

<sup>181</sup> *Prezidentské debaty TV Nova oslovily téměř tři a půl milionu lidí*. Online. TNCZ. Praha: TV Nova. 12. 1. 2022. Dostupné z: [https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/484260-prezidentske-debaty-tv-nova-oslovily-temer-tri-a-pul-milionu-lidi?campaignsrc=tn\\_clipboard](https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/484260-prezidentske-debaty-tv-nova-oslovily-temer-tri-a-pul-milionu-lidi?campaignsrc=tn_clipboard).

<sup>182</sup> *Předvolební debata favoritů*. TNCZ. 12. 1. 2023. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/484059-nejdulezitejsi-predvolebni-debaty-uz-dnes-na-tv-nova-to-nejzasadnejsi-sledujeme-on-line>, 00:24:28.

<sup>183</sup> Tamtéž, 00:28:56.

<sup>184</sup> Tamtéž, 00:57:53.

<sup>185</sup> Tamtéž, 00:59:11.

<sup>186</sup> Tamtéž, 00:59:19.

Za nevyhovující také považují moderátorovu rezignaci na korekci nepravdivých výroků kandidátů, ke které se moderátor odhodlal pouze jednou.<sup>187</sup> V momentech, kdy to však bylo nejvíce potřeba, jako tomu bylo ke konci první půlhodiny, nechal gradovat celou diskusi plnou nepravd, kde mimo jiné mohl uvést na pravou míru způsob volby předsedy generálního výboru NATO. Namísto toho interpretoval a opakoval výroky jednotlivých hostů: „Takže možná určitý nevděk?“<sup>188</sup> Nebo jako tomu bylo v následující situaci: „Reagujte, kde jste byl od roku 2018. Co jste dělal?“<sup>189</sup> Poté, co se dostal ke slovu opět Babiš, tak se ho moderátor pokusil neúspěšně celkem čtyřikrát zastavit, což se mu nepodařilo a roztržku ukončila až Nerudová s prosbou na své protikandidáty, zda by na sebe mohli přestat útočit a soustředit se na to, co mohou divákům a celé zemi nabídnout:

RK: a teď bude reagovat pan generál jáh: jestli jsem to pochopil správně t: to co chtěl vyjádřit pan babiš tak ((hluboký nádech)) byste vlastně měl být vděčný:: částečně panu zemanovi za to: kam ste se [posunul]

AB:

[a sobotkově] [vládě hh: stropnickému. my jsme všichni lobovali za pana generá:la]

RK: [a sobotkově vládě jíž: by] pan babiš součástí jako ministr hh ministr financí.]

[takže možná: určitý nevděk?]

PP: [já jsem mimořádně vděčný] za lobování ale eh: pokud by: eh v tajné volbě a já bych rád připomněl že předseda vojenského výboru není jmenován na základě nějakého lobování ale aleh na základě tajného hlasování třiceti suverénních zemí. a ten lobbying samozřejmě probíhal i za moje protikandidáty,<sup>190</sup> ((následuje dlouhá pasáž replik mezi hosty ústící v přerušení od nerudové))

DN: já jsem jenom chtěla eh poprosit oba pány, dívá se na nás asi dva miliony lidí eh: v této zemi. já bych byla ráda kdybychom se tedy: od těch osobních pů:tek dostali k tomu že budeme hovořit o budoucnosti této země, že budeme hovořit o tom co každý z nás této zemi nabízíme, tak aby si každý z voličů mohl vybrat koho budeme volit.<sup>191</sup>

---

<sup>187</sup> *Předvolební debata favoritů.* TNCZ. 12. 1. 2023. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/484059-nejdulezitejsi-predvolebni-debaty-uz-dnes-na-tv-nova-to-nejzasadnejsi-sledujeme-on-line>, 01:27:00.

<sup>188</sup> Tamtéž, 00:27:27.

<sup>189</sup> Tamtéž, 00:29:02.

<sup>190</sup> Tamtéž, 00:27:10-00:27:46.

<sup>191</sup> Tamtéž, 00:31:00.

Předešlý segment tak kromě vyostřující se atmosféry dobře vykresluje, jak mírně, nesměle a nedostatečně se snažil moderátor o korekci debaty svými slovy. Zároveň však rozumím, že se televize snažila o určitou míru infotainmentu,<sup>192</sup> aby přilákala co nejvíc diváků k televizním obrazovkám. To se bezpochyby povedlo, jelikož debata měla nejvyšší sledovanost pravděpodobně i díky Babišově přítomnosti, způsobu dramaturgie, a možná tedy i několika odlehčeným prvkům, jako byly otázky od dětí. Přes snahu o maximalizaci sledovanosti však moderátor neměl přestat uvádět na pravou míru výroky jednotlivých účastníků. To totiž do značné míry debatu deformovalo.

Ona popisovaná nesmělost moderátora při usměrňování diskutujících byla zřetelná i na předcházející situaci, kdy moderátor poukazoval na nezkušenost Nerudové s řešením krizových situací. Babiš následně stočil debatu k tomu, jaké jeho vláda zaznamenala úspěchy, přičemž Babišův proslov se moderátorovi podařilo zastavit až po nesmělém přerušení se slovy: „Já vás opravdu nerad přerušuju, aby to nevypadalo, že vám nechci dát prostor...“<sup>193</sup> Zároveň je na daném segmentu dobře zřetelná Babišova neukázněnost.

RK: pan babiš: bude reagovat.

AB: tak za naší vlády samozřejmě jsme řešili další: eh krize, pokud to tak můžu nazvat. eh: evakuace našich spoluobčanů z afganistánu. já osobně jako předseda bezpečnostní rady stá:tu jsem zavelel, aby okamžitě naše ér:busy vzlétly i když armáda říkala že nemá slot? A já jsem říkal né: vy ten slot dostanete po cestě a přistanete buď v baku nebo v kábulu. a byli jsme nejlepší:: naši vojáci byli nejlepší. byli příkladem všech o:statních. další věc tornádo, ano. okamžitě jsem šel na místo řešili jsme to. vrbětice, vyhostili jsme nej:větší počet

[ruských diplomatů? takže to byly, to byly všechny krize.]

RK: [já se, já vás opravdu, já vás opravdu nerad přerušuju,] aby to nevypadalo, že vám nechci dát prostor.<sup>194</sup>

Výkon moderátora byl podle mého názoru celkově velice rozpačitý, jelikož v mnoha situacích volil nevhodné poznámky i přístup k hostům. Dobře to demonstruje výrok: „Pane

---

<sup>192</sup> Jedná se o složení anglických slov information (informace) a entertainment (zábava), tedy snaha televize o to vyvolat emoce či pobavit.

<sup>193</sup> *Předvolební debata favoritů.* TNCZ. 12. 1. 2023. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/484059-nejdulezitejsi-predvolebni-debaty-uz-dnes-na-tv-nova-to-nejzasadnejsi-sledujeme-on-line>, 00:24:29.

<sup>194</sup> Tamtéž, 00:23:43-00:24:33.

Babiši, teď už ale opravdu zlobíte,<sup>195</sup> jelikož v momentě, kdy moderátor začal konečně volit razantnější přístup k narušování chodu diskuse, tak naprosto nepochopitelně přešel spíše k žertovnému tónu, jenž vedl ke ztrátě kontroly nad debatou už v první půlhodině. Naopak později, kdy Babišovi správně nebyl dán prostor kvůli snaze režie dohnat časovou ztrátu zbylých kandidátů, moderátor zbytečně komentoval Babišovu výjimečnou ukázněnost výsměšným tónem: „Pan Babiš teď dlouho nemluvil, trpělivě to vydržel.“<sup>196</sup> Nejistota a nezkušenost z moderátorových slov byla znatelná i v následujícím segmentu, kdy Pavel sarkasticky věnoval „svůj“ čas Babišovi, který to ironicky a s úsměvem přijal, zatímco se moderátor snažil zmateně porozumět nastalé situaci, načež raději přešel k dalšímu tematickému bloku:

RK: o:pět máme příležitost:: zkontrolovat jak který kandidát naší: diskuze využil čas: eh. vede eh andrej babiš, více než jedna dvacet minut. danuše nerudová téměř sedmnáct minut. a petr pavel téměř (. ) eh pardón téměř devatenáct minut danuše nerudová téměř devatenáct minut. ah petr pavel šestnáct minut padesát sekund (to) pořád nám trochu ehh zaostáváte ve využí:vání času ale pokusíme se to [dorovnat.]

PP:

[já je pak] věnuji andreji babišovi ty minuty.

RK: eh, ((zmatený smích)) to je velkorysé gesto, nebo je to, nebo je to škodolibost?

AB: moc děkuju: moc děkuju: panu pavlovi.<sup>197</sup>

Výjimečně pak volil ironii i sám moderátor například vůči Nerudové: „Řekla jste to pěkně, ale co si pod tím máme představit.“<sup>198</sup> Moderátor dále jistě chyboval i ve způsobu oslovování svých hostů. Zatímco Petra Pavla několikrát tituloval jako generála, zbylé kandidáty oslovoval pouze příjmením. Na rozdílný přístup k hostům moderátora patrně neupozornila ani režie, jelikož stejného oslovování Pavla se dopouštěl jak na začátku: „Pan generál chce

---

<sup>195</sup> *Předvolební debata favoritů.* TNCZ. 12. 1. 2023. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/484059-nejdulezitejsi-predvolebni-debaty-uz-dnes-na-tv-nova-to-nejzasadnejsi-sledujeme-on-line>, 00:53:04.

<sup>196</sup> Tamtéž, 00:48:10.

<sup>197</sup> Tamtéž, 01:27:25-01:28:01.

<sup>198</sup> Tamtéž, 00:47:53.

reagovat,<sup>199</sup> tak v polovině debaty: „Paní Nerudová i pan generál chtějí reagovat.“<sup>200</sup> Stejně tak v její druhé části: „Pan generál velice stručně a pak pan Babiš dostane určitě prostor.“<sup>201</sup> Problém vidím hlavně v tom, že toto oslovení Petr Pavel používal na billboardech v průběhu celé kampaně z důvodu, že s sebou může přinášet pozitivní emoce vůči jmenovanému, jako je například obdiv či úcta tkvící v autoritě onoho titulu, což může znevýhodňovat zbylé kandidáty v očích diváků.

Důležitou roli v debatě sehrál způsob, jakým kandidáti nakládali s časem a časovými limity. I přes značnou benevolentnost pro obšírné rozmlouvání jednoho z kandidátů především v první polovině debaty moderátor opakovaně připomněl, že se snaží o rovnoměrné udělování prostoru všem třem hostům: „Ale dostal jsem také informaci a varování od režie, že méně času teď využívá pan generál, takže pak budete mít o trochu více prostoru.“<sup>202</sup> Celkově nejdéle z hostů mluvil Andrej Babiš, konkrétně 25 minut a 18 sekund. Nejméně času promlouval Petr Pavel s 20 minutami a 45 vteřinami. Více než čtyřminutový rozdíl mezi nejdéle a nejméně hovořícími hosty byl způsoben především specifickým stylem komunikace Andreje Babiše, který byl dobře patrný na posledním dotazu moderátora, kdy měli kandidáti odpovídat jednoslovně. Babiš dotaz špatně pochopil a odpovídal víceslovně, načež mu moderátor musel připomenout, že má použít pouze tři slova.<sup>203</sup>

PP: zkušenost (.) klid, odpovědnost.

RK: dě:kuji, pan babiš:

AB: mám rád: lidi budu jim pomáhat, [(soci-)]

RK: [tři slova?] pane pane babiši

AB: tak já: se omlouvám.

RK: tři? slova, tři slova.

---

<sup>199</sup> *Předvolební debata favoritů.* TNCZ. 12. 1. 2023. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/484059-nejdulezitejsi-predvolebni-debaty-uz-dnes-na-tv-nova-to-nejzasadnejsi-sledujeme-on-line>, 00:17:50.

<sup>200</sup> Tamtéž, 00:49:50.

<sup>201</sup> Tamtéž, 01:23:14.

<sup>202</sup> Tamtéž, 00:57:15.

<sup>203</sup> Tamtéž, 01:49:20.

Výmluvnost Babišova projevu je také patrná například na jedné minutě, kterou měli kandidáti na zodpovězení otázky, jak by reprezentovali Českou republiku v zahraničí. Babiš, nestihl odpovědět v časovém limitu, zatímco Nerudové stačilo padesát vteřin na odpověď a Pavlovi dokonce čtyřicet pět.<sup>205</sup> Zmiňovaná Babišova nedisciplinovanost navyšovala jeho promluvy především při konfrontacích s moderátorem, se kterým se pravidelně přetahoval o slovo. Jako například v případě, kdy se snažil přes minutu celkem pětkrát od moderátora získat slovo.<sup>206</sup> To, že Pavel hovořil vždy nejúsporněji, komentoval i on sám slovy: „Mnohomluvnost ještě neznamena, že člověk říká něco podstatného.“<sup>207</sup> ; „Já teď budu opět málomluvný.“<sup>208</sup> Proto nelze více než čtyřminutový časový rozdíl mezi kandidáty vyčítat moderátorovi ani režii, jelikož se prokazatelně snažili o vyrovnání rozdílu. Vynaložené úsilí na vyrovnání časového rozdílu mezi hosty ze strany dramaturgie i moderátora je chvályhodné, na druhou stranu v debatě bylo vidět, že se jednalo spíše o mechanické, málo vypovídající zobrazování rozdílu promluv bez větší snahy o systematictější přístup od začátku debaty. Kdyby byl moderátor schopen přerušovat Babiše a udělovat slovo řádně, nebylo by nutné každou půl hodinu zobrazovat stopáž promluv, která pro debatu nemá hlubší hodnotu.

Zároveň nemohu opomenout, že se moderátor dopustil několika sugestivních dotazů, jako například, když se tázal Pavla, zda pro něj jako pro prezidentského kandidáta není handicapem nejistota v ekonomických otázkách.<sup>209</sup> Za problematický považuji i hodnotový test, kdy na obrazovku ve studiu bylo promítnuto několik hodnot (svoboda, prosperita, rovnost)<sup>210</sup> a úkolem diskutujících bylo napsat tři pro ně nejpodstatnější hodnoty a následně přidat vlastní komentář. Všichni tři kandidáti stavěli svobodu jako nejhodnotnější při své volbě. Volba kandidátů mohla být do jisté míry ovlivněna sugescí ze strany režie, jelikož to

---

<sup>204</sup> *Předvolební debata favoritů.* TNCZ. 12. 1. 2023. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/484059-nejdulezitejsi-predvolebni-debaty-uz-dnes-na-tv-nova-to-nejzasadnejsi-sledujeme-on-line>, 01:49:15-01:49:31.

<sup>205</sup> Tamtéž, 01:13:16-01:16:30.

<sup>206</sup> Tamtéž, 00:51:50-00:53:10.

<sup>207</sup> Tamtéž, 00:59:37.

<sup>208</sup> Tamtéž, 01:00:24.

<sup>209</sup> Tamtéž, 01:07:33.

<sup>210</sup> Tamtéž, 00:33:37. Dalšími hodnotami v pořadí byli řád a pořádek, rovnost, Evropa, solidarita, Green Deal, tradice, právo a spravedlnost, bezpečnost.

byla právě svoboda s prosperitou, které byly nejuvýše postavené v onom žebříčku hodnot. To ostatně potvrzují i pozdější slova moderátora: „Já se přiznám, že nám nejvíce šlo o slovo svoboda. Zajímalo nás, jak vysoko ji máte v hodnotovém žebříčku.“<sup>211</sup>

Nešikovně si pak počínala i dramaturgie na závěr celého pořadu, kdy moderátor měl přečíst celkovou stopáž promluv hostů, avšak do očí mu pravděpodobně svítil reflektor, nebo měl čtecí zařízení příliš daleko, případně mohl být čas promítnutý malými čísly, a tak moderátor mhouřil očima a nedokázal čas přesně přečíst: „Andrej Babiš téměř dvacet čtyři minut, dvacet, přes dvacet čtyři minut.“<sup>212</sup>

### 11.1.2 Sumarizace

Rozdělení osmi kandidátů do dvou debat sice nebylo vyjádřením porušení principu nestrannosti, avšak způsob, jakým se televize snažila vysvětlit dané podmínky považují za nepřesvědčivý, navzdory tomu, že takové rozčlenění kandidátů bývá běžnou praxí i v jiných zemích. Zřetelná byla v debatě snaha o udělení stejného času pro promluvy všem kandidátům, kdy se stopky s časem objevovaly opakovaně na obrazovce, byť se ne vždy dařilo čas dodržovat. Na základě disproporce ve výpovědích hostů pak moderátor uděloval přednostně slovo nejméně hovořícím kandidátům. Téměř čtyřminutový rozdíl v promluvách mezi kandidáty byl převážně způsoben stylem komunikace jednotlivých kandidátů a nelze ho klást za vinu pouze moderátorovi.

Debata se odehrála v adekvátně osvětleném studiu s dostatečně dobrou slyšitelností, což je zřetelné mimo jiné na tom, že se za dvě hodiny trvající debatu ani jeden z hostů nedoptával na položené otázky. Rozmístění hostů ve studiu spolu s pořadím, ve kterém hostům byly pokládány otázky, reflektovalo „abecední“ rozdělení, tak aby nikdo z hostů nebyl zvýhodněn. Debatu srážel především moderátorův benevolentní přístup k hostům a zejména k Andreji Babišovi, kterého nechával mluvit na úkor ostatních a nedokázal ho řádně usměrnit. Slabost moderátora se ukázala také u rezignace na rozporování jasně nepravdivých výroků hostů, ke kterému se odhodlal v ojedinělých případech. Hostům tak procházelo bez povšimnutí téměř cokoliv a moderátor se nesnažil dementovat ani nejkřiklavější případy.

---

<sup>211</sup> *Předvolební debata favoritů.* TNCZ. 12. 1. 2023. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/484059-nejdulezitejsi-predvolebni-debaty-uz-dnes-na-tv-nova-to-nejzasadnejsi-sledujeme-on-line>, 00:37:30.

<sup>212</sup> Tamtéž, 01:47:55.

Nedostatečná asertivita mimo jiné vedla k eskalaci situace v první půlhodině debaty, kdy moderátorovu roli musela zastoupit přítomná kandidátka a požadavkem na věcnou diskusi umožnila posun debaty k dalšímu segmentu.

Ještě více pak moderátor ztrácel svou pozici, když místo korekce diskuse opakoval tvrzení hostů a podával je jako otázky ostatním. Ráznost a důslednost, kterou například měla moderátorka debat na Primě, Korantengovi zcela chyběla. Zároveň mnohdy volil naprosto nevhodné, místy ironické poznámky a špatně se orientoval v diskusi mezi hosty, což bylo zřejmé zejména v momentě, kdy Pavel chtěl věnovat vlastní prostor Babišovi. Daný výrok Koranteng jako jediný nepochopil a poráženecky přistoupil k dalšímu segmentu. Moderátor nejvíce chyboval v případech oslovení kandidátů, kdy Pavla oslovoval jako generála Pavla, což ho mohlo v očích diváků zvýhodňovat oproti zbylým kandidátům. Okrajově se pak moderátor dopustil také několika sugestivních dotazů. Obraz debaty byl diktován především moderátorovou přílišnou benevolentností vůči hostům, která nejvíce poškodila chod debaty v poskytnutí většího prostoru jednomu kandidátovi a menšímu zbylým hostům. Celkově však bylo pojetí debaty z dramaturgického hlediska a tematického složení otázek v pořádku a nedošlo tak i přes četné nedostatky z moderátorovy strany k porušení principu nestrannosti.

## **11.2 Průběh debaty 26. ledna 2023 ve 20:00**

V úvodu poslední prezidentské debaty dal Koranteng slovo Petru Pavlovi, který si vyžádal prostor pro okomentování událostí předcházejících debatě, kdy skupina hackerů zkopírovala webové stránky Pavla a umístila na ně oznámení o jeho smrti.<sup>213</sup> Následně vyzval ke zklidnění agresivní rétoriky v kampani, kterou provázela mimo jiné vystřelená nábojnice nebo výhružné anonymní dopisy. Babiš reagoval podobně: „Já samozřejmě jsem toto hned odsoudil, takže já vyzývám znovu všechny, aby přestali s těmito útoky, je to skutečně velice nepříjemné a chápu pana Pavla, toto prohlášení a já jsem ho taky okamžitě na Twitteru<sup>214</sup>

---

<sup>213</sup> *Předvolební prezidentská debata: Pavel vs. Babiš*. TNCZ. Online. Praha: TV Nova, 26. 1. 2023. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/video/8856-cesta-na-hrad/349232-pavel-vs-babis-predvolebni-prezidentska-debata-tv-nova-bez-znakoveho-jazyka>, 00:00:48.

<sup>214</sup> Dnes sociální síť X.



odsoudil.<sup>215</sup> Celá televizní debata se následně vedla v duchu o poznání smířlivějším než ta před prvním kolem. Na vyhocenost kampaně mezi kandidáty upozornil i sám moderátor, který debatu stočil k výrokům obou hostů z minulosti, ve kterých zmiňovali, že se stát prezidentem nechtějí a ke kterým se také měli vyjádřit. Poté režie na obrazovku ve studiu promítla společné charakteristiky a specifické zájmy obou hostů.

V segmentu věnujícím se tíživé ekonomické situaci režie nejprve promítla reportáž, ve které na otázky ohledně inflace odpovídali renomovaní ekonomové, poté v televizní anketě občané popisovali, jakým způsobem s inflací bojují oni. Moderátor tak pokládal dotazy týkající se návrhu Národní ekonomické rady vlády<sup>216</sup> na oživení ekonomiky typu zkrácení rodičovského příspěvku nebo zvýšení daně z nemovitosti. Reportáž s klíčovými okamžiky novodobé historie a reakcí hostů na ně předznamenávala otázky na téma využití prezidentského veta při rozhodování o kontroverzních otázkách typu legalizace měkkých drog nebo práv stejnopohlavních párů, kdy se hosté opět většinou shodovali ve svých výpovědích. Výjimku tvořila kupříkladu otázka eutanazie, kdy Pavel byl spíše pro její zavedení, zatímco Babiš by daný zákon vetoval.

Následoval úsek, ve kterém kandidáti odpovídali na dotazy čtyř českých novinářů. Při první otázce z úst Lenky Zlámalové z deníku *Echo24* se oba hosté shodli na neschopnosti České národní banky v boji s inflací. Dotaz politického komentátora z podcastu *Kecy a politika* Bohumila Pečinky, zda jsou oba kandidáti ochotni akceptovat to, že hlavním heslem českého prezidenta je reprezentovat a sjednocovat, reflektovali, že by výrazně nevybočovali z linie vymezené Ústavou. Hosté si pak nerozuměli v reakci na dotaz redaktora *DVTV* Martina Veselovského: „Co byste řekli svému synovi, kdyby se rozhodl jít jako voják se zbraní v ruce bránit jednoho z našich spojenců?“ Zatímco Babiš se z odpovědi na otázku vykroutil opětovnou kritikou strašení Ruskem a třetí světovou válkou, Pavel by byl v takové situaci

---

<sup>215</sup> *Předvolební prezidentská debata: Pavel vs. Babiš*. TNCZ. 26. 1. 2023. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/video/8856-cesta-na-hrad/349232-pavel-vs-babis-predvolebni-prezidentska-debata-tv-nova-bez-znakoveho-jazyka>, 00:02:27.

<sup>216</sup> Neboli NERV je skupina odborníků, jejímž úkolem je poskytovat ekonomickou podporu vládě v procesu tvorby ekonomických politik a rozhodování ve věcech hospodářské strategie. NERV tedy funguje jako poradní orgán, jehož hlavním cílem je přinášet analýzy, návrhy a doporučení týkající se makroekonomické stability, konkurenceschopnosti, investic, inovací a dalších klíčových ekonomických oblastí.

na syna hrdý: „Protože chlap dělá to, co je správný.“<sup>217</sup> Kandidáti si pak opět rozuměli v otázce novináře Jindřicha Šídla ohledně dodávání zbraní na Ukrajinu, v nichž by pokračovali: „Myslíte si, že by Západ měl i nadále dodávat zbraně na Ukrajinu a mělo by se na tom Česko podílet?“<sup>218</sup> Poslední slovo patřilo oběma manželkám kandidátů, které měly možnost prezentovat svůj vzkaz voličům. Zatímco Pavlová vyjadřovala obtíž s vystupováním v médiích, připomněla slova české hymny a poprosila diváky o to, aby přišli k volbám, Babišová vykreslila několik důvodů, proč by měli diváci volit jejího manžela.

### 11.2.1 Analýza

Debata opět proběhla ve zpravodajském studiu televize v minimalistickém pojetí. Naproti sobě u pultů stanuli Petr Pavel a Andrej Babiš. Celá expozice působila velice jednoduše, jelikož studiu dominovaly státní barvy a kromě obrazovky, stolků a přítomných hostů se v něm nic jiného nenacházelo. Pozornost tak divák mohl upírat pouze k samotným kandidátům. To že debata probíhala v mnohem klidnější atmosféře než ta před prvním kolem ostatně potvrdil i moderátor na konci pořadu slovy: „Musím říci, alespoň za sebe, že dnešní debata proběhla velmi, velmi střízlivým tónem.“<sup>219</sup> Je možné, že roli sehrála únava obou kandidátů z několikaměsíční kampaně. Pravděpodobně byli také oba kandidáti svými volebními štáby upozorněni, že klidnější a důstojnější vystupování je voliči lépe přijímáno, na rozdíl od jednání obou kandidátů v debatách před prvním kolem. Je třeba zmínit, že sami hosté byli vůči sobě mnohem korektnější a ve značné části otázek moderátora si notovali. Oba například podobně kritizovali Českou národní banku:

LZ:<sup>220</sup> =jste přesvědčeni o tom, že česká národní banka plní svoji roli strážce cenové stability, když odmítá zvyšovat úroky: a bojovat tak proti zdražová:ní?

PP: tak otázkuh: ste slyšeli oba, rozuměli ste. pane pavle?

PP: no především eh c- centrální banka tu h: šanci rychle reagovat na výrazný růst inflace už promarnila takže eh: sice by ještě mohlo eh pomoci mírné zvýšení eh úrokových sazeb, ale v tuto dobu už nebude mít zásadní vliv na rychlé snížení inflace takže eh t- ten liknavý přístup který bohužel byl

---

<sup>217</sup> *Předvolební prezidentská debata: Pavel vs. Babiš*. TNCZ. 26. 1. 2023. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/video/8856-cesta-na-hrad/349232-pavel-vs-babis-predvolebni-prezidentska-debata-tv-nova-bez-znakoveho-jazyka>, 01:23:50.

<sup>218</sup> Tamtéž, 01:25:20.

<sup>219</sup> Tamtéž, 01:31:29.

<sup>220</sup> Lenka Zlámalová z deníku Echo24.

v rozporu s doporučeními nejenom odborníků české národní banky ale i evropské centrální banky i evropské investičních bank, tak nebylo vyslyšeno a velice pravděpodobně nás čeká delší období vyšší inflace.

RK: pane babiši?

AB: prosím vás česká národní banka totálně selhala. zničila hypoteční trh. propad osmdesát čtyři procent meziročně, takže mladé rodiny si můžou nechat zdát o bytě. <česká národní banka si myslí že porazí ropný kartel? šejky? neporazí. ani emisní povolenky ani lipskou burzu> ani ceny plynu. je to nesmysl poškodili zásadně všechny firmy,<sup>221</sup>

Stejně odpovídali oba hosté například i na kritiku jejich komunistické minulosti od Michaela Kocába: „Shodnu se s Andrejem Babišem, že ani moje posty před listopadem 1989 nebyly nijak lukrativní“<sup>222</sup> uvedl Pavel. Také měli stejný přístup k většině prezidentských pravomocí, jmenování soudců,<sup>223</sup> nevybočování z linie vymezené Ústavou,<sup>224</sup> a v pokračování dodávek zbraní na Ukrajinu.<sup>225</sup>

Na výše popsaném je také jasné, že režie nepokládala tolik konfrontačních dotazů, jako v předcházející debatě konané před prvním kolem, kdy Babiš čelil převážně dotazům na chaotické období v čele země během koronavirové pandemie a Pavel opakovaně musel obhajovat své působení ve strukturách KSČ. Hosté byli v této debatě postaveni převážně před stejně položené dotazy, kde se podobné odpovědi od prezidentských kandidátů očekávají: „Pánové, jmenovali byste trestně stíhaného ministra, pokud ho navrhne premiér?“<sup>226</sup> ; „Pánové, sněmovna opět hlasovala o vyslovení nedůvěry vládě, jak byste postupovali, jako prezident, pokud by vláda ztratila důvěru ve sněmovně?“<sup>227</sup> Analogicky stavěné dotazy vedly k vzájemnému přiblížení se kandidátů a lze je považovat za vyváženější.

Samotná režie také přispěla k odlehčenější atmosféře hned první reportáží, ve které srovnávala společné vlastnosti a zájmy obou hostů, kdy v tabulce s portréty obou kandidátů

---

<sup>221</sup> *Předvolební prezidentská debata: Pavel vs. Babiš.* TNCZ. 26. 1. 2023. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/video/8856-cesta-na-hrad/349232-pavel-vs-babis-predvolebni-prezidentska-debata-tv-nova-bez-znakoveho-jazyka>, 01:12:16-01:13:35.

<sup>222</sup> Tamtéž, 00:13:48.

<sup>223</sup> Tamtéž, 00:16:00.

<sup>224</sup> Tamtéž, 01:18:15.

<sup>225</sup> Tamtéž, 01:25:20.

<sup>226</sup> Tamtéž, 00:17:38.

<sup>227</sup> Tamtéž, 00:33:20.

diváci mohli vidět, že se jedná o šedesátníky, že jsou oba podruhé ženatí, podobně vysocí a tak dále.<sup>228</sup> Zábavnější formu také režie volila v jednom z posledních vstupů: „Tak teď se pánové pokusíme nahlédnout do vaší duše a do vašeho srdce, budou to otázky lehce intimní.“<sup>229</sup> Hosté byli tázáni na knihu, která nejvíce formovala jejich osobnost nebo co by nechtěli, aby dělaly jejich děti. Celkově tak v debatě nebylo příliš třecích ploch a možností pro případné konflikty. O poznání disciplinovaněji oproti předcházející debatě se choval Andrej Babiš, což bylo mimo jiné patrné v momentě, kdy okamžitě uposlechl moderátorovu výzvu, aby Pavla nepřerušoval:<sup>230</sup>

PP: tady je potřeba říci že eh: inflace je řekněme z poloviny z poloviny eh: způsobena vnějšími vlivy, ale ta druhá polovina eh je způsobená, způsobena eheh nezodpovědnou eheh [rozpočtovou politikou.]

AB: [ne, neříkejte to- to] vás naučili [toto říká: fiala to je nesmysl. pane pavle prosimvás:]

PP: [ne ne né. ne je to j- to je to. neříká to neříká to] vláda já jsem to konzultoval s ekonomy. [a na tom na tom-]

AB: [já:sné nezávislými.]

RK: neská::kejte panu pavlovi do řeči.

PP: na tomto, na tomto se shodnou, že skutečně eh je- jednou: z velkých z velkých příčin současné vysoké inflace je zadlužení. a je také to že lidé po covidu začali velice intenzivně utrácet peníze které si naspořili, na základě toho, že jim byli dávány plošně velice štedré štedré přídavky.<sup>231</sup>

Babiš se také omluvil za svou odpověď, kdy špatně porozuměl výroku svého protikandidáta.<sup>232</sup> Nespornou roli ve velmi podobné připravenosti a disciplinovanosti kandidátů sehráli patrně marketingové týmy, které pečlivěji připravovaly oba přítomné hosty na televizní debatu.

Celou debatu lépe zvládl i moderátor Reynolds Koranteng, který dokázal vysvětlit určité kroky režie během diskuse, jako v momentě, kdy se jeden z hostů vymezil proti výroku Michaela Kocába o komunistické minulosti kandidátů, moderátor okamžitě dovysvětlil:

---

<sup>228</sup> *Předvolební prezidentská debata: Pavel vs. Babiš*. TNCZ. 26. 1. 2023. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/video/8856-cesta-na-hrad/349232-pavel-vs-babis-predvolebni-prezidentska-debata-tv-nova-bez-znakoveho-jazyka>, 00:08:45.

<sup>229</sup> Tamtéž, 01:26:33.

<sup>230</sup> Tamtéž, 01:16:36.

<sup>231</sup> Tamtéž, 01:16:14-01:16:58.

<sup>232</sup> Tamtéž, 01:05:47.

„My jsme tak, pane Pavle, ani nevybírali jméno, jako jsme vybírali názor a ten názor není ojedinelý, jeden z vás bude prezident a bude se jistě s takovými názory střetávat.“<sup>233</sup> Odůvodnit dokázal také výtku druhého hosta, který se zaměřil na míru položených hypotetických otázek: „Problém je, že vy jste stále v nějakých hypotetických situacích.“<sup>234</sup> Načež moderátor hájil formulaci dotazů slovy: „Jsem v hypotetických situacích, protože vy dva jste potencionální prezidenti, a až tím prezidentem budete, tak ta situace taky bude vypadat jiným způsobem.“<sup>235</sup>

Kromě výše zmíněného moderátor zvládl korigovat debatu a posouvat ji kupředu, jako při diskusi o udělování abolic. Babiš se v ní totiž přeslechl a v domnění, že Pavel naznačil, že by čeští vojáci bojovali na Ukrajině, řekl, že nesouhlasí s vysláním českých vojáků na Ukrajinu. Moderátor následně správně upozornil, že se Babiš musel přeslechnout.

PP: =já to považuji v: v tomto konkrétním případě za správné protože eh: pokud už nemůžeme pomoci ukrajině eh organizovaně naší armádou a sou tam objektivní důvody protože, vstupem jednoho státu nato do války s ruskem by to byla válka mezi natem a ruskem a všichni si uvědomují: jakou katastrofu by to znamenalo. tak bychom eh aspoň měli umožnit našim občanům kteří to považují za správné, kteří se tímto způsobem chtějí eh ehm realizovat v naplnění hodnot kterým věří. a myslím že v této praxi bych pokračoval stejně jako miloš zeman.

RK: pane babiší?

AB: já souhlasím: ale nesouhlasím s tím ((hlasité zakašláni pavla)) eh ehm s tou ukrajina není členem nato. takže to musíme rozlišovat.

RK: já myslím že tady ni- nikdo neřekl že by ukrajina byla člen-.<sup>236</sup>

Na pravou míru uváděl i výroky Pavla, při dotazu na zvyšování daní totiž Pavel uvedl, že je proti, ale zároveň, že je pro snížení sazeb DPH ze tří na dvě: „Bude to jednodušší, transparentnější, což by mělo být naším cílem.“<sup>237</sup> Načež moderátor kontroval: „Občani to zaplatí, u kasy zaplatí vyšší DPH. Vrátí se jim to někde ve státním sektoru.“<sup>238</sup> Pozitivně lze

---

<sup>233</sup> *Předvolební prezidentská debata: Pavel vs. Babiš*. TNCZ. 26. 1. 2023. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/video/8856-cesta-na-hrad/349232-pavel-vs-babis-predvolebni-prezidentska-debata-tv-nova-bez-znakoveho-jazyka>, 00:15:00.

<sup>234</sup> Tamtéž, 00:33:58.

<sup>235</sup> Tamtéž, 00:34:02.

<sup>236</sup> Tamtéž, 01:04:53-01:05:40.

<sup>237</sup> Tamtéž, 00:49:56.

<sup>238</sup> Tamtéž, 00:50:00.

vnímat i situaci, ve které se moderátor nenechal vyvést z míry Babišovým rozhořčením nad slovy náčelníka generálního štábu Karla Řehky a neúnavně přes opakované přerušování vysvětloval pozici generála: „Tady se musíme zastat pana Řehky, on byl dotazován novináři a byly to dotazy, že je potřeba se připravovat na válku velkého rozsahu. Protože je náčelník generálního štábu a musí seznamovat daňové poplatníky s tím, jaké jsou závěry, a já se tady zastávám pana Řehky proto, protože tu není.“<sup>239</sup> Moderátor se i přes rovné podmínky pro sebe prezentaci kandidátů snažil o vyrovnávání času promluv svých hostů, jak je patrné kupříkladu v polovině debaty, poté co Babiš téměř minutu hovoří o tom, jak je proti zvyšování daní. Koranteng tak s otázkou na zvyšování daně z nemovitosti přešel rovnou k Pavlovi: „Pan Babiš by zřejmě byl proti, vy?“<sup>240</sup>

Celkovou časovou stopáž výpovědí kandidátů v této debatě režie neposkytla a nebyla ani potřeba, jelikož většina položených dotazů byla totožná, a tak měli hosté stejný prostor pro sebe prezentaci. I přesto Babišovy výroky celkem zabraly 30 minut a 40 sekund, zatímco u Pavla to bylo o pět minut méně, tedy 25 minut a 18 vteřin. Na první pohled značné rozdíly v promluvách hostů nebyly způsobeny záměrem moderátora o udělení významnějšího prostoru konkrétnímu kandidátovi jako spíše dynamikou celkové debaty, jak vysvětluji níže. Větší časová stopáž promluv Andreje Babiše byla způsobena jak specifickým stylem jeho komunikace, tak jeho nedisciplinovaností. Oboje je dobře znatelné například ke konci pořadu, kdy se moderátor táže hostů, jak by chtěli, aby je jejich děti jednou hodnotily. Zatímco Pavel odpověděl krátce a přímo, Babiš se místo odpovědi rozpovídal o jeho vztahu k dětem:

RK: jak:: chcete aby (..) vás jednou hodnotily vaše děti? možná eh: možná mi to promiňte vašeh: vnoučata pane pavle?

PP: jako člověka, který je něco naučil a choval se k nim férově.

RK: pane babiši?

AB: tak moje děti samozřejmě vědí co dokáže mediální <scéna v české republice takže já eh: si myslím> že máme s nimi velice dobrý vztah. já mám obrovskou radost že například vivien začla

---

<sup>239</sup> *Předvolební prezidentská debata: Pavel vs. Babiš*. TNCZ. 26. 1. 2023. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/video/8856-cesta-na-hrad/349232-pavel-vs-babis-predvolebni-prezidentska-debata-tv-nova-bez-znakoveho-jazyka>, 00:28:05.

<sup>240</sup> Tamtéž, 00:45:12.

pracovat v agrofertu. že ji to baví ah: a že je z toho nadšená. á a jsem rád žeh: <ta firma, kterou jsem založil před 30 lety> i přitahuje moje děti a moji rodinu.<sup>241</sup>

Pavlova časová úspornost také promluvila do celkové stopáže výpovědí a oproti Babišově stylu byla nejvíce znatelná v ekonomických otázkách, jako v případě dotazu ohledně podpory v nezaměstnanosti: „Snížení obecně ne.“<sup>242</sup> To neuniklo ani moderátorovi: „Krátká odpověď.“<sup>243</sup> V podobném duchu a v kontrastu s jinými Babišovými výpověďmi Pavel odpovídal v průběhu celé debaty. Na předcházejícím segmentu je zřetelné, že se moderátor vyvaroval na rozdíl od předešlé debaty nerovného oslovování hostů. Je pravděpodobné, že na to byl upozorněn režii. Pavla už neoslovoval „pane generále,“ ale pouze příjmením: „Pánové, kde podle vás leží východní hranice Ukrajiny, pane Pavle?“<sup>244</sup> ; „Pane Pavle, vy jste prohlásil...“<sup>245</sup>

Za povšimnutí stojí i rétorika obou kandidátů, kteří se už vůči sobě tolik nevymezovali, tak jako tomu bylo v minulé debatě, což do značné míry určovalo její charakter. Babiš v průběhu celé kampaně líčil Pavla jako vládního kandidáta, tentokrát však více vsadil pouze na protivládní výroky: „A hlavně proto, že zkrátka vláda premiéra Fialy s námi nemluví, nemluví, vůbec s námi nemluví.“<sup>246</sup> ; „Tato vláda nemá ráda důchodce,“<sup>247</sup> nebo: „Problém této vlády je, že oni nechápou, že mají příjmy.“<sup>248</sup> Pavel naopak mnohokrát stočil debatu ke kritice stávajícího prezidenta: „Ono je velice těžké dělat soudce, a to i z pozice prezidenta, vidíme to i na Miloši Zemanovi“<sup>249</sup> ; „V historii komunikace mezi vládou a opozicí nebyla úplně nejšťastnější a Miloš Zeman tomu sblížení nebo alespoň hledání společných stanovisek moc nepřispíval.“<sup>250</sup>

V pořadu režie poskytla několik reportáží o ekonomické situaci, inflaci, zájmech obou hostů či o klíčových okamžicích novodobé historie. Kromě reportáží TV Nova nabídla dotazy

---

<sup>241</sup> *Předvolební prezidentská debata: Pavel vs. Babiš.* TNCZ. 26. 1. 2023. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/video/8856-cesta-na-hrad/349232-pavel-vs-babis-predvolebni-prezidentska-debata-tv-nova-bez-znakoveho-jazyka>, 01:29:36-01:30:19.

<sup>242</sup> Tamtéž, 00:42:42.

<sup>243</sup> Tamtéž, 00:42:44.

<sup>244</sup> Tamtéž, 01:04:13.

<sup>245</sup> Tamtéž, 00:21:00.

<sup>246</sup> Tamtéž, 00:34:28.

<sup>247</sup> Tamtéž, 00:39:51.

<sup>248</sup> Tamtéž, 00:44:25.

<sup>249</sup> Tamtéž, 00:20:15.

<sup>250</sup> Tamtéž, 01:19:00.

čtyřech publicistů na oba hosty, přičemž neprozradila klíč pro jejich výběr, pouze je označila za „významné české novináře.“<sup>251</sup> To nepovažuji za dostatečné odůvodnění jejich vystoupení v debatě. Naopak jsem přesvědčen, že by bylo vhodnější se zaměřit na vyváženější obsazení novinářů v diskusi. Nicméně konstatuji, že dotazy směřované k činnosti ČNB, pravomocem prezidenta a na válku na Ukrajině byly položeny s neutrálním vyzněním a oběma kandidátům stejně.

### 11.2.2 Sumarizace

Debatu můžeme označit za relativně objektivní. Minimalistická expozice studia byla vůči oběma kandidátům férová a ani jeden z nich nebyl žádným způsobem v této rovině zvýhodněn. Sám moderátor byl koncentrovanější a sebejistější než v debatě předchozí. Vyvaroval se významnějších chyb a Korantenga ani TV Nova nelze nařknout ze snahy poškodit jednoho z hostů. Přístup moderátora k oběma kandidátům považuji za správný, jelikož jim bylo ve srovnatelné míře umožněno na sebe reagovat. Časová disproporce ve výpovědích hostů nebyla způsobena moderátorem, ten se naopak snažil o vyrovnání dané mezery. Při oslovování hostů moderátor používal správně pouze jejich příjmení a nelze ho tak nařknout z jakéhokoliv pochybení v tomto směru.

Za vhodnou také považuji formu stejně položených dotazů. Zároveň režie poskytla oběma hostům náležitý prostor pro představení se, ti tak mohli v podobně uděleném časovém prostoru prezentovat své argumenty divákům televize. Výrazně méně agresivně oproti předchozím debatám vystupoval Andrej Babiš, který i vůči moderátorovi působil disciplinovaněji, což však nesnižuje Korantengův výkon. Moderátor řádně uděloval slovo a důrazněji vysvětloval dramaturgické kroky televize, což přispělo k lepšímu pochopení snahy o vyváženou debatu. Hosté tak podle mého názoru absolvovali relativně nestrannou diskusi nad věcnými a vhodnými tématy, převážně zaměřenou na výkon prezidentské funkce, což považuji za žádoucí.

---

<sup>251</sup> *Předvolební prezidentská debata: Pavel vs. Babiš.* TNCZ. 26. 1. 2023. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/video/8856-cesta-na-hrad/349232-pavel-vs-babis-predvolebni-prezidentska-debata-tv-nova-bez-znakoveho-jazyka>, 01:11:51.



## **Závěr**

K rozboru a posouzení šesti vybraných debat byla použita metoda konverzační analýzy, jejímž prostřednictvím jsem popsal to, jak pořady proběhly a jakým způsobem utvářely obraz prezidentských kandidátů. Jak a které debaty konkrétně porušovaly požadovanou snahu o objektivní a vyvážené pojetí jsem podrobně rozebral v sumarizaci každé debaty. Všechny debaty vysílané před prezidentskými volbami vykazovaly jisté společné rysy. Nejviditelnějším rysem byla nekritická práce s předvolebními průzkumy, ze kterých televize vycházely. Dramaturgie těchto pořadů tak byla diktována poněkud mechanickým následováním dat analytických společností a na základě nich byla v mnohých debatách určena prostorová hranice přítomným hostům, což se odráželo ve způsobu řízení diskuse moderátory, stejně jako v celkové kompozici jednotlivých pořadů. Divákům byla neustále podsouvána představa o kandidátech, kteří ve volbě mají šanci uspět, a těch, kteří jsou spíše do počtu, což se nutně promítlo nejen do předvolebních debat, ale pravděpodobně i do volebních výsledků jako takových. Je pochopitelné, proč televize z průzkumů vycházejí, nicméně pokud s nimi pracují způsobem, že nefavorizované hosty staví do role diváků, jako tomu bylo na ČT, nebo nedokážou srozumitelně komunikovat menší prostor pro tyto kandidáty, jako v debatách na Nově, pak je na místě se ptát, zda není celá koncepce neadekvátní.

K dramaturgii pořadů televize přistupovaly v mnohých ohledech podobně, ať už se jednalo o snahu, které spočívaly v dramatinizaci potažmo personalizaci politiky pomocí postupů jako účast publika u debat na Primě a debaty před prvním kolem na ČT, nebo použití napínavé hudby v pozadí u debat na Nově a Primě. Případně se u všech provozovatelů jednalo také o časté pokládání konfrontačních dotazů především na minulost kandidátů. Někteří moderátoři pak mnohdy interpretovali výroky hostů tak, že na jejich základě zbylým kandidátům pokládali otázky, jako tomu bylo v debatách před prvním kolem na Nově a ČT. Všechny tyto jevy měly sloužit k větší atraktivitě a zajímavosti pořadů, což patrně splnilo svůj účel; debaty dosahovaly zřejmě i díky těmto prvkům vysoké sledovanosti, na což jsem v průběhu práce odkazoval.

Dalším společným prvkem bylo užití podobných tematických okruhů, na které byli kandidáti dotazováni. Každý moderátor pojal odlišně dvojici debat, které na televizních stanicích vedl.

A byli to právě moderátoři, již byli mnohdy hlavními nositeli porušení principu nestrannosti. V některých momentech byla u moderátora zřetelná jistá předpojatost, jež ústila v hodnocení vystupování hostů a ve zbytečnou útočnost mířenou k vybraným kandidátům, jako tomu bylo na ČT. Jiné debaty poškozovala moderátorova nezkušenost a přílišná vstřícnost vůči hostům, ze kterých vyplývaly kupříkladu chyby v oslovování kandidátů nebo nedostatečná ráznost vůči nedisciplinovaným hostům, jako tomu bylo na televizi Nova. Na Primě pak podle mého názoru moderátorka někdy až příliš často přerušovala hosty v promluvách.

Celkově za nejproblematičtější považuji debaty vysílané Českou televizí, ve kterých byl hlavním nositelem porušení principu nestrannosti právě moderátor a v první debatě také celkové dramaturgické a scénografické pojetí. Naopak za nejvyváženější lze považovat debaty vysílané televizí Prima, ve kterých především moderátorka excelovala ve snaze o nejrovnější přístup ke všem kandidátům. Debaty odvysílané televizí Nova lze sice také označit za relativně dobře zvládnuté po všech důležitých stránkách, avšak moderátorovy četné chyby poškozovaly především debatu před prvním kolem.

V práci neanalyzuji obsahové poselství četných výroků přítomných kandidátů a neposuzuji jejich pravdivost či celkovou správnost prostřednictvím fact-checkingu. Téma však v tomto ohledu považuji za velice vhodné pro zkoumání, jelikož výzkum zaměřený na záměrnou manipulaci, které se někteří hosté dopouštěli, by poskytl nový pohled na jednání politiků ve veřejném prostoru před volbami. Práce podle mého soudu splnila cíl, jenž spočíval v objasnění některých aspektů prezentace pořadů a především toho, jak je vytvářen obraz prezidentských kandidátů v předvolebních debatách, a do jisté míry toho, zda se dařilo vybraným televizím dodržovat princip nestrannosti přinejmenším z oněch hledisek, která byla touto prací stanovena jako analyticky relevantní.

## Zdroje

### Literatura

ČMEJRKOVÁ, Světlá. a HAVLÍK, Martin. Styl mediálních dialogů. Praha: Academia. 2013. s. 314. ISBN 978-80-200-2267-7.

ČMEJRKOVÁ, Světlá. a JÍLKOVÁ Lucie. Mluvená čeština v televizních debatách: korpus Dialog. Praha: SaS. 2004. s. 269. ISSN 0037-7031.

CHOMSKY, Noam. Secrets, Lies and Democracy. Tucson: Odonian Press. 1994. s. 128. ISBN 978-1878825049.

HEATH, Christian. a HINDMARSH, Jon. Video in Qualitative Research: Analysing Social Interaction in Everyday Life. Londýn: Sage. 2010. s. 184. ISBN 978 1-41-292943-1.

HESTER, Stephen. a EGLIN, Peter. Culture in Action: Studies in Membership Categorization Analysis. Washington: University Press of America. 1997. s. 187. ISBN 978-0-7618-0583-0.

HEYWOOD, Andrew. Politologie. Praha: Eurolex Bohemia. 2004. s. 482. Politologie. ISBN 80-86432-95-5.

HVÍŽĎALA, Karel. Moc a nemoc médií: rozhovory, eseje a články 2000-2003. Praha: Máj. 2003. s. 268. ISBN 80-86643-07-7.

HIRSCHOVÁ, Milada. Pragmatika v češtině. Olomouc: Univerzita Palackého. 2006. s. 243. ISBN 80-244-1283-7.

JIRÁK, Jan. a ŘÍCHOVÁ, Blanka. Politická komunikace a média. Praha: Karolinum. 2000. s. 163. ISBN 80-246-0182-6.

KADERKA, Petr. a SVOBODOVÁ, Zdeňka. Jak přepisovat audiovizuální záznam rozhovoru? Manuál pro přepisovatele televizních diskusních pořadů. Praha: AV. 2006. s. 51. ISSN 1212-5326.

Kodex České televize. 2003. Praha: ČT. s. 48. ISBN 80-85005-46-8.

LUHMANN, Niklas. Realita masmédií. Praha: Academia. 2014. s. 143. ISBN 978-80-200-2333-9.

MCQUAIL, Denis. Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál. 2009. s. 639. ISBN 978-80-7367-574-5.

MÜLLEROVÁ, Olga. a HOFFMANNOVÁ, Jana. Mluvená čeština v autentických textech. Jinočany: H & H. 1992. s. 236. ISBN 80-85467-96-8.

MUSIL, Josef. Sociální a mediální komunikace. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. 2010. s. 256. ISBN 978-80-7452-002-0.

RAMONET, Ignacio. Tyranie médií. Praha: Mladá fronta. 2003. s. 226. ISBN 80-204-1037-6.

SCHEGLOFF, Emanuel. Overlapping Talk and the Organization of Turn-Taking for Conversation. Language in Society. Cambridge: Cambridge University Press. 2000. s. 63.

SACKS, Harvey. A Simplest Systematics for the Organization of Turn-Taking for Conversation. Language. New York: Linguistic Society of America. 1974. s. 735.

ERBAY, Muhammet. The Downfall of Mass Media Public Relations and the Rise of Social Media. Lyon: Livre de Lyon. 2022. s. 172. ISBN 978-2-38236-270-9.

### **Internetové zdroje**

ASHMORE, Malcolm. a REED, Dureen. Innocence and Nostalgia in Conversation Analysis: The Dynamic Relations of Tape and Transcript. Forum Qualitative Social Research Online. Loughborough: Loughborough University. 2000. Dostupné z: <https://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/1020>.

Babiš, nejmocnější osoba tuzemské mediální sféry. ČT24. Online. Praha: ČT. 2015. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/babis-nejmocnejsi-osoba-tuzemske-medialni-sfery-137567>.

Directive 2010/13/EU of the European Parliament and of the Council of 10 March 2010 on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services (Audiovisual Media Services Directive). Online. Brusel: Evropský parlament. 2023. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2010/13/oj>.

DVOŘÁK, Petr. Pravidla předvolebního a volebního vysílání České televize v souvislosti s volbou prezidenta republiky, která se koná dne 13. a 14. ledna 2023 (a případné druhé kolo volby 27. a 28. ledna 2023). Online. Praha: ČT. 2022. Dostupné z: <https://img.ceskatelevize.cz/boss/pages/vse-o-ct/zakony/prezidentske-volby/pravidla-predvolebniho-a-volebniho-vys%C3%ADlani-CT-prezident-2022.pdf>.

Editorial guidelines – BBC Values and Standards (Impartiality). Online. London: BBC. 2019. ISSN 1473-4575. Dostupné z: <https://www.bbc.com/editorialguidelines/guidelines/impartiality/guidelines/>.

GRIM, Jakub. Srovnání průzkumů: růst Nerudové se zastavil, vedoucí trio je vyrovnané, rozhodnou váhající voliči. Online. Praha: Český rozhlas. Dostupné z: [https://www.irozhlas.cz/volby/pruzkumy-prezidentske-volby-2023-nerudova-pavel-babis\\_2301090500\\_jgr](https://www.irozhlas.cz/volby/pruzkumy-prezidentske-volby-2023-nerudova-pavel-babis_2301090500_jgr).

GURYČOVÁ, Kristýna a KUBANT, Vít. Odesláno. Rozsudek v kauze Čapí hnízdo je napsaný, po doručení začne běžet lhůta na odvolání. Online. Praha: Český rozhlas. 2024. Dostupné z: [https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/hotovo-rozsudek-v-kauze-capi-hnizdo-je-napsany-po-doruceni-zacne-bezet-lhuta-na\\_2404081216\\_vtk?\\_ga=2.47120167.1278569635.1712838344U](https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/hotovo-rozsudek-v-kauze-capi-hnizdo-je-napsany-po-doruceni-zacne-bezet-lhuta-na_2404081216_vtk?_ga=2.47120167.1278569635.1712838344U).

HRDLIČKA, Jan. Radní RRTV vystoupila na konferenci poslance TOP 09. ANO chce odplatu za odvolaného Köppla. Online. Praha: Echo24.cz. 2023. ISSN 2336-4971. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/HRD4y/zpravy-domov-radni-rrtv-konference-top-09-ano-odplata-koppl>.

Level of people's trust in the media in Czechia from 2018 to 2022. Online. New York: Statista. 2024. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/1281549/czechia-people-s-trust-in-the-media/>.

Loughborough: Loughborough University. 2000. s. 3. Dostupné z: <https://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/1020>.

MAZOR, Joseph. International Rights Violations and Media Coverage: The Case for Adversarial Impartiality. Philosophy documentation center Online. London: London School

of Economics. 2013. s. 249. ISSN 0738-098X. Dostupné z: [https://www.pdcnet.org/ijap/content/ijap\\_2013\\_0027\\_0002\\_0225\\_0249](https://www.pdcnet.org/ijap/content/ijap_2013_0027_0002_0225_0249).

PADOVANI, Cinzia. Berlusconi's Italy: the media between structure and agency. Online. Cambridge: Cambridge core. 2015. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/13532944.2014.988605>.

PEŠEK, Adam. All Eyes on New Czech Media Mogul: Andrej Babiš. Online: Londýn: University of London 2013. Dostupné z: <https://en.ejo.ch/ethics-quality/all-eyes-on-new-czech-media-mogul-andrej-babis>.

PÍKA, Tomáš. OVĚŘOVNA: Spor o výklad Ústavy. Kandidát SPD by chtěl odvolat vládu, podle expertů to ale není možné. Online. Praha: Český rozhlas, 2023. Dostupné z: [https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/prezident-kandidat-volba-pravomoci-odvolani-vlady-spd-hoax\\_2301040620\\_pik](https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/prezident-kandidat-volba-pravomoci-odvolani-vlady-spd-hoax_2301040620_pik).

POKORNÝ, Jan. Chci vést stát jako soukromou firmu, zopakoval Andrej Babiš na Radiožurnálu. Online. Praha: Český rozhlas. 2013. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/chci-vest-stat-jako-soukromou-firmu-zopakoval-andrej-babis-na-radiozurnalu-6307056>.

POLYÁK, Gábor. Media in Hungary: Three Pillars of an Illiberal Democracy. Public Service Broadcasting and Media Systems in Troubled European Democracies. London: Palgrave Macmillan. 2019. s. 279-303. ISBN 978-3-030-02710-0. Dostupné z: [https://doi.org/10.1007/978-3-030-02710-0\\_13](https://doi.org/10.1007/978-3-030-02710-0_13).

Prezidenta si vyberete na Nově. Tohle všechno pro vás chystáme. TNCZ. Online. Praha: TV Nova. 2022. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/474962-prezidenta-si-vyberete-na-nove-tohle-vsechno-pro-vas-chystame>.

Prezidentské debaty TV Nova oslovily téměř tři a půl milionu lidí. Online. TNCZ. Praha: TV Nova. 12. 1. 2022. Dostupné z: [https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/484260-prezidentske-debaty-tv-nova-oslovily-temer-tri-a-pul-milionu-lidi?campaignsrc=tn\\_clipboard](https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/484260-prezidentske-debaty-tv-nova-oslovily-temer-tri-a-pul-milionu-lidi?campaignsrc=tn_clipboard).

Prezidentský duel. iVysílání. Online. Praha: Česká televize. 22. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033250122/>

První debata. Online. TNCZ. Praha: TV Nova. 12. 1. 2022. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/484260-prezidentske-debaty-tv-nova-oslovily-temer-tri-a-pul-milionu-lidi>.

Předpis 231/2001 Sb.: Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů. Praha: Parlament České republiky. 2001. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=231&r=2001>.

Předvolební debata favoritů. TNCZ. Online. Praha: TV Nova. 12. 1. 2023. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/484059-nejdulezitejsi-predvolebni-debaty-uz-dnes-na-tv-nova-to-nejzasadnejsi-sledujeme-on-line>.

SATTLER, Robert. Čeští miliardáři a jejich média. Komu u nás patří klíčové stanice, vydavatelství a weby? Online. Praha: MediaRey. 2020. Dostupné z: <https://forbes.cz/cesti-miliardari-a-jejich-media-komu-u-nas-patri-klicove-stanice-vydavatelstvi-a-weby/>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/65/ES ze dne 11. prosince 2007. Úřad pro publikace Evropské unie. Online. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32007L0065>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU ze dne 10. března 2010. Online. Štrasburk: Evropský parlament. 2010. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:095:0001:0024:CS:PDF>.

Směrnice Rady ze dne 3. října 1989 o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících provozování televizního vysílání. Úřad pro publikace Evropské unie. Online. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:31989L0552>.

Superdebata: Hledá se prezident. CNN Prima News. Online. Praha: FTV Prima. 4. 1. 2023. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/sledujte-prezidentskou-superdebatu-v-argumentacnim-souboji-se-utka-sestice-kandidatu-196936>.

Superdebata: Hledá se prezident. CNN Prima News. Online. Praha: FTV Prima. 11. 1. 2023. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/pavel-a-nerudova-si-vymenili-darky-v-detstvi-me-flanel-kousal-zprazila-kandidatka-general-a-197794>.

Superdebata. iVysílání. Praha: ČT. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/15496675472-prezidentske-volby/223411033110112/>.

Superduel: Bitva o Hrad. CNN Prima News. Online. Praha: FTV Prima. 25. 1. 2023. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/sledujte-zive-predvolebni-superduel-bitva-o-hrad-dvojice-kandidatu-na-hrad-197869>.

SVOBODOVÁ, Hana. Politická komunikace, její nástroje a důsledky. Online. Trnava: Slovak Journal of Political Justice. 2005. s. 21. Dostupné z: <http://sjps.fsvucm.sk/index.php/sjps/issue/view/50>. ISSN 1335-9096.

SÝKOROVÁ, Lucie. Fact-finding mission to Czech Republic, 7th-8th October 2019. Online. Brusel: European journalists. 2019. Dostupné z: <https://europeanjournalists.org/wp-content/uploads/2019/10/Czech-Republic-fact-finding-mission.pdf>.

ŠLERKA, Josef a WICHTERLOVÁ, Marie. Oligarchizace médií není mýtus. Online. Praha: Nadační fond nezávislé žurnalistiky. 2020. Dostupné z: <https://www.nfnz.cz/oligarchizace-medii-neni-mytus/>.

ŠTĚTKA, Václav. Between a rock and a hard place? Market concentration, local ownership and media autonomy in the Czech Republic. International Journal of Communication. Online. South Carolina: University of South Carolina. 2010. s. 885. ISSN 1932-8036. Dostupné z: <https://ijoc.org/index.php/ijoc/issue/view/5>.

TACHECÍ, Barbora. Společnost je hluboce rozdělená. Až tak, že se z názorových oponentů stávají nepřátelé, varuje statistik Herzmann. Online. Praha: Český rozhlas. 2023. ISSN 1213-3817. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/spolecnost-je-hluboce-rozdelena-az-tak-ze-se-z-nazorovych-oponentu-stavaji-8962161>.

TRAPPEL, Josef a TOMAZ, Tales. Euromedia Ownership Monitor: CZECHIA (2022). Online. Salzburg: University of Salzburg. Dostupné z: <https://media-ownership.eu/findings/countries/czechia/>.

WACHKOVÁ-CÍSAŘOVÁ, Lenka. a KOTIŠOVÁ, Johana. Crumbled autonomy: Czech journalists leaving the Prime Minister's newspapers. Sage Journal. Online. European Journal



of Communication, 2022. s. 529-544. ISSN 0267-3231. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/02673231221082242>.

Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání. Online. Praha: Parlament České republiky. 1991. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=468&r=1991>.